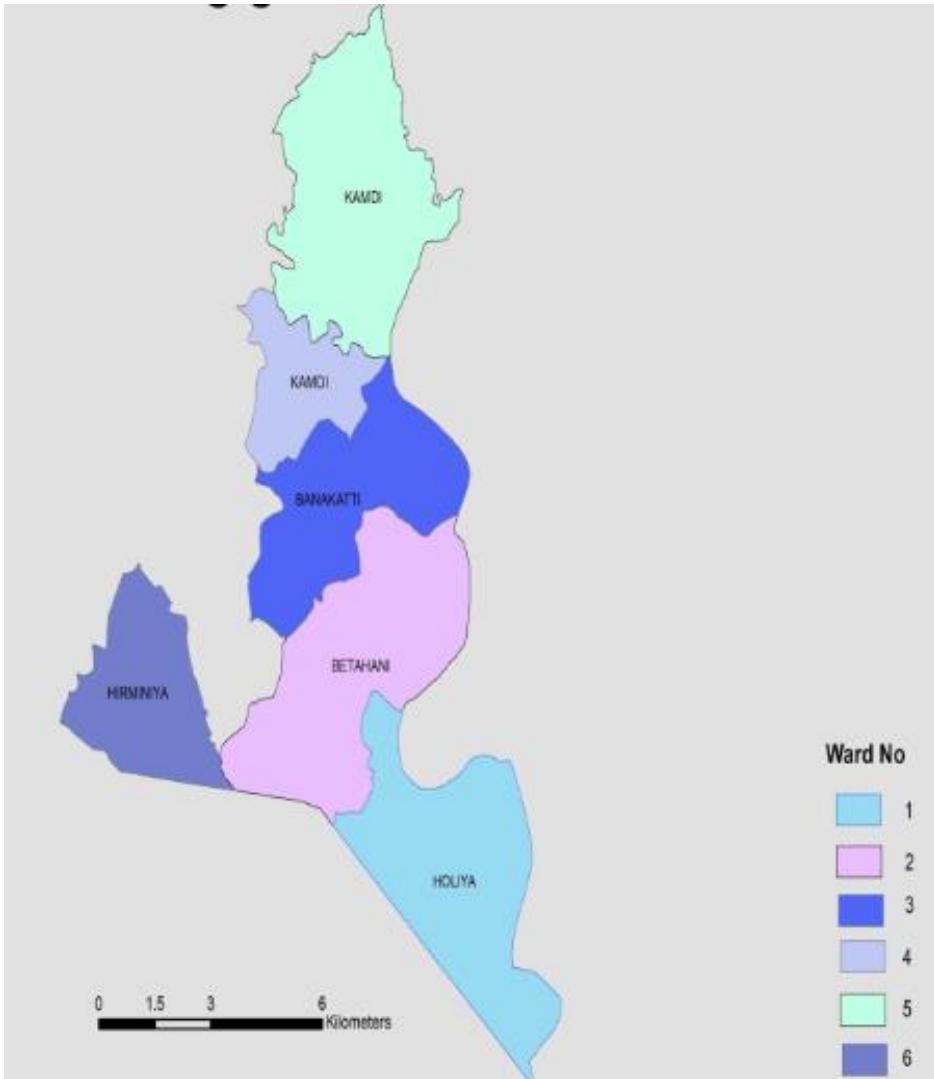

आवधिक गाउँ विकास योजना

(२०७५/०७६ – २०७९/०८०)

डुडुवा गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
प्रदेश नं. ५, बाँके
२०७५ असार

दुडुवा गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

बनकटी, बाँके प्रदेश नं. ५ नेपाल

प्रकाशकीय

समाज रूपान्तरणप्रतिको नेपाली जनताको तिब्र चाहना र वलिदानीपूर्ण संघर्षका कारण नेपाल युगान्तकारी राजनैतिक परिवर्तनका साथ संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक मुलुकको रूपमा स्थापित भएको छ । नेपालको संविधान मार्फत संघीय संरचना सहितको लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था, वहुलवाद, सामाजिक न्याय सहितको समानुपातिक, समावेशी शासकिय संरचना, मौलिक अधिकार, नागरिक स्वतन्त्रता, धर्म निरपेक्षता जस्ता महत्वपूर्ण उपलब्धिहरु संस्थागत भएका छन् । संघीय संरचना अन्तर्गत निर्वाचित स्थानीय सरकार लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको आधारभूत मेरुदण्डका रूपमा रहेको छ । स्थानीय तह, प्रदेश र संघ बीच समन्वय, सहकार्य र सह-अस्थित्वको सिद्धान्तका आधारमा शासन व्यवस्थाको संचालनवाट मात्रै जनताको जनआकांक्षा पुरा गर्न सकिन्छ ।

बाँके जिल्लाको पूर्वी भेगमा अवस्थित दुडुवा गाउँपालिका समथर भूभाग प्रकृतिक श्रोतको उपलब्धताका आधारमा आर्थिक विकासको अग्रणी क्षेत्रको रूपमा विकसित हुने प्रचुर सम्भावना रहेको क्षेत्र हो । सुशासन, प्रभावकारी सेवाप्रवाह, पर्यटकिय पुर्वाधारको निर्माण, कृषिमा व्यवसायीकरण, स्थानीय औद्योगिकरण, उत्पादन तथा आयमुलक कार्यमा लगानी, रोजगारीको सृजना तथा नागरिकहरुको प्रतिव्यक्ति आयमा वृद्धि जस्ता कार्य यथोचित रूपमा अगाडी बढ्न नसकेकोले दुडुवाको आर्थिक सम्बृद्धि आसातिग रूपमा हासिल हुन सकेको छैन । यसका लागि संघीय, प्रदेश तथा स्थानीय सरकार सहित स्थानीय राजनैतिक दल, संघ संस्था, सहकारी तथा निजि क्षेत्र सबैको विकास र परिवर्तन प्रतिको सकरात्मक सोच, जम्भारु एकता र दृढ ईच्छाशक्ति हुनु अति नै आवश्यक छ । वस्तुगत तथा तथ्यपरक योजना निर्माण, सेवा प्रवाह र विकास कार्यलाई प्रभावकारी गराउन गाउँपालिकाको समग्र पक्षको क्षेत्रगत तथा खण्डकृत तथ्यांक खुल्ने गरी वस्तुगत विवरण वा पाश्वर्चित्र तयार गर्नु र त्यसैका आधारमा आवधिक योजना तर्जुमा गर्नु अत्यन्त महत्वपूर्ण कार्य हो । स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ११ को खण्ड (ड) मा प्रत्येक स्थानीय तहले आफ्नो योजना, नीति, कार्यक्रम र वजेट तयार गर्न र आवधिक योजना तर्जुमाका लागी गाउँपालिकाको समग्र स्थिति भल्कने पाश्वर्चित्र तयार गरिएको छ । गाउँपालिकाको यस आवधिक योजना तयार गर्ने क्रममा यस क्षेत्रमा कृयाशिल विकास साभेदार, नागरिक समाज, वुद्धिजीवी, उच्चोगी व्यवसायी, निजि क्षेत्र समेतको अर्थपूर्ण सहयोग र सहभागिता रहेको छ । यसवाट गाउँपालिका क्षेत्रको सेवा प्रवाह, नीति तथा कार्यक्रम निर्माण, योजना तर्जुमा, आन्तरिक आय वृद्धि तथा विकास प्रकृया लगाएत समग्र क्षेत्रमा मार्गदर्शन गर्नेछ भन्ने पुर्ण विश्वास लिएको छु । यसका अतिरिक्त यस क्षेत्रमा कृयाशिल अन्य विकास साभेदारहरुका लागि समेत उल्लेखित विवरण महत्वपूर्ण र सहयोगी सिद्ध हुनेछन् ।

अन्त्यमा, यस आवधिक योजना तर्जुमा कार्यमा सहयोग तथा परामर्श प्रदान गर्ने गाउँपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारीहरु, स्थानीय स्तरमा कृयाशिल राजनीतिक दल, कर्मचारी मित्रहरु, विषयगत शाखा, अन्य सरोकारवाला संघ संस्था, प्राविधिक सहयोग गर्ने विज्ञ र तथ्याकं संकलनकर्ता लगायत सबैको योगदानको उच्च कदर गर्दै अत्यन्तै हार्दिकता पूर्वक धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

धन्यवाद !!!

नरेन्द्र कुमार चौधरी
अध्यक्ष
दुडुवा गाउँपालिका, बाँके

विषय सूची

परिच्छेद १.....	९
परिचय.....	९
१.१ पृष्ठभूमि :	९
१.२ योजना तर्जुमाको उद्देश्य	९
१.३ कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था	९
१.४ आवधिक योजना तर्जुमा तथा प्रक्रिया.....	२
१.४.३ आधाररेखा सुचना तथा वस्तुस्थिति विश्लेषण.....	२
१.५ सीमा	३
परिच्छेद २	४
वस्तुस्थिति विश्लेषण	४
२.१ गाउँपालिकाको सक्षिप्त परिचय	४
२.२ भौगोलिक अवस्थिति.....	४
२.३ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण	४
२.४ राजनीतिक अवस्थिति.....	४
२.२ विकासका तागि विगतका प्रयास र उपत्तब्धी.....	५
२.३ विषय क्षेत्रात अवस्था विश्लेषण.....	५
परिच्छेद ३	९९
योजनाको अवधारणा र प्रारूप	९९
३.१ गाउँ विकासको दीर्घकालिन सोचः	९९
३.२ लक्ष्य तथा उद्देश्य.....	९९
३.३ प्राथमिकता तथा रणनीतिहरू.....	९९
३.४ नतिजा तालिका	२०
३.५ नीति तथा कार्यनीति.....	३२
परिच्छेद ४	४९
कार्यान्वयन योजना.....	४९
४.१ स्रोत अनुमान तथा प्रक्षेपण	४९
४.२ कार्यक्रम तथा योजना.....	४९
४.३ विषयक्षेत्र अनुसार प्रस्तावित बजेट	४८
४.४ श्रोत परिचालन रणनीति	४८
४.५ आवधिक योजना कार्यान्वयन	४९
४.५ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	४९
अनुसूची १: आवधिक योजनाको नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन योजना	५९
अनुसूची २: एकीकृत वार्षिक योजना तर्जुमाको ढाँचा.....	६३

तालिका सूची

तालिका १: भौगोलिक अवस्थिति	४
तालिका ३ : पूर्वाधार विकास	९२
तालिका ४ : पूर्वाधार विकास (संभावना, समस्या तथा गाउँवासीले चाहेको विकासको अवस्था).....	९४
तालिका ५ : सुशासन तथा संस्थागत विकास (संभावना, समस्या तथा गाउँवासीले चाहेको विकासको अवस्था).....	९६
तालिका ६ : नतिजा तालिका.....	२९
तालिका ७: प्रक्षेपण गरिएको आवधिकन्यार्थिक वजेट.....	४९
तालिका ८: आवधिक योजनाको नतिजा प्राप्तिको लागि तर्जुमा गरिएका कार्यक्रम तथा योजना.....	४२
तालिका ९ : विषयक्षेत्र अनुसार कुल प्रस्तावित वजेट.....	४८
तालिका १०: आवधिक योजनाको अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रिया.....	५०

परिच्छेद १

परिचय

१.१ पृष्ठभूमि :

नेपालको संविधानले मुल संरचनाका रूपमा संघ, प्रदेश र स्थानीय गरी तीन तहमा विभाजन गरेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले स्थानीय तहको सञ्चालन सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गरेको छ । संविधानले प्रदान गरेको बजेट तथा योजना तर्जुमा सम्बन्धी जिम्मेवारी लाई आत्मसात गर्दै ऐनले स्थानीय तहले आवधिक योजना तर्जुमा गरी सोही आधारमा वार्षिक योजना तयार गर्नुपर्ने कुरालाई प्रस्ताएको छ । जसअनुसार स्थानीयस्तरको विकासका लागि आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा आवधिक, वार्षिक, रणनीतिक क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना बनाई लागू गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

नविन परिवेशमा स्थानीय विकासको प्रयासहरूलाई अनुसासित रूपमा दिशानिर्देश गर्न आवधिक योजनाको आवश्यकता रहेको छ । यहि कुरालाई महसुस गरी डुडुवा गाउँपालिकाले आवधिक गाउँ विकास योजना तर्जुमा गर्ने कुरालाई यही आर्थिक वर्षको गाउँ सभाबाट स्वीकृत गरेको छ । सोही अनुरूप गाउँ कार्यपालिकाले स्वीकृत गरेको ढाँचामा आवधिक योजना तर्जुमाको प्रकृया अगाडी बढाएको छ । जसका लागि गाउँपालिकाले तयार गरेको वस्तुगत विवरणमा उल्लेखित सूचकहरुको मानलाई आधाररेखा सूचनाको रूपमा लिइएको छ । विगतका असल अभ्यास र कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाका आधारमा तर्जुमा प्रकृयालाई बढि भन्दा बढि सहभागितामूलक बनाइएको छ । विज्ञका सुभाव, सरोकारवालसँगको छलफल, स्थानीय आवश्यकता र कानूनी जिम्मेवारी यस योजना तर्जुमा प्रकृयाका महत्वपूर्ण आधारहरु हुन् । यहि आधारमा डुडुवा गाउँपालिकाको पाँच वर्षको लागि आवधिक योजना तर्जुमा गरिएकोछ ।

१.२ योजना तर्जुमाको उद्देश्य

डुडुवा गाउँपालिकाको क्षेत्रको समग्र क्षेत्रको विकासलाई मार्गनिर्देश गर्नु आवधिक योजना तर्जुमाको मुख्य उद्देश्य हो । यसका अन्य उद्देश्यहरु देहायअनुसार छन् ।

- गाउँ विकासका लागि सबै सरोकारवालाहरुको साभा प्रतिवद्धता तयार गर्ने ।
- श्रोतको उच्चतम परिचालन गरी लाभ लागत विश्लेषणका आधारमा स्थानीय आवश्यकता बमोजिमको गाउँ विकासको खाका तयार गर्ने ।
- विषय क्षेत्रगत सन्तुलन र प्रदेश र संघीय योजना बीच सामन्जस्यता कायम गर्ने ।

१.३ कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था

आवधिक योजना तर्जुमाका कानूनी तथा नीतिगत आधारहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

- **नेपालको संविधान:** राज्य निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरु, अनुसूची द मा उल्लेखित अधिकार
- **संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारहरूको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन:** स्थानीय स्तरका आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा बजेट स्वीकृतीसम्बन्धी कार्यलाई स्थानीय तहको कार्यसूचीमा सूचीकृत गरिएको
- **स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४:** परिच्छेद ६ दफा २४ उपदफा १ मा गाउँ/नगरपालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक र विषय क्षेत्रगत मध्यकालिन तथा दीर्घकालिन विकास योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने कुरालाई स्पष्ट पारेको छ ।
- **दिगो विकासका लक्ष्यहरू**
- **राष्ट्रिय योजनाबाट जारी राष्ट्रिय अनुगमन तथा मूल्याङ्कन निर्देशिका**
- **राष्ट्रिय, प्रादेशिक तथा जिल्लास्तरीय विषयगत गुरुयोजनाहरू**

९.४ आवधिक योजना तर्जुमा तथा प्रक्रिया

आवधिक योजना तर्जुमाका लागि देहायको विधि तथा प्रक्रिया अनुसार अनुसरण गरियो छ ।

९.४.१ सहमति र स्वीकृति

आवधिक योजना तर्जुमाको पहिलो चरणमा आवधिक योजना तर्जुमा ढाँचा तथा प्रकृया सहितको कार्यविधिलाई गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरी बमोजिम आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने निर्णय गरियो । यस क्रममा गाउँ कार्यपालिकाले सरोकारवाला सबैको सहमतिमा आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने निर्णय कार्यपालिकाबाट गरिएको थियो ।

९.४.२ योजना तयारी कार्यशाला गोष्ठी

आवधिक योजना तर्जुमा २०७४ साल फागुन २ गते आवधिक योजना तर्जुमा कार्यशाला सम्पन्न गरी योजना तर्जुमा कार्य अगाडि बढाइयो । कार्यशालामा विषयगत विज्ञको सहजीकरणमा संभावना तथा समस्या विश्लेषण, दीर्घकालिन सोच, गाउँ विकासका प्रमुख तथा रणनीतिक कार्यक्रमको मस्यौदा तयार गरिएको थियो ।

९.४.३ आधाररेखा सूचना तथा वस्तुस्थिति विश्लेषण

आवधिक योजना तर्जुमाको महत्वपूर्ण आधारका रूपमा रहेको गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरणको तयारी सम्पन्न भइ सकेपछी आधाररेखा सूचना तथा वस्तुस्थिति विश्लेषणको कार्य सम्पन्न गरिएको थियो ।

९.४.४ आवधिक योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठी

गाउँपालिकाको आयोजना विषय विज्ञहरूसँगको परामर्श तथा प्राविधिक टोलीको सहयोगमा आवधिक योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठी २०७४ साल फागुन १५ गते सपन्न भयो । गाउँपालिकाको नेतृत्व तथा विषयगत समितिहरुका संयोजक, गाउँ विकासका सरोकारवालाको सहभागिता र विषय विज्ञहरुको सहजीकरणमा सम्पन्न योजना तर्जुमा गोष्ठीमा गाउँ विकासको वस्तुस्थिति विश्लेषणका साथै दीर्घकालिन सोच, लक्ष्य, उद्देश्य निर्धारण र प्रमुख रणनीतिक कार्यक्रम तथा आयोजनाको विवरण तयार गर्ने कार्य सम्पन्न गरियो ।

९.४.५ वडास्तरीय परामर्श

वस्ती तथा वडातहबाट सम्भावना, समस्या र समाधानका उपाय पहिचान गर्न लक्षित वर्ग सहित स्थानीय सरोकारवालाको सहभागितामा एक दिने छलफल कार्यक्रम आयोजना गरी आएका सुभावलाई गाउँपालिकामा पेश गरियो । यस खालको परामर्श तथा छलफलमा वडा समितिका पदाधिकारी, स्थानीय वुद्धिजीवी र लक्षित वर्गका प्रतिनिधिहरुको सहभागिता रहेको थियो ।

९.४.६ योजना दस्तावेज तयारी

कार्यशाला गोष्ठी तथा वडास्तरीय परामर्शबाट आएका सूचना तथा अपेक्षालाई विषय विज्ञहरूसँगको परामर्श तथा प्राविधिक टोलीको सहयोगमा योजनाको स्तरीय ढाँचामा विषयगत रूपमा लिपिवद्ध गरी दस्तावेज तयार गरियो । तयारीका क्रममा सन्दर्भ सामग्रीको रूपमा विगतका योजना, साविकका गाविसहरुका आवधिक योजनाको प्रारूपलाई सन्दर्भ सामग्रीका रूपमा उपयोग गरिएको छ । योजना तर्जुमा प्राविधिक सहयोग टोलीद्वारा आवधिक योजना दस्तावेज लेखन तथा दस्तावेज तयार गरियो ।

१.४.६ योजना प्रमाणीकरण कार्यशाला तथा अन्तिम दस्तावेज तयारी

गाउँपालिकामा प्रस्तुत गरिएको ढाँचा, सहभागितामूलक कार्यशाला तथा परामर्श, विषयविज्ञको सुझाव र परामर्शका आधारमा तयार गरेको योजनाको दस्तावेजलाई कार्यपालिका तथा गाउँ सभा, स्थानीय तहका सरोकारबाला माझ ६वटै बडा कार्यलयमा ६ पटक प्रमाणीकरण कार्यशालाको आयोजना गरी प्रस्तुती, छलफल तथा सुझाव प्राप्त गरियो । प्रमाणीकरण कार्यशालामा विषयगत रूपमा समूहगत छलफल र परामर्श गरी समूहको निश्कर्ष तथा सुझावलाई वृहत समूहमा प्रस्तुत तथा छलफल गरी योजना तयार गरियो । यसरी कार्यशालाबाट प्राप्त सुझाव तथा पृष्ठपोषणलाई समावेश गरि गाउँपालिकाको ५ वर्षे एकीकृत योजनाको दस्तावेज तयार गरियो । उक्त योजनालाई गाउँपालिकाको प्रथम आवधिक योजनाको रूपमा मिति २०७५ साल असार गतेको कार्यपालिका वैठकमा पेश गरी उक्त दस्तावेजमा दफावार छलफल गरी स्वीकृत गरिएको छ ।

१.५ सीमा

आवधिक योजना तर्जुमाको लागि विगतका सफल अभ्यास, विज्ञका सुझाव र स्थानीय आवस्यकता बमोजिम तयार गरिएको छ । स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ तथा वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ मा उल्लेखित विषयलाई समेत मध्यनजर गरी तयार गरिएको छ । आवधिक योजना तर्जुमा गर्दा अन्तरनिकाय योजनाको वीचमा अन्तरसम्बन्ध कायम गर्ने समेत अधिकतम प्रयास गरिएको छ । प्रदेशस्तरीय आवधिक योजना तयार नभइ सकेको वर्तमान परिपेक्षमा संघीय योजना तथा विषयगत रणनीतिक योजना तथा दिगो विकास लक्ष्यका सूचकहरूलाई आधार मानिएको छ । संघीय संरचना तयार भए पछिको पहिलो योजना भएकोले स्थानीय तहले आफ्नो क्षमता र उपलब्ध कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाका आधारमा तयार गरिएको छ ।

परिच्छेद २

वस्तुस्थिति विश्लेषण

२.१ गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

नेपालको ५ नं. प्रदेश स्थित बाँके जिल्लामा विद्यमान ८ स्थानीय तहहरु मध्ये डुडुवा गाउँपालिका जिल्लाको पुर्व दक्षिण भागमा अवस्थित रहेको र भारतको सिमा सम्म जोडिएको छ । यो गाउँपालिका ९१.१ वर्ग कि.मी. क्षेत्रफलमा फैलिएको छ । पश्चिम तराईको मध्येसी समुदायको बहुल्यता र विशेषता बोकेको यो गाउँपालिका हो । भौगोलिक अवस्थिति, नामाकरण, राजनीतिक अवस्थिति, प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक उत्कृष्टता, विकासका संभावनाहरूलाई देहाय बमोजिमका शिर्षकहरूमा व्याख्या गरिएको छ ।

२.२ भौगोलिक अवस्थिति

डुडुवा गाउँपालिका बाँके जिल्लाको सदर मुकाम देखि पुर्व भागमा रहेको छ । यस गाउँपालिकाको पूर्वमा नरैनापुर र राप्तीसोनारी गाउँपालिका, पश्चिममा नेपालगंज उप-महानगरपालिका जिल्ला सदरमुकाम दक्षिणमा भारतको बहराईच जिल्ला र उत्तरमा कोहलपुर गाउँपालिका र राप्तीसोनारी गाउँपालिका सँग सिमाना जोडिएको छ । यो गाउँपालिकाको वडा नं. १ होलीया, वडा नं.२ बेतहनी, वडा नं.३ बनकट्टी, वडा नं.४ कम्दी, वडा नं.५ कम्दी र वडा नं.६ हिरिमिनिया कायम गरिएको छ ।

तालिका १: भौगोलिक अवस्थिति

वडा नं.	समावेश साविक गाविस	क्षेत्रफल (वर्ग किमि)	प्रतिशत
१	होलीया (वडा नं.१ देखि ९ सम्म)	१९.२	२०.८८
२	बेतहनी (वडा नं.१ देखि ९ सम्म)	२०.२९	२२.२७
३	बनकट्टी (वडा नं.१ देखि ९ सम्म)	१४.४९	१५.९१
४	कम्दी (वडा नं.१,२,३,४,५, र ६ सम्म)	७.०८	७.७७
५	कम्दी (वडा नं.७,८ र ९ सम्म)	१९.६८	२१.६
६	हिरिमिनिया (वडा नं.१,देखि ६, तथा ८ र ९) साविकको ७ नं. वडा वाहेक	१०.५४	११.५७
जम्मा क्षेत्रफल		९१.१	१००

श्रोत: संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, २०७५

२.३ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण

डुडुवा गाउँपालिका पश्चिम नेपालको ताराईको ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक र प्राकृतिक रूपले यस प्रदेशकै फरक विषेशता बोकेको क्षेत्र हो । २०७३ साल फागुनमा स्थापित यो गाउँपालिका डुडुवा खोलाको नाम बाट नामाकरण गरिएको छ । साविक कम्दी, बनकट्टी, होलीया, बेतहनी र हिरिमिनिया (हिरिमिनियाको वडा नं.७ भन्दा वाहेक) गरी ५ वटा गा.वि.स मिलेर बनेको यो गाउँपालिका स्थापना गरिएको हो ।

२.४ राजनीतिक अवस्थिति

डुडुवा गाउँपालिका ५ नं. प्रदेश अन्तर्गत बाँके जिल्लामा अवस्थित रहेको छ । बाँके जिल्लामा विद्यमान १ वटा उप-महागाउँपालिका १ वटा गाउँपालिका र ६ वटा गाउँपालिका गरी ८ स्थानीय तह मध्ये डुडुवा गाउँपालिका पनि एक हो । यस गाउँपालिकामा ६ वडाहरु रहेका छन् । साविक कम्दी, बनकट्टी, होलीया, बेतहनी र हिरिमिनिया (हिरिमिनियाको वडा नं.७ भन्दा वाहेक) गरी ५ वटा गा.वि.स. मिलाएर बनाइएको हाल यस गाउँपालिकाको अस्थायी केन्द्र बनकट्टी गाविसको कार्यालय रहेको स्थानमा स्थापित छ । पूर्ववत रूपमा नेपालको मध्यपश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रमा पर्ने भेरी अञ्चलको बाँके जिल्लामा रहेको यो गाउँपालिका जिल्ला भित्रको प्रतिनिधि सभा निर्वाचन प्रयोजनका लागि जिल्लामा ४ निर्वाचन क्षेत्र रहेको भएता पनि प्रदेश सभा निर्वाचन प्रयोजनका लागि तय गरिएका २ निर्वाचन क्षेत्र मध्ये “ख” अन्तर्गत पर्दछ ।

२.२ विकासका लागि विगतका प्रयास र उपलब्धी

नेपालको संविधानले परिकल्पना गरेको तीन तहको मूल संरचना अन्तरगत गठित स्थानीय तहमा निर्वाचनमार्फत गठित स्थानीय सरकारले जनताको सबैभन्दा निकटको सरकारका रूपमा शासन संचालनको शुरुवात भएको छ । विगतका संक्रमणकालीन समयमा प्रभावकारी रूपमा आवधिक तथा नतिजामुखी योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन मुल्यांकन गरी उपलब्धिको व्यवस्थित अभिलेखन व्यवस्थित रूपमा रहेको देखिदैन । यद्यपी विकासका लागि भएका प्रयेत्न र त्यसबाट भएका उपलब्धी हेर्दा सडक सुविधाको विस्तार र वैकल्पिक उर्जाको विस्तारलाई महत्वपूर्ण उपलब्धिका रूपमा लिन सकिन्दै ।

२.३ विषय क्षेत्रगत अवस्था विश्लेषण

यस शिर्षक अन्तरगत गाउँपालिकाको समग्र विषयक्षेत्रगत अवस्थालाई विश्लेषणात्मक रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ । प्रमुख पाँच विषय क्षेत्रहरू: आर्थिक विकास, सामाजिक विकास, पूर्वाधार विकास, वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन र सुशासन तथा संस्थागत विकासबाटे सम्भावना तथा अवसर, समस्या तथा चुनौती र समाधानका उपाय तथा उपयोगका रणनीतिहरू देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

२.३.१ आर्थिक विकास :

सिंचाइका लागि खोलानाला तथा कृषिका लागि उपयुक्त हावापानी र जमिन रहेको यस गाउँपालिका आँप, लिचि, कटहर जस्ता फलफुल उत्पादनमा प्रसिद्ध रहेको छ । खाद्यान्न बाली, व्यवसायिक तरकारी बाली, मसला कृषि क्षेत्रका प्रमुखरूपमा रहेका छन् । पशुपालन अन्तरगत गाई, बाखापालन र कुखुरापालन व्यवसाय व्यवसाहिकता तर्फ अग्रसर भइ रहेको छ । पशुपालनका लागि चरण क्षेत्रको उपलब्ध हुनु, राष्ट्रियस्तरमा पशुजन्य उत्पादनको बजारसँग सडक सुविधा विस्तारले सहज पहुँच हुनु, बैकिङ सेवाको उपलब्धता स्थानीय स्तरमै हुनुले कृषकहरूमा व्यवसायिक कृषिमा इच्छा रहनुले कृषिमा व्यवसायिकरण तर्फ उन्मुख हुन लागेको देखिन्छ । कृषि क्षेत्रको विकासमा व्यवसायिकरण र विविधिकरणमा कमि, प्रतिस्पर्धा उत्पादन प्रणालीको अपर्याप्तता, कृषि क्षेत्रमा उत्प्रेरणको कमि, उत्पादित वस्तुमा स्तरीकरण अभ्यासमा कमि र बजारीकरणमा कमिका कारण कृषि क्षेत्रको विकास आशातित रूपमा हुन सकेको छैन ।

धार्मिक पर्यटनको आधारको रूपमा गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न मन्दिर राप्ती बगर क्षेत्र जस्ता स्थलहरु रहेका छन् । बालुवा लगायतका खनिज, वन तथा कृषिमा आधारित उद्योगको लागि आवश्यक कच्चा पदार्थ स्थानीयस्तरमा उत्पादन हुने छ ।

क. कृषि विकास:

खेतीयोग्य जमीन प्रसस्त रहेको यस गाउँपालिकामा धरातलिय हिसावले विविधतायुक्त एवं व्यवसायिक तरकारी एवं फलफूल खेतीका अभ्यासहरु रहेका छन् । व्यवसायिकतातर्फ कृषकहरूको संलग्नता बढिरहेको संदर्भमा आवश्यक जनशक्तिको विकास, वजार पूर्वाधारहरूको विकास तथा वजार संजाल निर्माण गर्नेजस्ता कार्य आवश्यक रहेको छ । कृषि विकासको संभावना तथा अवसर, समस्या एवं सम्भावना/अवसर उपयोगको रणनीतिलाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना तथा अवसर	समस्या तथा चुनौति	उपयोग रणनीति
- अधिकांस जनसङ्ख्यामा कृषिसम्बन्धी आधारभूत	- कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्वमा कमि	- गा.पा.ले भूउपयोग नीतिमार्फत् खेतीयोग्य भूमिको पहिचान, वर्गीकरण र व्यवस्थापन गर्ने

सम्भावना तथा अवसर	समस्या तथा चुनौति	उपयोग रणनीति
<ul style="list-style-type: none"> - ज्ञान, सीप भएको उर्वर जमिन र उच्च उत्पादकत्व रहेको - खाद्यान्न, तरकारी, फलफूल, नगदेबालीको व्यवसायिक अभ्यास रहेको - आँप, अनार, अंगुर, केरा, आँपजस्ता फलफूलको व्यवसायिक खेतीको लागि उपयुक्त हावापानी र भूगोल भएको - एग्रोभेट, कृषि सेवा केन्द्र रहेको - तरकारी तथा फलफूल उत्पादन क्षेत्रका रूपमा रहेको - कृषक समूह, कृषि सहकारी र अगुवा कृषकहरू क्रियाशील रहेको - कृषि प्राविधिक कार्यरत रहेको - आधुनिक खेती प्रविधिको सुरुवात भएको 	<ul style="list-style-type: none"> - कृषिमा व्यवसायिकरण र विविधिकरणको कमि - कृषि पेशामा प्रोत्साहनमा कमि - आधुनिक प्रविधि, ज्ञान, सीप, पूर्वाधार तथा उपकरणको उपयोगमा कमि - व्यवस्थित बजार तथा बजारीकरणको कमि - कृषि सम्बन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धानको कमि - कृषि प्राविधिक ज्ञान तथा जनसक्तिको कमि - कृषि उत्पादनका लागि आवश्यक सुविधा तथा सामाग्रीको सहज उपलब्धताको कमी - बाहिय तत्वको नकारात्मक प्रभाव (जलवाय परिवर्तन, रोग तथा कीराको प्रकोप तथा जनावरको अतिक्रमण) 	<ul style="list-style-type: none"> - समयमा उन्नत बीउविजन तथा मल आपूर्तिको व्यवस्था गर्ने - व्यवसायिक खाद्यान्न एवं तरकारी खेतीका लागि सीपमूलक तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने - कृषि भूमि र भूगोल सुहाउँदो आधुनिक कृषि औजारहरूको पहिचान र विस्तार गर्ने - सहकारी र समूहमा नर्सरी स्थापनाका लागि अनुदानको व्यवस्था गर्ने - कृषि उपजस्थलबाट बजारसम्म पुग्ने मुख्य नाकासँग सडक विस्तार गर्ने - सहकारी र समूहमार्फत् बीउविजन उत्पादन तथा वितरण गर्ने - गोठेमल उत्पादनमा अनुदान तथा प्रोत्साहनका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने - कृषि उपज वितरण केन्द्र, सेलार राष्ट्रिक स्टोर स्थापना, गर्ने - कृषकलाई आवश्यक मात्रामा अनुदान तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने - आधुनिक कृषि प्रविधिवारे तालिम सञ्चालन गर्ने - माटो परीक्षण शिविर तथा प्रयोगशाला सञ्चालन गर्ने - एक बडा एक कृषि प्राविधिको व्यवस्था मिलाउने - आधुनिक प्राविधिको प्रयोगमा प्रोत्साहन दिने - युवा लक्षित कृषि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने - कृषि बीमासम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने - रोगकीरा तथा प्रकोप नियन्त्रण तथा रोकथामको लागि उपयुक्त ज्ञान, सीप, प्रविधि विस्तार गर्ने - कृषि बीमालाई प्रभावकारी बनाउन जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम गर्ने - बाँझो जग्गामा व्यवसायिक खेती गर्ने प्रोत्साहित गर्ने । - बाली संरक्षण प्रयोगशाला र बाली उपचार शिविर सञ्चालन गर्ने

ख. सिंचाई

सिंचाई पूर्वाधारहरूको विकासका निमित्त गाउँपालिका क्षेत्रमा राप्ती तथा दुडुवा नदि लगायत नदिनालाहरू रहेको, आंशिक सिंचाई कूलो तथा नहरहरूको निर्माण भएको, केही पोखरीहरू पनि निर्माण भएको भएतापनि खेतीयोग्य जमीनमा सिंचाई पर्याप्त हुन नसकेको देखिन्छ । सिंचाई पूर्वाधार तथा आयोजना संचालनको संभावना तथा अवसर, समस्या एवं सम्भावना/अवसर उपयोगको रणनीतिलाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना तथा अवसर	समस्या तथा चुनौती	उपयोग रणनीति
<ul style="list-style-type: none"> - ९ वटा सिंचाइ आयोजना सञ्चालनमा रहेको - ३४१० विगाह भन्दा बढी क्षेत्रफलमा सिंचाई सुविधा पुगेको - भूमिगत जलको उपयोग भएको - राप्ती नदि र दुडुवा नाला लगायत खोलानाला रहेको - उर्वर र समधर फाँट रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> - सिंचाइको लागि पर्याप्त पूर्वाधारको कमि - बाहै महिना विश्वासिलो सिंचाइ सविधाको कमि - सिंचाइ पुर्वाधारको दीगोपनाको कमि - सिंचाइको श्रोतको कमि 	<ul style="list-style-type: none"> - पर्याप्त सिंचाइ सुविधा उपलब्ध गराउने - पानीको स्रोत कमी भएका ठाउँमा आकासे पानी संकलन, प्लाष्टिक पोखरी, थोपा सिंचाइलगायत वैकल्पिक सिंचाइ प्रविधिहरूको विस्तार गर्ने । - पोखरी, नहर, कूलोहरू निर्माण तथा मर्मत गर्न आवश्यक मर्मत कोष स्थापना गर्ने - उपभोक्ता समितिको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने - सिंचाइ सुविधाबाट बच्चित क्षेत्रमा आकासे पानी संकलन, निजि बोरिड जडान प्रोत्साहन गर्ने लिफ्ट सिस्टमलगायत अन्य वैकल्पिक सिंचाइ प्रविधिको विस्तार गर्ने ।

ग. पशु विकास

यस क्षेत्रमा पशु विकासका लागि पर्याप्त चरण क्षेत्र रहेको छ । पशुपन्छीजन्य परम्परागत उत्पादन शैलीको वाहुल्यता रहेता पनि व्यवसायिक उत्पादनको अभ्यास पनि देखिन थालेको छ । उत्पादित वस्तुको विक्रीका लागि बजारसँगको सहज

पहुँचका कारण दुर्घजन्य, पन्थीजन्य र महको माग उच्च हुँदै गएको छ । पशुपन्थीजन्य उत्पादनको प्रचुर सम्भावना रहेको भएतापनि प्रोसाहन, पुर्वाधार र व्यवसायिक दक्षताको कमिका कारण यस क्षेत्रमा पशुपालन कार्यलाई थप व्यवसायिक हुन सकेको छैन । पशु विकासको संभावना तथा अवसर, समस्या एवं सम्भावना/अवसर उपयोगको रणनीतिलाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना तथा अवसर	समस्या तथा चुनौती	उपयोग रणनीति
- गाउँको जनसंख्याको अधिकांश हिस्सासँग पशुपालनसम्बन्धी परम्परागत ज्ञान, सीप भएको ।	- उत्पादन र उत्पादकत्वमा कमी	- व्यवसायिक तथा उन्नत पशुपालनका लागि प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने
- दुर्घजन्य उत्पादनका लागि उन्नत जातका गाई भैसीको पालनको अभ्यास रहेको	- प्रोसाहन र लगानीको कमी	- व्यवसायिक पशुपालनको लागि प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रम बनाउने
- मासुजन्य उत्पादनका लागि उन्नत जातका खसीबोका पालन रहेको	- प्राविधिक तथा दक्ष जनसक्तिको कमी	- व्यवसायी बन्न चाहने तर लगानीका अभाव भएका कृषकलाई व्यवसाय सुहाउँदो कार्यक्रम बनाई अनुदानको व्यवस्था मिलाउने
- व्यवसायिक कुखुरा पालनको सुरुवात भएको	- व्यवसाहिकरण र विविधिकरणको कमी	- हेरेक वडामा पशु सेवा सम्बन्धी प्राविधिक र पशु सेवा सम्बन्धी तालिमहरू आयोजना गरी आधुनिक प्रविधि र ज्ञान, सीपको विस्तार गर्ने
- व्यवसायिक पशुपालन फर्म सञ्चालनको सुरुवात	- आधुनिक प्रविधि, उपकरण र पूर्वाधारको	- आधुनिक प्रविधि र ज्ञान सीपको अभाव भएको
- प्रशस्त चरण क्षेत्र उपलब्ध रहेको	- उपलब्धता र उपयोगमा कमी	- समुदायलाई समूह तथा सहकारीमार्फत् सकिय बनाउन कार्यक्रम गर्ने
- व्यवसायिक पशुपालन फर्म रहेको	- पशुपन्थीजन्य अध्ययन तथा अनुसन्धानको कमी	- चरण क्षेत्रको विकासका लागि चरण क्षेत्र विकास कार्यक्रम ल्याउने
- प्राविधिकबाट सेवा प्रवाह भइरहेको	- बजारीकरण कमी	- अनुसन्धान, तालिम, गोष्ठी, भ्रमणको माध्यमबाट आधुनिक प्रविधि तथा ज्ञान, सीप प्रदान गर्ने
- निजी एगोभेटबाट पनि सेवा प्रवाह भैरहेको	- पशु आहारको मौसमी उपलब्धता (बाहै महिना चरण हने चरण क्षेत्र आदि)को कमी	- प्रत्येक वडामा एक जना पशु प्राविधिक र गाउँपालिकामा पशु अस्पताल तथा ल्यावाको स्थापना गरी कार्य सञ्चालन गर्ने
		- पशुधनको सुरक्षाको लागि पशु विमा कार्यक्रममा कृषकको सहभागिता बढाउने
		- युवा लक्षित कार्यक्रम बनाई विशेष अनुदानको व्यवस्था गरी युवा जनशक्तिलाई व्यवसायिक पशुपालनमा सहभागी गराउने
		- गोठ सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
		- दुध चिस्यान केन्द्र तथा संकलन केन्द्रको स्थापना पहल गर्ने
		- पशुहाट बजार र संकलन केन्द्रको स्थापना गर्ने
		- कृत्रिम गर्भाधान सञ्चालन गर्ने
		- उन्नत जातको पशु नश्लको लागि उन्नत राँगा, साँढे, बोका वितरण गर्ने

४. उद्योग, व्यापार, व्यवसाय अवस्था विश्लेषण

गाउँपालिकाको केन्द्र तथा वडा केन्द्र र सडक सविधा विस्तार भएका क्षेत्रमा क्रमशः व्यवसायिक र व्यापारिक केन्द्र बन्दै गरेको देखिन्छ, भने स्थानीयस्तरमा उपलब्ध कच्चा पदार्थको उत्पादन र सडक सुविधाको विस्तारले घरेलु, साना तथा मझौला उद्योगहरूको स्थापना गरी संचालनको आधार तयार गरेको छ । उद्योगधन्दाको अभाव, बजार सञ्चाल विस्तार हुन नसक्नु, दक्ष जनशक्तिको अभावजस्ता समस्या देखिएतापनि उपलब्ध सम्भावना तथा अवसरहरूको उपयोग गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ । उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय विकासको संभावना तथा अवसर, समस्या एवं सम्भावना/अवसर उपयोगको रणनीतिलाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना तथा अवसर	समस्या तथा चुनौती	उपयोग रणनीति
- खुद्रा पसल, चिया पसल, सामान्य होटेल फेन्सी पसल जस्ता व्यापार व्यवसाय सञ्चालनमा रहेका	- औद्योगिक पूर्वाधार तथा उद्योगधन्दाको कमी	- स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योग स्थापनाको लागि प्रोत्साहन गर्ने
- फर्निचर उद्योग र स्थानीय	- उद्योग, व्यापार र व्यवसाय सम्बन्धी ज्ञान र सीपको कमी	- युवा लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
	- १२ महिना भरपर्दै सडक सुविधामा	- सीपमूलक एवं व्यवसायिक तालिममा जोड दिने
		- बजार पूर्वाधारको विकास गर्ने

सम्भावना तथा अवसर	समस्या तथा चुनौती	उपयोग रणनीति
<ul style="list-style-type: none"> - कच्चा पदार्थमा आधारित उच्योग सञ्चालनमा रहेको - सीपमुलक तालिम सञ्चालनमा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> - कमि - युवा पलायन - व्यवसायिक सोच, एवं लगानीमा कमी - बजार व्यवस्थापनको कमी - व्यवसायीक प्रोत्साहनको कमी 	<ul style="list-style-type: none"> - व्यवसायिक/व्यापारिक फर्महरूको संस्थागत सदृशीकरणका लागि समन्वय गर्ने - नियमित कृषि तथा व्यापार मेला सञ्चालन गर्ने

ड. पर्यटन

पर्यटकीय स्थलको सम्भावना डुडुवा नाला तथा राप्ती कीनाराका क्षेत्रमा उपयोगी छ । जिल्ला सदरमुकाम नेपालगंज संगको पहुँच रहेको यातायात पुर्वाधार भएता पनि पर्यटकीय पूर्वाधारको कमी र प्रचार प्रसारको अभावका पर्यटनको विकासले आशातित गति लिन सकेको छैन । यस क्षेत्रमा उपलब्ध सम्भावना तथा अवसरहरूको उपयोग गर्न सकिने सम्भावना, विद्यमान समस्या तथा चुनौती एवं सम्भावना/अवसर उपयोगको रणनीतिलाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना तथा अवसर	समस्या तथा चुनौती	उपयोग रणनीति
<ul style="list-style-type: none"> - मन्दिर तथा धार्मिक स्थालहरू रहेको - रमणीय बन क्षेत्रहरू रहेको - डुडुवा नाला तथा राप्ती नदि एवं ऐतिहासिक पोखरीहरू रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> - पर्यटन क्षेत्र पहिचान, प्रचार प्रसार र विकासको कमी - पर्यटकीय पूर्वाधारको कमी - आधारभूत सुविधा र पूर्वाधारको कमी - पर्यटन विकासमा समन्वय तथा सहकार्यको कमी - पहिचान भएको पर्यटन क्षेत्रको प्रचार तथा व्यवस्थापनको कमी - पर्यटन क्षेत्रमा निजी क्षेत्रलाई आकर्षणमा कमी 	<ul style="list-style-type: none"> - पर्यटनसम्बन्धी स्पष्ट र दीर्घकालीन सोचसहितको योजना कार्यान्वयनमा ल्याउने - राप्ती वोटिङ् संचालनको सम्भाव्यता अध्ययन गरी संचालन गर्ने - पर्यटकीय पूर्वाधार (आश्रय स्थल, पदमार्ग, शौचालय, खानेपानी) निर्माण गर्ने - पर्यटकीय गन्तव्यहरूको प्रचार प्रसार गर्ने

घ. बैंक, वित्तीय तथा सहकारी

गाउँपालिका पश्चिम क्षेत्रकै ठूलो मानिने व्यापारीका क्षेत्र नेपालगञ्जबाट निकट रहकोले यस क्षेत्रमा बैंक तथा वित्तीय क्षेत्रसँग सहज पहुँच रहेको छ । यसै गाउँपालिकामा पनि (क) वर्गको विकास बैंक रहेको छ । कूल ८२७७ घरपरिवार मध्ये ३३६४ घरपरिवारमा बैंक खाता रहेको देखिन्छ । वित्तीय तथा सहकारी क्षेत्रको सम्भावना, विद्यमान समस्या तथा चुनौती एवं सम्भावना/अवसर उपयोगको रणनीतिलाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना तथा अवसर	समस्या तथा चुनौती	उपयोग रणनीति
<ul style="list-style-type: none"> - बैंक तथा वित्तीय संस्थासँग सहज पहुँच रहेको - सहकारी तथा बचत समुह स्थानीयस्तरमा सञ्चालनमा रहेको - कृषक समूहहरूमा बचत तथा ऋण परिचालन भैरहेको - आमा समूहहरूमा बचत संकलन भैरहेको 	<ul style="list-style-type: none"> - बैंकिङ् साक्षरतामा कमी रहेको - संस्थागत कारोबारको अभ्यासमा कमी - सहज वित्तीय सुविधामा पहुँच तथा उपयोगमा कमी - आर्थिक कारोबार र व्यवसायिक सोचको कमी - उत्पादन मुलक क्षेत्रमा कर्जाको उपयोगमा कमी 	<ul style="list-style-type: none"> - घरधुरीस्तरमा वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने - बैंकिङ् कारोबारलाई प्रवद्धन गर्ने - व्यवसाय विकास तालिम सञ्चालन गर्ने - सहकारीको संस्थागत विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने - संस्थागत वित्तीय कारोबारलाई प्रोत्साहन गर्ने

२.३.२ सामाजिक विकास

यस उपशिर्षकमा शिक्षा, स्वास्थ्य, कला, संस्कृति, लक्षित वर्ग, लैंगिकता, खानेपानी, सरसफाई जस्ता सामाजिक क्षेत्रका विषयहरूमा गाउँपालिकामा भएका सम्भावना, अवसर, सबल पक्षहरूको पहिचान गरि आवश्यक रणनीति तयार गरिएको छ। यस सम्बन्धी थप विवरण देहाय बमोजिमका प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ४ : सामाजिक विकास (संभावना, समस्या तथा गाउँवासीले घाहेको विकासको अवस्था)

क. शिक्षा तथा मानव संसाधन

गाउँपालिकाको शैक्षिक क्षेत्रको अवस्था हेदा विश्लेषण गर्दा ६ माध्यमिक विद्यालय र २० वटा आधारभूत विद्यालयहरू रहेका छन्। शैक्षिक संस्था, अध्ययनरत विद्यार्थीको संख्या तथा स्तर, शिक्षक विवरण र भौतिक संरचनाहरूको अवस्था, समस्या एवं संभावना/अवसर उपयोगको रणनीतिलाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ।

सम्भावना तथा अवसर	समस्या तथा चुनौती	उपयोग रणनीति
- मा.वि. ६ मावि र आधारभूत २० वटा, ११ मदरसा र ३८ बाल विकास केन्द्र रहेको	- पर्याप्त संख्यामा विद्यालय भवनको कमी	- स्थानीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा संघसंस्था र समुदायसँगको सहकार्यमा विद्यालय भवन निर्माणका लागि स्रोतको व्यवस्था गर्ने
- नेपालगञ्जमा रहेको उच्च तथा प्राविधिक शिक्षामा निकटतम भौगोलिक दुरी तथा सहज पहुँच रहेको	- विद्यालयहरूमा बालमैत्री, छात्रामैत्री, अपांगमैत्री पूर्वाधारको कमी	- विद्यालय भवनको प्याकेजमा शौचालय, खानेपानी, तारबारको अनिवार्य व्यवस्था गर्ने
- १३८ पुरुष शिक्षक र १४६ महिला शिक्षक शिक्षक रहेको	- खानेपानी सुविधाको कमी	- विद्यालय तथा दरबन्दी समायोजन गरी शिक्षकको उपलब्धता बढाउने साथै दरबन्दी थपका लागि प्रदेश र संघीय सरकारसँग पहल गर्ने
- विद्यालयमा आधारभूत पूर्वाधार निर्माण तथा व्यवस्थापनमा अग्रसर हुँदै गएको	- सिकाइ उपलब्धी दर, निरन्तरता दर र शिक्षक तथा विद्यार्थी नियमिततामा कमी	- शिक्षक तालिमको व्यवस्था गर्ने
- सीमित विद्यालयमा भने पनि खेल मैदानको उपलब्धता हुनु	- गुणस्तरीय शिक्षाका लागि सुविधा, प्रविधि, पूर्वाधार र जनसक्तिमा कमी	- अनुगमन तथा मूल्यांकनलाई सहभागितामूलक र प्रभावकारी बनाउने
	- स्थानीय पाठ्यक्रम तयारीको कमी	- शिक्षण सिकाइमा आधुनिक प्रविधि भित्रचाउने
	- सामुदायिक विद्यालयमा जन विश्वासको कमी	- विद्यार्थी उपस्थितिलाई गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहसँग आवद्ध गर्ने
	- अतिरिक्त कृयाकलापको आयोजना र नियमिततामा कमी	- स्थानीय समुदाय तथा स्थानीय सरकारसँग समन्वय सहकार्य गरी खेल मैदान निर्माण गर्ने
	- उच्च शिक्षाको लागि स्थानीयस्तरमा पूर्वाधार र पहुँचको कमी	- शिक्षा क्षेत्रको विकासका लागि यस क्षेत्रमा काम गर्ने संघसंस्थासँग समन्वय र सहकार्य गर्ने
	- अपांगता भएका व्यक्तिका लागि श्रोत कक्षाको कमी	- माध्यमिक विद्यालयमा विद्युतिय पुस्तकालय र प्रयोगशालाको व्यवस्था गर्ने
	- शैक्षिक वातावरणका लागि प्रयाप्त प्रोत्साहनको कमी	- अपांगता भएका व्यक्तिका लागि श्रोत कक्षा संचालन गर्ने तथा निशुल्क शिक्षा नीतिलाई पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन गर्ने

ख. आधारभूत स्वास्थ्य

गाउँपालिका क्षेत्रको स्वास्थ्य संस्था, पूर्वाधार, जनसक्ति सहित स्वास्थ्य अवस्थाको विश्लेषण गरी संभावना, समस्या एवं सम्भावना/अवसर उपयोगको रणनीतिलाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ।

सम्भावना	समस्या चुनौती	उपयोग रणनीति
- ६ वटा स्वास्थ्य चौकी उपलब्ध रहेको	- स्वास्थ्य संस्थाका लागि पूर्वाधार, सुविधा, उपकरण, सामाग्रीको कमी	- मापदण्डअनुसार सबै स्वास्थ्य चौकीहरूका लागि आवश्यक भवन, घेराबार, उपकरणको व्यवस्था गर्ने
- ९० प्रतिशतभन्दा बढी पदमा स्वास्थ्यकर्मी पदपूर्ति	- स्वास्थ्य सेवाको लागि प्रयाप्त जनसक्तिको कमी	- स्वास्थ्य क्षेत्रमा काम गर्ने राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाको स्रोतका लागि गाउँपालिकाले समन्वय र सहजीकरण

सम्भावना	समस्या चुनौती	उपयोग रणनीति
<p>भएको</p> <ul style="list-style-type: none"> - नेपालगञ्जको विशेषज्ञ स्वास्थ्य सेवासँग सहज पहुँच - स्वास्थ्य चौकीहरूमा मातृशिशु स्वास्थ्य, खोप, परिवार नियोजन, निशुल्क औषधी सेवा उपलब्ध हुनु - मातृमृत्युदर कम हुदै गएको - रोगव्याधको प्रकोप कम रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> - स्वास्थ्य चौकीमा विषेश तथा जरुरी सेवाहरू जस्तै RUTF (कुपोषण भएका बालबालिकाहरूका लागि) सेवा, सुरक्षित गर्भपतन सेवाको कमी - स्वास्थ्यकर्मीका लागि क्षमता विकासका अवसरमा कमी (SBA, Implant, IUCD, दन्त सेवा) नभएको - परिवार नियोजनका साधनको प्रयोग दरमा कमी - स्वास्थ्य सम्बन्धी चेतना तथा स्वस्थ्य जीवन शैलिको अवलम्बनमा कमी - खानेपानीमा आर्सनिकको मात्रा उच्च रहनु 	<ul style="list-style-type: none"> - गर्ने - सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सुरक्षित खानेपानीको व्यवस्था अनिवार्य गर्ने - सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा थप सेवा विस्तार गर्ने - स्वास्थ्यकर्मी तथा कर्मचारीलाई तालिम आवश्यकताअनुसार उपलब्ध गराउने र सिकेको सिप व्यवहारमा ल्याउने कुरा सुनिश्चित गर्ने - प्रत्येक वर्ष पूर्ण खोपका लागि बालबालिकाको line listing गर्ने - जन स्वास्थ्य, परिवार नियोजन र सरसफाइ सम्बन्धी प्रचार प्रसारमूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने - पर्यावरणीय स्वच्छतासम्बन्धी नीति र कार्यक्रमहरू तर्जुमा र कार्यान्वयन - आर्सनिक न्युनीकरणको कार्य सञ्चालन गर्ने

ग. खानेपानी तथा सरसफाई

गाउँपालिका क्षेत्रका सबै घरमा भूमिगत पानीलाई उपयोग गर्ने प्रचलन रहेको छ । सबै घरमा शौचालय नभएको र सरसफाई सम्बन्धी चेतनाको अभाव रहनुले यस क्षेत्रका समस्याका रूपमा रहेका देखिन्छ । खानेपानी तथा सरसफाईका क्षेत्रका सम्भावना, समस्या तथा चुनौती र उपयोगको रणनीतिलाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना अवसर	समस्या चुनौती	उपयोग रणनीति
<ul style="list-style-type: none"> - खानेपानीको रूपमा भूमिगत पानीको उपयोग र सहज पहुँच - शौचालय निर्माणको क्रम बढि रहेको - खानेपानी तथा सरसफाईको क्षेत्रमासंस्थाहरूको सहयोगमा सञ्चालित कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> - स्वच्छ खानेपानी उपलब्धता र पहुँचमा कमी - व्यवस्थापनको कमी - व्यक्तिगत सरसफाईमा कमी - सरसफाई सम्बन्धी चेतनाको कमी - प्लास्टिक र सिसाजन्य फोहोरको व्यवस्थापनमा कमी - खुला दिशामुक्त क्षेत्रको कार्यान्वयनमा कमी 	<ul style="list-style-type: none"> - नेपाल सरकार र गैससहरूसँगको सहकार्यमा स्वच्छ खानेपानी आयोजनाहरू सञ्चालन गर्ने - आर्सनिकको प्रभाव कम गर्न वैकल्पिक उपायको अवलम्बन गर्नु - सरसफाई अभिवृद्धि सम्बन्धी चेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने - सौचालय नभएका घरपरिवारमा सौचालय निर्माण र उपयोगलाई अनिवार्य गर्ने

घ. सामाजिक समावेशीकरण तथा सुरक्षा

सामाजिक विकास अन्तर्गत समावेशीकरण तथा सामाजिक सुरक्षा उपक्षेत्रको अवस्था विश्लेषण गरी संभावना तथा अवसर, समस्या एवं सम्भावना/अवसर उपयोगको रणनीतिलाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना अवसर	समस्या चुनौती	उपयोग रणनीति
- लक्षित वर्गको सचेतना बढ्दै गएको तथा संगठित हुदै गएको	- लैगिक तथा जातीय विभेद कायम रहेको	- गाउँपालिकाले दलित वर्गको क्षमता अभिवृद्धिका लागि चेतनामूलक र अन्य कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने
- लक्षित वर्गको पक्षमा सविधानमा व्यवस्था भएको	- नियम कानुनको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा कमी	- नीतिगत व्यवस्थाहरूको कार्यान्वयनलाई गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहसँग आवद्ध गर्ने
- सामाजिक सुरक्षा भत्तामा विशेष व्यवस्था भएको	- परम्परागत सीपको संरक्षण र व्यवसायीकरणमा कमी	- अपांग, दलित र छात्राहरूका लागि उच्च शिक्षाको लागि छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्ने
- समानुपातिक	- निर्णयक तहमा समावेशीकरणमा कमी	- गाउँपालिकाअन्तर्गतका विद्यालयहरूमा अनिवार्य एक दलित शिक्षकको व्यवस्था गर्ने

सम्भावना अवसर	समस्या चुनौती	उपयोग रणनीति
समावेशीकरणको व्यवस्था भएको	- दलितहरू आर्थिक शैक्षिकरूपमा मुलप्रवाहिकरणमा कमी	- सार्वजनिक स्थलमा हुने भेदभावको अन्त्य गर्ने
- विद्यालयमा दलित, अपांग तथा छात्रको लागि प्रोत्साहन भएको	- घरेलु हिंसा र कुप्रथाको अन्त्य नहुनु	- दलित, अपांगलगायत सबै अनाथ बालबालिकालाई गाउँपालिकाले संरक्षणको व्यवस्था गर्ने
- महिला तथा अपांगता भएको व्यक्तिको नाममा जग्गा पास गर्दा २५ प्रतिशत राजश्वमा छुट	- महिला बहुकार्य बोझमा रहेको	- लैंगिक तथा जातीय विभेद अन्त्यका लागि संविधान कानुन बमोजिम स्थानीय सरकारले कडा कारबाहीको व्यवस्था गर्ने तथा गाउँपालिकाको न्यायिक समितिलाई प्रभावकारी बनाउने
- समानुपातिक समावेशीकरणको व्यवस्था भएको	- आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रमा महिला, दलित, अपांगता भएका व्यक्तिको सहभागीतामा कमी हुनु	- सामाजिक कार्यमा महिला सहभागिताको लागि पुरुषहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने
- वाल विवाह र बहुविवाह अन्त्यका लागि कानुनी व्यवस्था भएको	- अपांग तथा महिलामा आत्मविश्वास र आत्मनिर्भरको कमी	- हिसा पिडित महिलाका लागि सुरक्षित आवासको निर्माण गर्ने
- बालबालिकाको हितमा बालक्लव गठन र बालमैत्री परिवेशको निर्माणमा कार्यहरू हने गरेको	- बालमैत्री व्यवहार र पूर्वाधारको कमी	- लैंगिक समानताका लागि टोलस्तरमा आमा समुहको गठन र पुर्नगठन गरि परिचालनलाई प्रभावकारी गराउने
- सार्वजनिक यातायातको टिकटमा अपांग, जेष्टनागरिकलाई छुटको व्यवस्था भएको	- सामाजिक सुरक्षा भत्ता सहज उपलब्धतामा कमी	- अति विपन्न परिवारलाई आयमूलक तथा सीपमूलक कार्यक्रममा संलग्न गराउने
- ज्येष्ठ नागरिकहरूमा जीवनभरिको अनुभवबाट थुपै ज्ञान, सीप भएको	- ज्येष्ठ नागरिकहरूमा रहेको ज्ञान, सीप नयाँ पीढीमा हस्तान्तरणमा कमी	- बालमैत्री शैक्षिक पूर्वाधारको निर्माण गर्ने
- अपांगता भएका स्वावलम्बनको इच्छासक्ति रहेको	- फरक क्षमता भएका व्यक्तिका लागि उपयुक्त प्रोत्साहन र अवसरहरू कमी	- बाल विवाह र बाल हिंसालाई अन्त्य गर्न पहल गर्ने
- अपांगता भएका बालबालिकाका जिल्लामा तीनवटा स्रोत कक्षाको व्यवस्था भएको	- बालमैत्री तथा अपांगमैत्री पूर्वाधारको कमी	- ज्येष्ठ नागरिकहरूका लागि स्थानीय सरकारले वृद्ध आश्रमको व्यवस्था गर्ने
	- अपांग परिचय पत्र वितरण प्रकृया जटिल हुनु	- ज्येष्ठ नागरिकहरूको सम्मान तथा अनुभव आदान प्रदानको अवसर सृजना गर्ने
		- सामाजिक सुरक्षा भत्ता सहज हुने स्थानमा खाता खोल्ने र भत्ता दिने व्यवस्था मिलाउने
		- सामाजिक सुरक्षा भत्ताको सुविधाबाट बच्चित भएका सबैलाई भत्ता उपलब्ध गराउन पहन गर्ने
		- सबै अपांगहरूलाई उपयुक्त सीपमूलक तालिमको व्यवस्था गर्ने
		- अपांगकालागि आर्थिक, शैक्षिक तथा सामाजिक क्षेत्रमा प्रोत्साहन गर्ने
		- अपांगमैत्री पूर्वाधार निर्माणलाई प्रोत्साहन गर्ने

ड. कला, संस्कृति, शान्ति सुरक्षा, मेलमिलाप

गाउँपालिका क्षेत्रको सामाजिक विकास अन्तर्गत कला संस्कृति र मेलमिलाप उपक्षेत्रको अवस्था विश्लेषण गरी संभावना तथा अवसर, समस्या एवं सम्भावना / अवसर उपयोगको रणनीतिलाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना अवसर	समस्या चुनौती	उपयोग रणनीति
- कला, भाषा, संस्कृति संरक्षणका लागि संविधानमा व्यवस्था भएको	- कला, संस्कृतिको संरक्षणको कमी	- स्थानीय स्तरमा विद्यमान कला, संस्कृतिको संरक्षणका लागि सरोकारवाला सबैसँग पहल गर्ने
- संस्कृति विद्यमान भएको (मेला स्थानिय नाच, विराहा गाना)	- पुरातात्त्विक तथा ऐतिहासिक वस्तु स्थलको संरक्षण र अध्ययनमा कमी	- स्थानीय संस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्द्धनका लागि स्थानीयतहमा संयन्त्र तयार गर्ने
- प्रहरी चौकी रहेको	- कला तथा संस्कृतिको संरक्षण गर्ने संरचनात्मक व्यवस्थाको कमी	- स्थानीय सरकारबाट भाषा संवर्द्धनमा जोड दिने (पत्रपत्रिका, पुस्तक, अनुसन्धान)

च. युवा तथा खेलकूद

सामाजिक विकास अन्तर्गत युवा तथा खेलकूद उपक्षेत्रको अवस्था विश्लेषण गरी संभावना तथा अवसर, समस्या एवं सम्भावना/अवसर उपयोगको रणनीतिलाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना अवसर	समस्या चुनौती	उपयोग रणनीति
<ul style="list-style-type: none"> - युवाको सृजनशिलता, उत्पादन र रूपान्तरणमा योगदान रहेको - खेल क्षेत्रमा विविधिकरण र स्तरीकरण हुँदै गएको - खेलप्रति युवा पुस्ताको लगाव बढी हुनु तथा क्षेत्रीयस्तरका खेलाडी रहेको - खेलकूद क्षेत्रका लागि राज्यले विस्तारै महत्व दिँदै गएको 	<ul style="list-style-type: none"> - रोजगारीका अवशरमा कमी - उपयुक्त खेल मैदानको कमी - खेल प्रशिक्षणको कमी - नियमित खेलकूद प्रतियोगिताको कमी - खेल क्षेत्रमा प्रोत्साहनको कमी - खेलकूदको व्यवसायिकतामा कमी 	<ul style="list-style-type: none"> - युवा स्वरोजगारका लागि तालिम तथा अवसरको सृजना गर्ने - गाउँस्तरीय तथा वडास्तरीय खेल मैदानको व्यवस्था गर्ने - नियमित खेलकूद प्रतियोगिताका लागि निजी क्षेत्र र संघ संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने - संघीय तथा प्रदेश सरकार र गैसससँग समन्वय र सहकार्य गरी खेलकूदका पूर्वाधारका निर्माण गर्ने - खेल प्रशिक्षकको व्यवस्था गर्ने

२.३.३ पूर्वाधार विकास

गाउँपालिकाको सडक तथा पुल, झोलुंगे पुल, भवन तथा सहरी विकास, उर्जा, लघु तथा साना जलविद्युत, वैकल्पिक उर्जा, सञ्चार सम्बन्धी शिर्षकहरूमा विश्लेषण गरी संभावना, समस्या तथा गाउँवासीले चाहेको विकासको अवस्थालाई देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २ : पूर्वाधार विकास

क. सडक, पुल र यातायात

पूर्वाधार विकास अन्तर्गत सडक तथा यातायात उपक्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण यस उप शिर्षकमा गरिएको छ । पूर्वाधारको सम्भावना, समस्या र उपयोग रणनीतिलाई देहाय अनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना अवसर	समस्या चुनौती	उपयोग रणनीति
<ul style="list-style-type: none"> - गाउँपालिका भित्र कुल सडक सञ्जालको लम्बाई १८८.६२५ किलोमिटर मध्य ३३ किमि कालोपत्रे सडक रहेको - सडक निर्माणका लागि कच्चा पदार्थ ढुङ्गा, बालुवा स्थानीय स्तरमा उपलब्ध भएको - यान्त्रिक पद्धतिवाट सडक निर्माण गर्न एक्साभेटर, बुल्डोजरहरू र श्रममा आधारित निर्माण गर्न जनशक्ति उपलब्ध भएको - परम्परागत रूपमा निर्माण र संरक्षण रहेका पैदल बाटोहरू रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> - सडक यातायात सुविधाको सहज उपलब्धता, पहुँच र गुणस्तरीयतामा कमी - सडकको मापदण्ड निर्धारण र पालनामा कमी - सार्वजनिक यातायातमा पहुँचको कमी - पैदल बाटो तथा सडक पूर्वाधारको संरक्षण र दिगोपनामा कमी 	<ul style="list-style-type: none"> - विद्यामान सडकलाई स्तरोन्तरी तथा सडक सुविधा नपुगेको स्थानमा सडक पूर्वाधारको विस्तार गर्ने - सडक सुविधाको स्तरीयताका लागि विश्वसनीय सहायक पूर्वाधारको निर्माण गर्ने (कल्घर्ट, पुल, कज्वे)

ख. आवास, वस्ती भवन र बजार

पूर्वाधार विकास अन्तर्गत आवास, भवन तथा वस्ती विकास उपक्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण देहाय अनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना अवसर	समस्या चुनौती	उपयोग रणनीति
- गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय र वडा कार्यालयका लागि भवन रहेको	- बजार केन्द्रमा प्रमुख तथा सहायक पूर्वाधारको कमि	- सडक, नाली, पाकिङ्गस्थल, सार्वजनिक शैचालय, सटर, संकलन तथा वितरण केन्द्र, हरियाली क्षेत्र र खुल्लास्थान सहित बजार केन्द्र व्यवस्थित गर्ने
- भवन मापदण्ड र नक्सापास नियमावली तयारी सम्बन्धी कार्यपालिकाबाट निर्णय भएको	- भवन निर्माण मापदण्डको आवश्यक कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था र सोको परिपालनामा कमि	- हरियाली तथा मनोरञ्जन पार्कसहित निर्माण गर्ने
- स्थानीय स्तरमा बजारहरू रहेको र विस्तार हुँदै गएको	- भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण तथा सो सम्बन्धी सचेतना तथा जानकारीमा कमि	- सामुदायिक भवनसहित सुरक्षित आश्रयस्थल निर्माण गर्ने
- पक्की घरको निर्माण बढ़दै गएको	- गाउँ कार्यपालिका र वडा कार्यालयमा आवश्यक पूर्वाधारको कमि	- एकीकृत सेवा प्रवाहसहितको गाउँ कार्यपालिका भवन र वडा कार्यालय भवनहरू निर्माण गर्ने
	- एकीकृत वस्ती विकासको कमि	- गाउँ/वस्तीमा पार्क र सुरक्षित खुल्ला क्षेत्रको व्यवस्था गर्ने
		- प्राविधिक, निर्माण व्यवसायी र सिकर्मी, डकर्मीका लागि भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि तथा निर्माण सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने
		- नक्सा पास, भूकम्प प्रतिरोधी निर्माण, सडक अधिकार क्षेत्र र मापदण्डबाटे सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने

ग. विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा

पूर्वाधार विकास अन्तरगत विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा उपक्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना अवसर	समस्या चुनौती	उपयोग रणनीति
- सबै वडामा विद्युत सेवा पुगेका	- विद्युत सेवाको विश्वसनियतामा कमि रहेको	- वैकल्पिक उर्जा प्रवर्धन तथा विस्तारका लागि सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन तथा प्रोत्साहन अनुदान प्रदान गर्ने
- बत्ती बाल्ने उर्जाको रूपमा विद्युत, मटिटतेल र सोलारको उपयोग हुने गरेको	- स्वच्छ उर्जाको उपयोगमा कमि	- नविकरणीय उर्जाको उत्पादन र उपयोगमा वृद्धि गर्ने
- खानाको लागि दाउराको उपलब्धता र उपयोगको अधिकता	- परम्परागत श्रोतमा खाना पकाउने उर्जाको निर्भरता	
- गोवर र्यास लगायतको स्वच्छ उर्जाको उपयोगमा वृद्धि		

घ. सूचना र संचार प्रविधि

पूर्वाधार विकास अन्तरगत विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा उपक्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना अवसर	समस्या चुनौती	उपयोग रणनीति
- मोबाइल फोन सेवाका उपलब्धता	- आधुनिक संचार सुविधामा पहुँचको कमि (इन्टरनेट र टेलिमिजन सहज पहुँच नभएको, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था, विद्यालय, कृषि तथा पशु सेवा केन्द्रहरूमा इन्टरनेट सेवा उपलब्ध नभएको, गाउँ कार्यपालिका कार्यालयमा इन्टरनेटको क्षमता कमजोर रहेको)	- वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था, कृषि तथा पशु सेवा केन्द्रहरू र माविहरूमा इन्टरनेट सेवा उपलब्ध जडान गर्ने
- गाउँ कार्यपालिका कार्यालय मा इन्टरनेट सेवा उपलब्ध तथा सञ्चालनमा रहेको	- संचार माध्यामको उपयोगमा कमि	- व्यक्तिगत घटना दर्ता, सामाजिक सुरक्षा लगत अनलाईन प्रणालीबाट सञ्चालन गर्ने
- टेलिमिजन, एफएम तथा पत्रपत्रिकाको सहज उपलब्धता र गाउँपालिकाका गतिविधि, जानकारी प्रकाशन र प्रसारण भैरहेको	- पत्रपत्रिकाको प्रकाशन र उपयोगमा	- प्रोफाइल, योजना, जिन्सी सम्बन्धी सफ्टवेयर, डिजिटल नोटिस बोर्ड, मोबाइल एप्स तायार गरी सञ्चालन गर्ने

	<p>कमी</p> <ul style="list-style-type: none"> - सूचना प्रविधि सम्बन्धी प्रयाप्त ज्ञान र जानकारीमा कमी 	<p>कर्मचारीका लागि क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> - पदाधिकारी तथा सेवाग्राही संवाद कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
--	--	--

२.३.४ वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

गाउँपालिका भित्रको वन, वातावरण तथा जैविक विविधता, वातावरण तथा फोहोर मैला व्यवस्थापन, जलाधार तथा भूमि संरक्षण, विपद् जोखिम व्यवस्थापन क्षेत्रहरूको संभावना, अवसर, समस्या, चुनौती तथा उपयोग रणनीतिहरू देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

तालिका ३ : पूर्वाधार विकास (संभावना, समस्या तथा गाउँवासीले चाहेको विकासको अवस्था

क. वन र जैविक विविधता

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन अन्तरगत वन तथा जैविक विविधता उपक्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना	समस्या	सम्भावना उपयोग रणनीति
- ११ वटा २६५२.३ हेक्टर सामुदायिक वन तथा १ वटा नीजि वन १० हेक्टर सहित २६६२.३ हेक्टर वन रहेको	- जैविक विविधता तथा वन संरक्षणमा कमी	- वन जगाल संरक्षण गर्न वन उपभोक्ता समितिलाई कृयाशिल गराउने
- सिसम, तेदु तथा सालका रुखहरू रहेको	- व्यवस्थित पशुपालनको कमि (खुला चरिचरण	- नियमित वृक्षारोपण र वनको संरक्षणलाई व्यवस्थित गर्ने
- विभिन्न प्रजातिका जटीबुटी उपलब्ध भएको	- सार्वजनिक जग्गाको संरक्षणमा कमी	- जग्गा यकिन गरी वन अतिक्रमित रोक्ने
- फर्निचर उद्योगका लागि प्रसस्त काठ उपलब्ध रहेको	- लोपउन्मुख पन्छी तथा जनावरको प्राकृतिक वासस्थानको कमी	- बहुउपयोगी जातजातिको विरुवाको लागि नर्सरी स्थापना गर्ने
- वनजन्य उत्पादनहरू (काठ, जडिबुटी, दाउरा, सालका पातहरू, बास उपलब्ध रहेको	- वन क्षेत्रको विस्तारमा कमी	- जोखिम क्षेत्र पहिचान गरी घेरावार एवं संरक्षण गर्ने
- विभिन्न प्रजातिका जनावर तथा चराचुरुगीहरू रहेको (बाघ, चितुवा, बादर, बँदेल तथा अन्य लोपोन्मुख चरा आदि)	- वन पैदावारको दिगो उपयोगमा कमी	- सम्बन्धित विज्ञाबाट पहिचान गराई जडिबुटिको व्यवसायिक खेती गर्ने
- वन उपभोक्ता समिति रहेको	- वन उपभोक्ता समिति सक्रियतामा कमी	- जडिबुटि उत्पादन र संकलनलाई व्यवस्थित गर्ने
	- वन क्षेत्रको लेखा प्रणाली व्यवस्थापनमा कमी	- वन पैदावार र जडिबुटीको बजार प्रवर्धन गर्ने
	- वन पैदावारको उपयोग र व्यवस्थापनमा कमी	- उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूको लागि क्षमता विकास, लेखा व्यवस्थापन तालिम सञ्चालन गर्ने
		- उपभोक्ताहरूलाई सीपमुलक तथा जीविकोपार्जन सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने

ख. भूमि तथा जलाधार संरक्षण

वन, वातावरण तथा विपद् अन्तरगत भू तथा जलाधार व्यवस्थापन उपक्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना, अवसर	समस्या, चुनौती	उपयोग रणनीति
<ul style="list-style-type: none"> - राप्ती नदी डुडुवा नाला लगायतका तथा अन्य साना खोलाहरू - वन क्षेत्रको उपलब्धता तथा संरक्षणका सामुदायिक, कवुलियती राष्ट्रिय व्यवस्थापन कार्यान्वयनमा रहेको ताल वा पोखरी रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> - जमिन र जलाधार क्षेत्रको उचित संरक्षणको कमि - जलउत्पन्न प्रकोप तथा भूक्षयमा नियन्त्रणमा कमि - सार्वजनिक भूमिको लगतको कमि - भूमि तथा जलाधार संरक्षण सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्थाको कमि - जैविक विविधताको संरक्षण (चराचुरुंगी र जीवहरूको उचित संरक्षण नभएको)। तस्करी र शिकारी भएको - नदि कटान र डुवानको समस्या रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> - नदी, जलाधार क्षेत्र तथा भूमिको विस्तृत वस्तुस्थिति विवरण तयारी गर्ने - नदी कटान तथा सम्बद्धनशील क्षेत्रको पहिचान गर्ने - माछाका भुरा उत्पादन सहित माछापालन व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्ने - तार जाली, तटबन्ध, वृक्षारोपण गर्ने - पार्क क्षेत्र तथा पर्यटकीय क्षेत्रको निर्माण गर्ने। - नदी नियन्त्रण तथा मर्मत सम्भार (बायो इंजिनियरिङ कार्य) सञ्चालन गर्ने

ग. वातावरण तथा स्वच्छता

वन, वातावरण तथा विपद् अन्तर्गत वातावरण उपक्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएकोछ।

सम्भावना	समस्या	सम्भावना उपयोग रणनीति
<ul style="list-style-type: none"> - वन, जैविक विविधतायुक्त प्राकृतिक स्वच्छ, वातावरण रहेको - वातावरण सम्बन्धी ज्ञानको विस्तार भएको - वनक्षेत्र व्यापक रहेको - राप्ती नदी, डुडुवा नाला लगायता खोला तथा भूमिगत जल उपलब्धता रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> - फोहर व्यवस्थापनको कमि - प्लास्टिक र शिसा जन्यफोहरको नियन्त्रण र व्यवस्थापनमा कमि - बजार क्षेत्रमा फोहर मैला व्यवस्थापनको कमि - पूर्वाधार निर्माणमा वातावरणीय सवालको उठानमा कमि - वन विनासको रोकथाम र दिगो उपयोगमा कमि - जनचेतनाको कमि - खुलादिशा मुक्त हुन नसकेको 	<ul style="list-style-type: none"> - बजार केन्द्रहरूमा सार्वजनिक शौचालयहरूको व्यवस्था गर्ने - विद्यालय तथा सरकारी कार्यालय हातामा नियमित सरसफाइको व्यवस्था गर्ने - जनचेतना कार्यक्रम, फोहोर वर्गीकरण तथा व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्ययोजना तर्जुमा गरी लागू गर्ने - प्रत्येक घरधुरीमा कम्तीमा २ विरुवा रोप्ने अभियान सञ्चालन गर्ने। बगैंचा र करेसाबारी प्रवर्द्धन गर्ने - सुधारिएको चुलोलगायत वैकल्पिक ऊर्जाका प्रविधिहरू प्रवर्द्धन गर्ने, सौर्यवर्ती विस्तार गर्ने - प्लाष्टिक भोला तथा सिसामुक्त गाउँपालिका निर्माण गर्ने

घ. विपद्

वन, वातावरण तथा विपद् अन्तर्गत विपद् व्यवस्थापन उपक्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

सम्भावना, अवसर	समस्या, चुनौती	उपयोग रणनीति
<ul style="list-style-type: none"> - एम्बुलेन्स एवं स्वास्थ्य संस्था रहेको - प्रहरी चौकी रहेको - पर्याप्त खुला क्षेत्र भएको - विपद् पूर्वतयारीका लागि जानकार व्यक्ति रहेको - विपद् पूर्वतयारीमा काम गर्ने इच्छुक 	<ul style="list-style-type: none"> - विपद् व्यवस्थापनसम्बन्धी ज्ञान, सीपको कमि - भूकम्प प्रतिरोधी घर निर्माणको अभ्यासमा कमि - स्वास्थ्य संस्थाको संख्या तथा तिनमा उपकरण तथा पूर्वाधारको कमि - विपद् व्यवस्थापनलाई मुलप्रवाहिकारमा कमि - उदारकार्यमा खटने जनसक्तिको कमि 	<ul style="list-style-type: none"> - विपद् पूर्वतयारी, न्यूनीकरण, आकस्मिक उदार, राहतलगायत विपद् व्यवस्थापनका सबै आयाम समेट्ने गरी विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने। विपद् जोखिमबाट बच्ने उपायको अभ्यास लगायत झटपट भोला प्रयोगको तालिम गर्ने - भवन आचार संहिता कार्यान्वयनमा ल्याउने, भवनलाई भूकम्प प्रतिरोधी बनाउने - सबै विद्यालय भवन सबलीकरण गरी भूकम्प प्रतिरोधी बनाउने - सुरक्षा निकायहरूमा तालिमप्राप्त टोली खटाउन सम्बन्धित निकायमा समन्वय गर्ने - स्वास्थ्य संस्थाको स्तरोन्नतीसहित प्रत्येक स्वास्थ्य चौकीमा १ थान ऐम्बुलेन्स व्यवस्था गर्ने

सम्भावना, अवसर	समस्या, चुनौती	उपयोग रणनीति
- संस्थाहरू रहेको	- सबै वडामा एम्बुलेन्सको	- हरेक बस्ती पिच्छे खुला क्षेत्र तथा सुरक्षित आवास गृहको निर्माण गर्ने
- सबै भुभागमा भूक्षयको प्रभाव कम रहेको	- उपलब्धता र पहुँचको कमी	- नदी तटीय क्षेत्रमा साइरन अदि बाढी पूर्वसूचना प्रणाली कार्यान्वयनमा ल्याउने
- विपद् व्यवस्थापनको चेतना विस्तार भएको	- आकस्मक आश्रयस्थलको कमि	- नदी किनारामा तारजाली तथा बायोइंजिनियरिङ विधिबाट तटबन्धन गर्ने
- गाउँपालिकामा विपद् व्यवस्थापन कोषको व्यवस्था भएको	- जलउत्पन्न प्रकोपबाट हुने क्षतिको न्युनिकरणमा कमि	- भूउपयोग नीति र योजना कार्यान्वयन गर्ने । जोखिमयुक्त क्षेत्र संरक्षण गर्न विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदनका आधारमा कार्ययोजना ल्याई कार्यान्वयन गर्ने
	- भूमिको अव्यवस्थित र वैज्ञानिक उपयोगका कमि	- सडक निर्माण गर्दा भूगोल र वातावरणीय सर्वेक्षण गरी मापदण्ड पूरा गरेर मात्र निर्माण गर्ने
	- जंगली जनावरको आतंक नियन्त्रणमा कमि	- जंगली जनावरको आतंक नियन्त्रणका लागि वन कार्यालयसँग समन्वय गर्ने
	- आपतकालीन पूर्वतयारीको कमी	- आगलागी नियन्त्रणका लागि कृत्रिम अभ्यासहरू सञ्चालन गर्ने

९.३.५ संस्थागत विकास तथा सुशासन

गाउँपालिकाको कानून तथा नीति तर्जुमा र कार्यान्वयन, संस्थागत क्षमता विकास, स्थानीय राजस्व तथा स्रोत परिचालन, योजना तथा सेवा प्रवाहसम्बन्धी अधिकार क्षेत्रहरूको संभावना, समस्या तथा संभावना उपयोग रणनीतिलाई देहाय बमोजिको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४ : सुशासन तथा संस्थागत विकास (संभावना, समस्या तथा गाउँवासीले चाहेको विकासको अवस्था)

क. सुशासन, ऐन, नियम तथा जवाफदेहिता

सुशासन तथा संस्थागत विकास अन्तर्गत सुशासन, ऐन, नियम तथा जवाफदेहिता उपक्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना, अवसर	समस्या, चुनौती	उपयोग रणनीति
<ul style="list-style-type: none"> - स्थानीय ऐन नियम तथा कार्यविधिहरू रहेको । - आयोजना अनुसार सार्वजनिक लेखा परीक्षण अभ्यास रहेको - गा.पा.मा इमेल इन्टरनेटको प्रयोग गरिए आएको - न्यायिक समिति गठन भएको - वेभ साइटमा गा.पा.का गतिविधि, कार्यक्रम, बजेट तथा अन्य जानकारी नियमित अध्यावधिक गर्ने गरेको - गा.पा. केन्द्र, वडा तथा विषयगत शाखाहरूको सेवामा सेवाग्राही केही हदसम्म सन्तुष्ट रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> - कानूनी तथा नीतिगत संरचनाको कमी (स्थानीय तहको जिम्मेवारी वहनका लागि आवश्यक केही ऐन, नियम तथा कार्यविधिहरू बनाउन बाँकी रहेको) - प्रभावकारी सेवा प्रवाहको लागि संस्थागत पूर्वाधार, जनसक्ति र अभ्यासको कमी (सूचना अधिकारी र गुनासो सुन्ने अधिकारी नतोकिएको, सार्वजनिक सुनुवाइ प्रावधान अनुसार प्रभावकारी तथा व्यवस्थित अभ्यासको कमी रहेको, उपभोक्ता समितिहरूमा सार्वजनिक लेखा परीक्षण प्रकृयाबाटे ज्ञान, सीपको कमी र प्रभावकारी तथा व्यवस्थित अभ्यासको कमी रहेको, नागरिक वडापत्र नबनेको, सामाजिक जवाफदेहिता, पारदर्शितासम्बन्धी कार्यविधि तथा प्रभावकारी अभ्यासको कमी भएको, विगत आ.व.का (साविकका गाविस) केही पेस्की फर्छ्यौट तथा वेरुजु असुल प्रभावकारी रूपले हुन नसकेको) 	<ul style="list-style-type: none"> - सामाजिक जवाफदेहिता तथा पारदर्शिता सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण तथा कार्यान्वयन - सार्वजनिक सुनुवाइ व्यवस्थित गर्ने - उपभोक्ता समितिमा सार्वजनिक लेखा परीक्षणसम्बन्धी क्षमता विकास तालिम कार्यक्रम गर्ने - सबै कार्यालयहरूमा नागरिक वडापत्र तयार गरी राख्ने - कार्यविधि बनाई सेवाग्राहीको सन्तुष्टि मापन गर्ने - सूचना अधिकारी र गुनासो सुन्ने अधिकारी तोक्ने - पेस्की फर्छ्यौट तथा वेरुजु असुल गर्ने प्रभावकारी कार्ययोजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने

सम्भावना, अवसर	समस्या, चुनौती	उपयोग रणनीति
		- गुनासो पेटिकासहित नियमित गुनासो सुनवाइको व्यवस्था गर्ने

ख. संस्थागत संरचना तथा मानव संशाधन

सुशासन तथा संस्थागत विकास अन्तर्गत संस्थागत तथा मानव संसाधन उपक्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना, अवसर	समस्या, चुनौती	उपयोग रणनीति
<ul style="list-style-type: none"> - गाउँपालिका कार्यालय र वडा कार्यालयको वटै वडामा कम्प्युटर तथा प्रिन्टर पुगेको । - सहकारी संस्था रहेका - आमा समूह र कृषक समूह रहेका - गा.पा कार्यालयमा इन्टरनेट सुचारु रहेको - गाडी तथा मोटरसाईकल रहेको (गा.पा. र वडा कार्यालयसहित) 	<ul style="list-style-type: none"> - गाउँपालिका तथा वडास्तरीय पूर्वाधार तथा सुविधामाको कमि - गाउँपालिका र वडामा जनसक्तिको सूचना प्रविधिमा पहुँचमा कमि - संगठन तथा जनसक्ति व्यवस्थापनमा कमी - स्थानीय सरकार सञ्चालनसम्बन्धी जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूमा समय सापेक्ष तथा आवश्यकता अनुसार ज्ञान सीप तथा सूचना प्रविधिमा कमी - सहकारी, गैसस र समुहको प्रभावकारी सञ्चालनमा कमी 	<ul style="list-style-type: none"> - गा.पा. र वडा कार्यालयको सम्पूर्ण सेवा प्रवाहका लागि जग्गाको व्यवस्थापन गरी भवन निर्माण गर्ने । - गा.पा., विषयगत शाखा तथा वडा कार्यालयमा भवन निर्माण गर्नका साथै कार्य कक्षको उचित व्यवस्थापन गर्ने । - पूर्णकालीन वडा सचिवसहित आवश्यकता र दरबन्दी अनुसार कर्मचारी व्यवस्थापन गर्ने । - स्थायी सँगठन चार्ट निर्माण गर्ने र सो अनुसार शाखा गठन गरी कार्य विवरण तोक्ने । - सबै वडा र गापामा सभाहल व्यवस्थित गर्ने - सबै वडा र गापामा कर्मचारी पदपूर्तिको लागि पहल गर्ने - सबै वडामा टेलिफोन र इन्टरनेटको व्यवस्था गर्नुपर्ने - गा.पा. कार्यालयमा इन्टरनेटको स्तरोन्नति गर्ने - वडा सचिवहरूको क्षमता विकासका (योजना र बजेट, सूचना प्रविधि, लेखा प्रणाली अभिलेखीकरणका लागि आवश्यक कार्यक्रम गर्ने - गाउँसभालाई क्षमता विकास (स्थानीय सरकार सञ्चालन सम्बन्धी पुनः, सूचना प्रविधि) सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने - न्यायिक तथा विषयगत समितिहरूको क्षमता विकासका लागि तालिम दिने - न्यायिक समितिको लागि इजलासको व्यवस्था गर्ने - मेलमिलाप सम्बन्धी सभालाई तालिम सञ्चालनको व्यवस्था गर्ने - जनप्रतिनिधिलाई क्षमता प्रविधिको क्षमता अभिवृद्धि तालिम । - प्रत्येक वडा र गापामा स्वच्छ खानेपानी तथा पूर्ण सरसफाई उन्मुख गराउने - सहकारीहरूलाई गापाको दायरामा ल्याउने, कार्यविधि निर्माण गर्ने र क्षमता विकास सम्बन्धी तालिमहरू दिने । - आमा समूह र स्थानीय संस्थाहरू व्यवस्थित र सक्रिय बनाउन कार्यविधि निर्माण गर्ने र क्षमता विकास संबन्धी तालिमहरू दिने

ग. स्रोत परिचालन

सुशासन तथा संस्थागत विकास अन्तर्गत स्थानीय वित्त तथा श्रोत परिचालन उपक्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना, अवसर	समस्या, चुनौती	उपयोग रणनीति
<ul style="list-style-type: none"> - आन्तरिक आय संकलन भएको - संघीय अनुदान तथा प्रदेशको अनुदान वित्तीय प्राप्त भएको - विभिन्न विकास विषयमा कार्य गर्न साझेदारहरू रहेको लगानी रहेको - स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठन भएको । - राजश्व परामर्श समिति गठन भएको । - विकास साझेदार संस्थाले समन्वयका साथ कार्य 	<ul style="list-style-type: none"> - स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र अनुसारको आन्तरिक आय संकलनमा कमी (व्यवसाय कर संकलन गर्न नसकिएको, सम्पत्ति कर सबै वडामा लागू गर्न बाँकी रहेको, आन्तरिक आयको लागि व्यवस्थित अध्ययन र प्रक्षेपण हुन 	<ul style="list-style-type: none"> - आन्तरिक आयको सम्भावनाको व्यवस्थित अध्ययन र प्रक्षेपण गर्ने । - करको दायरा फराकिलो बनाई नीतिगत सुधार गरी आन्तरिक आयमा वृद्धि गर्ने । - आर्थिक ऐन संशोधन गरी आन्तरिक स्रोतका नयाँ स्रोत र दायरा थप गर्ने । - प्रचलित ऐन बमोजिम आन्तरिक

सम्भावना, अवसर	समस्या, चुनौती	उपयोग रणनीति
<p>गरिरहेको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> - बैंक लगायत वित्तीय संस्थाहरूसँग सहज पहुँचमा वृद्धि भएको । - प्राकृतिक स्रोत विक्री (दुंगा, बालुवा, गिटी) आन्तरिक आय संकलन गर्ने गरेको 	<p>बाँकी)</p> <ul style="list-style-type: none"> - आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीका लागि संरचना तथा कार्यविधिको कमी - गत आ.व.मा बेरुजु फ्लैटमा कमी - राजस्व शाखामा जनसक्ति तथा संस्थागत व्यवस्थापनमा कमी 	<ul style="list-style-type: none"> नियन्त्रण प्रणालीका लागि संरचना तथा कार्यविधि तयार पारी लागू गर्ने । - बेरुजु न्यूनीकरणका लागि नीति तथा कार्यक्रम शून्य बेरुजु हुने व्यवस्था गर्ने - सम्पत्ति करको तथाइक संकलन गरी करदातासँग अन्तरक्रिया गर्ने - राजस्व शाखा व्यवस्थित गर्ने, कर्मचारी तोक्ने र कार्यविवरण तयार पार्ने

३. योजना व्यवस्थापन

सुशासन तथा संस्थागत विकास अन्तरगत योजना व्यवस्थापन उपक्षेत्रको वस्तुस्थिति विश्लेषण देहायअनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सम्भावना, अवसर	समस्या, चुनौती	उपयोग रणनीति
<ul style="list-style-type: none"> - स्थानीय सरकार शासन सञ्चालन ऐन २०७४ अनुसार वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको - जनसंख्याको आधारमा वडामा बजेट तोक्ने गरेको - वस्ती तह, वडा हुँदै योजना छनौट गर्ने गरेको - गाउँ वस्तुगत विवरण तयारी भइरहेको - बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति रहेको - वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा हुने गरेको । (सम्बन्धी कार्यविधि संघीय सरकारबाट जारी गरिएको । नमुना कार्यविधि अनुसार) - विषयगत समिति गठन भएको - उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा गाउँपालिकास्तर र वडा अध्यक्षको संयोजकत्वमा वडा स्तरमा अनुगमन समिति गठन भएको - उपभोक्ता समिति परिचालन कार्यविधि पूर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा कमी 	<ul style="list-style-type: none"> - ऐनको व्यवस्था अनुसार र संघीय सरकारले तय गरे अनुसारको योजना तथा बजेट तर्जुमाको समयअनुसार नभएको - वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा निर्देशिका स्थानीय परिवेश अनुसार अद्यावधि गर्न बाँकी - विषयगत समितिमा दक्षता र अनुभवको कमी - कार्ययोजना तर्जुमा गरी नितिजामूलक अभ्यासमा कमी - योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनको लागि कर्मचारीको संख्या र ज्ञान सीपमा कमी - प्रभावकारी अनुगमन तथा सुपेरिवेक्षणसम्बन्धी अनुगमन समितिमा कार्ययोजना बनाई अनुगमन गर्ने अभ्यासमा कमी - उपभोक्ता समिति परिचालन कार्यविधि पूर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा कमी - लागत अनुमानको विश्वसनीयतामा कमी 	<ul style="list-style-type: none"> - ऐन तथा कार्यविधिको प्रावधान अनुसारको समय र पक्षियामै पुरा गर्ने । - वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा निर्देशिका अद्यावधिक गरी सो अनुसारको जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूबीच छलफल गरी कार्यान्वयन गर्ने । - विषयगत समितिलाई समितिको भूमिका र कार्य सञ्चालनसम्बन्धी क्षमता विकास कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने । - कर्मचारीहरूका लागि वार्षिक योजना तर्जुमासम्बन्धी क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, कर्मचारी संख्या वृद्धि गर्ने । - अनुगमन समितिमा कार्ययोजना तयार पारी कार्य गर्न अनुगमन तथा सुपेरिवेक्षणसम्बन्धी समितिलाई क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने - उपभोक्ता समिति परिचालन कार्यविधिवारेमा उपभोक्ता समितिलाई क्षमता विकास तालिम आयोजना गर्ने - स्थलगत अध्ययनको आधारमा लागत अनुमान तयार गर्ने

परिच्छेद ३

योजनाको अवधारणा र प्रारूप

३.१ गाउँ विकासको दीर्घकालिन सोचः

गाउँपालिकाको दीर्घकालीन सोच आवधिक योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठीमा सहभागीहरु बीचको छलफल, विषयविज्ञको सुभाव तथा परामर्शका आधारमा तयार गरिएको विकासका संभावना, अग्रणी क्षेत्र, गाउँवासीले चाहेको अवस्थालाई केन्द्रमा राखी तयार गरिएको छ ।

“उन्नत कृषि, शिक्षा र पूर्वाधार, समृद्धी, र सुशासन डुडुवाको आधार”

३.२ लक्ष्य तथा उद्देश्य

गाउँपालिकाको समष्टिगत विकासका लागि **गाउँपालिकाको योजनाबद्ध, न्यायोचित र दिगो विकासको आधार तयार गर्नु** मुख्य लक्ष्य निर्धारण गरिएको छ । साथै यस योजनाले निर्धारित विकास लक्ष्य प्राप्त गर्न देहायअनुसारको उद्देश्य निर्धारण गरेको छ :

- कृषि, पशुजन्य, औद्योगिक उत्पादन एवं उत्पादनशील सेवा सुविधाको उपलब्धता, गुणस्तर र उपयोगमा बढ्दि गर्ने
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवा, माध्यामिक तहसम्मको शिक्षा र सामाजिक सुरक्षा सेवाको उपलब्धता, गुणस्तर र उपयोगमा बढ्दि गर्ने
- बजार तथा आधारभूत सेवा सुविधाको पहुँच तथा उपयोगमा बढ्दि गर्ने
- बन तथा जैविक विविधता र प्राकृतिक श्रोतको संरक्षण र दिगो उपयोगमा बढ्दि गर्ने ।
- गाउँपालिकाको कार्यसम्पादनको स्तर र नागरिकको सन्तुष्टीमा बढ्दि गर्ने ।

३.३ प्राथमिकता तथा रणनीतिहरू

गाउँपालिका क्षेत्रको समष्टिगत विकासका लागि आवधिक योजनाले देहायअनुसारका विषय क्षेत्रलाई विशेष प्राथमिकता दिई विकास प्रयासलाई संचालन गर्ने रणनीति अवलम्बन गरिनेछः

- कृषि तथा पशुजन्य उपजको व्यवसायीकरण र विविधिकरण तथा उद्योग व्यवसायको सिर्जना र विकासद्वारा दीगो रोजगारी, आय तथा खाद्य सुरक्षामा बढ्दी गर्ने ।
- गुणस्तरीय र व्यवसायिक शिक्षा, आधारभूत स्वास्थ्य, सामाजिक सुरक्षा तथा सशक्तिकरणद्वारा स्वथ्य, सिर्जनशिल र सीपयुक्त मानव संशाधनको विकास गर्ने ।
- सहज यातायात तथा बजार, आवास, स्वच्छ उर्जा तथा संचारका पुर्वाधारको विकासद्वारा अन्तरसम्बन्ध विकास र सेवा सुविधाको स्तर र पहुँच बढ्दि गर्ने ।
- वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, समावेशीकरण, सुशासन तथा सदाचार प्रवर्धनलाई स्थानीय तहको विकास प्रक्रियामा एकीकृत गरी विकास नतिजालाई समावेशी, उत्थानशील र दीगो बनाउने ।

३.४ नतिजा तालिका

गाउँ विकासका प्रयासहरूलाई एकीकृत गरी गाउँ विकासको मूल ध्येयतर्फ अग्रसर गराउन तथा लक्ष्य प्राप्त गर्न नतिजामूलक योजनाको ढाँचामा एकीकृत स्वरूपको आवधिक योजना तर्जुमा गरिएको छ । नतिजामूलक ढाँचा परिवर्तनको सिद्धान्त अनुसार तयार गरिएको छ । योजनामा स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रलाई आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार विकास, वन तथा वातावरण र संस्थागत विकास र सुशासन क्षेत्रहरूमा एकीकृत गरिएको छ । परिवर्तनको सिद्धान्त अनुसार तयार गरिएको गाउँपालिकाको समष्टिगत विकासको एकीकृत नतिजा तालिका देहायअनुसार रहको छ ।

तालिका ५ : नतिजा तालिका

नतिजा श्रृङ्खला	सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु						जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान	
	विवरण	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)				
				०७७/७८	०७९/८०			
लक्ष्य : गाउँपालिकाको योजनाबद्द, न्यायोचित र दिगो विकासको आधार तयार गर्ने	प्रति परिवार वार्षिक आय ५०,००० हुने भन्दा कम आम्दानी हुने परिवार	प्रतिशत	३६	२६	१५	<ul style="list-style-type: none"> - गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - अध्ययन प्रतिवेदन - मूल्याङ्कन प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन 	-	
	आफ्नो उत्पादन र आम्दानीबाट वर्षभरी खान पुग्ने परिवार	प्रतिशत	४९	५०	६०			
	खाद्यान्त उत्पादन (वासलात) धान चामल	मे.टन	११५३७	१५०००	१७०००			
	प्रति व्यक्ति खाद्यान्त उत्पादन वार्षिक	केजि	२५६	३३३	३७७			
	आम्दानीको २/३ तिहाईभन्दा बढी रकम खानामा खर्च गर्ने जनसंख्या	प्रतिशत	३०	२०	१५			
	साना किसान तथा उत्पादकको औषत वार्षिक आय	रु. हजारमा	६००००	८००००	१०००००			
	जमीनको उत्पादकत्व प्रति हेक्टर (वार्षिक औषत कुल कृषि उत्पादन)	रु.	६००००	८००००	१०००००			
	वैदेशिक रोजगारीमा गएकाको संख्या	संख्या	१३०८	१०००	१००			
	स्नातक तह उत्तीर्ण जनसंख्या	जना	५९४	६५०	८४४			
	व्यवसायिक प्राविधिक सीपयुक्त दक्ष व्यक्ति	जना	४४२	८५०	१२४२			
	कम तौल भएका २ वर्षमूरीका बालबालिका	प्रतिशत	३.२	२	१			
	मापदण्डअनुसार बनेका आवास घर	संख्या	०	६०	१००			
	पक्की सडक	किमि	५३	७५	११३			
	रुख विरुवाले ढाकेको वा हरियाली क्षेत्र	हेक्टर	२६६२	२७००	२७५००			
	गाउँपालिकाको नीति, कानून निर्णय र सेवा प्रवाहबाट सन्तुष्ट सेवाग्राही	प्रतिशत	७५	१०	१५			
असर १ : कृषि, पशुजन्य, औद्योगिक तथा पर्यटकीय उत्पादन एवं उत्पादनशील सेवा सुविधाको उपलब्धता, गुणस्तर र उपयोगमा बढ़ि गर्ने	गैर कृषि पेशा (उद्यम, व्यापार र जागिर) मा निर्भर	जनसंख्या	३३००	४०००	५०००	<ul style="list-style-type: none"> ● गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) ● सर्वेक्षण प्रतिवेदन ● प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> - राजनीतिक स्थिरता सहित संघीय शासन व्यवस्था संस्थानगत हुनेछ। - संघीय प्रणाली अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय नीति र कानून तर्जुमा हुनेछ। - सरकारी, गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बढ़ि हुनेछ - जलवायु परिवर्तन र विपद्को असर न्युन हुनेछ। 	
	कृषि तथा पशुपालन व्यवसायमा संलग्न जनसंख्या	प्रतिशत	३७	३५	३०			
	कृषि उपजहरूको वार्षिक मूल्य (एकमष्ट) हजार	रु.	१०३९००	१५००००	२०००००			
	पशुपक्षी र सोजन्य उत्पादन मूल्य (वार्षिक) हजारमा	रु.	२७४७५	५००००	१००,०००			
	उच्चोग तथा व्यवसायमा संलग्न व्यक्ति	जना	७५०	९००	१२००			
	भ्रमण गर्ने वार्षिक पर्यटक (वाह्य)	संख्या	०	०	५०			
	भ्रमण गर्ने वार्षिक पर्यटक (आन्तरिक)	संख्या	८३००	१५,०००	२०,०००			
	पर्यटन र सेवामूलक व्यवसायमा संलग्न व्यक्ति	जना	०	१०	५०			
	वैकमा खाता हुने तथा सेवा उपयोग गर्ने परिवार	प्रतिशत	४०	८०	१५			
	उत्पादन र बजारीकरण सहकारीमा आवद्द सदस्य	घरपरिवार	१५००	२५००	४०००			

नतिजा श्रृङ्खला	सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु					जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान	
	विवरण	सूचक	आधाररेखा (आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)	पुष्ट्याईका आधारहरु		
		इकाई		०७७/७६	०७९/८०		
प्रतिफल १.१: कृषि उपजको व्यवसायीकरण, विविधकरण र उत्पादन बढ्दि भएको हुनेछ।	व्यवसायिक उत्पादनमा संलग्न कृषक फलफुल व्यवसायिक उत्पादन क्षेत्र तरकारी व्यवसायिक उत्पादन क्षेत्र सक्रिय अगुवा वा व्यवसायिक कृषक क्रियाशिल ग्रामीण कृषि कार्यकर्ता स्थानीय व्यवसायिक कृषि फार्म सक्रिय व्यवसायिक कृषक सूमह तरकारी उत्पादन फलफुल उत्पादन दुध उत्पादन मह उत्पादन व्यवसायिक कृषि नर्सरी कृषि सहकारी संस्था सहकारीमा आवद्ध कृषक कोण्ड स्टोर/रप्टिक स्टोर सेलार स्टोर कृषि उपज संकलन तथा बजार प्रवर्धन केन्द्र	संख्या कठठा कठठा संख्या संख्या मे.ट. मे.ट. मे.ट. संख्या संख्या संख्या संख्या संख्या संख्या संख्या	१३४८ १००० १००० ४० २७ ८ ३८ १०४ ३५०४ १५०० ६ ३ १ ० ०	२५० २००० १५०० ६० ३५ ५० १०० १८०० ७००० २००० १० १० ५ २ १ ४० ४०	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- वस्ती एकीकृत र सुरक्षित हुनेछ। - कृषि विकास रणनीतिको कार्यान्वयन हुनेछ। - सरकारी, गैसस र निजी क्षेत्रको कार्यक्रम र लगानीमा बढ्दि हुनेछ। - कृषि सेवा तथा प्रविधी प्रवाहमा वैकल्पिक प्रणालीको प्रयोग हुनेछ। - बजार अवधारणा अनुसार कृषकको नेतृत्वमा कृषि अनुसन्धान र प्रविधि हस्तान्तरण हुनेछ। - जलवायु परिवर्तन तथा विपद असर न्यून हुनेछ। - कृषि वातावरणीय ढास कम हुनेछ।	
प्रतिफल १.२: खेती योग्य जमीनमा सिंचाई सुविधा उपलब्ध भएको हुनेछ।	१२ है महिना सिचाई हुने क्षेत्र प्रयोगमा आएका सिचाई प्रविधि (सतह, पोखरी, ड्रिप, लिप्ट आदी) सुचारु सिंचाई आयोजना	विगाह प्रकार संख्या	३९०० २ ३०	४००० ३ ४०	४५००० ४		
प्रतिफल १.३ आधुनिक पशुपालन व्यवसायको माध्यमबाट पश्जन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर भएको हुनेछ।	व्यवसायिक पशुपालनमा संलग्न परिवार पशुजन्य उत्पादन विक्रि गर्ने परिवार व्यवसायिक पशुपालन फर्म व्यवसायिक उत्पादन क्षेत्र सक्रिय पशुपालन समूह चरन क्षेत्र नश्ल सुधार तथा उपचार केन्द्र क्रियाशिल ग्रामीण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता पशुपालनसम्बन्धी उपलब्ध प्रविधि, (खोप, कृत्रिम प्रजनन, क्यास्ट्रेसन....) उपयोग गर्ने घरपरिवार दुग्ध चिस्यान केन्द्र/संकलन केन्द्र	संख्या संख्या संख्या कठठा संख्या संख्या संख्या संख्या संख्या संख्या	१०० २४० ८ २०० ८ ३ ० २७ १०००	५०० ५०० ५० ३०० २५ १ १ ३५ ३०००	१००० १००० १०० ५०० ५० १ १ ४० ४०००	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- कृषि विकास रणनीति कार्यान्वयन हुनेछ। - सरकारी, गैसस र निजी क्षेत्रको कार्यक्रम र लगानीमा बढ्दि हुनेछ - पशु सेवा र प्रविधी प्रवाहमा वैकल्पिक प्रणालीको प्रयोग हुनेछ। - जलवायु परिवर्तन तथा विपद असर न्यून हुनेछ।

नतिजा श्रृङ्खला	सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु						जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान	
	विवरण	सूचक	इकाई	आधाररेखा		पुष्ट्याईका आधारहरु		
				(आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)			
प्रतिफल १.४: स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगको स्थापना एंवं वजारको विकास भएको हुनेछ।	चालु लघु उद्योग	संख्या	०	५	१०	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- संघीय शासन व्यवस्था अनुसार उद्यम तथा व्यापार प्रवर्धन सम्बन्धी संघीय तथा स्थानीय कानून तथा नीति तत्काल तर्जुमा भई कार्यान्वयन हुनेछ।	
	चालु घरेलु उद्योग	संख्या	६	१५	२०	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- निजी क्षेत्र वीच स्वस्थ्य प्रतिस्पर्धा हुनेछ।	
	सुचारू व्यापार व्यवसाय	संख्या	२३७	५००	७००	- प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन		
	निकासीजन्य कच्चा पदार्थको परिमाण	किवन्टल	२५०					
	उत्पादन र बजारीकरण सहकारी संस्था	संख्या	५	८	१०			
	उद्यम सूजना र विकास सम्बन्धी तालिम प्राप्त उद्यमी	संख्या	०	६००	१०००			
प्रतिफल १.५: पर्यटकीय पूर्वाधार, सेवा तथा सुविधाको प्रवर्धन भएको हुनेछ।	व्यवस्थित पर्यटकीय स्थल	संख्या	०	६	१०	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- संघीय संरचना अनुसार पर्यटन प्रवर्धन सम्बन्धी संघीय कानून तथा नीति तर्जुमा हुनेछ।	
	व्यवस्थित होमस्टे र ग्रामीण पर्यटकीय गाउँ (तुल्ता)	संख्या	०		१	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- क्षेत्रीय अवधारणा अनुसार	
	उपलब्ध पर्यटकीय सेवा र सुविधाको प्रकार	संख्या	०	१	३	- प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- संघ, प्रदेश तथा स्थानीय सरकार, विकास साभेदार र निजी क्षेत्रबाट पर्यटन विकासमा लगानी हुनेछ।	
	पर्यटकीयस्तरको होटेल तथा रेष्टुरेण्ट	संख्या	१	२	३			
	कृषि पर्यटन संचालन स्थान	संख्या	५	१२	२०			
	तालिम प्राप्त टुर गाइड	संख्या	५	१२	२०			
	व्यवस्थित बनभोज तथा पार्क	संख्या	०	१	२			
	स्तरोन्तति गरिएका पर्यटकीय सम्पदा	संस्था	०	६	१०			
	तालिम प्राप्त कुक तथा वेटर	संख्या	२	६	१२			
	बन विहार क्षेत्रको लम्बाई	कि.मि.	०	२५	५३			
प्रतिफल १.६: वित्तीय सेवा तथा सुविधाको पहुँचमा अभिवृद्धि हुनेछ।	सुचारू वित्तीय संस्था र सहकारी	संख्या	११	१६	२०	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- संघीय संरचना अनुसार वित्तीय सेवा प्रदायकको सेवा समायोजन हुनेछ।	
	सेवा सुचारू बैंक खाता तथा वित्तीय सेवा प्रदायक	संख्या	१	१	२	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- वित्तीय सेवा र सुविधा स्थानीय तहमा विस्तार हुनेछ।	
	उपलब्ध कारोबारको किसिम (बचत र लगानी, रेमिट, मुद्रा सटही, व्यवसायिक परामर्श)	संख्या	२	२	४	- प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन		
असर २: आधारभूत स्वास्थ्य सेवा, माध्यामिक तहसम्मको शिक्षा र सामाजिक सुरक्षा सेवाको उपलब्धता, गुणस्तर र उपयोगमा वृद्धि गर्ने।	१५ देखि ६० वर्षसम्मका साक्षर जनसंख्या	प्रतिशत	७०	८०	९०	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- राजनीतिक स्थिरता सहित संघीय शासन व्यवस्था संस्थागत हुनेछ।	
	प्राविधिक शिक्षामा अध्ययनरत विद्यार्थी	संख्या	८०	१६०	२००	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- संघीय प्रणाली अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय नीति र कानून तर्जुमा हुनेछ।	
	उच्च शिक्षामा अध्ययनरत विद्यार्थी	संख्या	६२४	८००	१०००	- प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- सरकारी, गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा वृद्धि हुनेछ।	
	३० मिनेटभित्र स्वास्थ्य सेवामा पहुँच भएका जनसंख्या (घरधुरी) (गाउँभंगर क्लिनिकको सेवा समेत)	प्रतिशत	७६	८०	८९		- सामाजिक सुरक्षा तथा सकारात्मक विभेद नीति र लक्षित कार्यक्रममा निरन्तरता हुनेछ।	
	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र/अस्पताल पुग्न लाग्ने औषत समय	घण्टा	६०	४५	३०			
	सुरक्षित खानेपानीको सेवा उपयोग गर्ने जनसंख्या	संख्या	३२६६	३६००	४९९९			
	स्नातकतह उत्तीर्ण अपाइ	संख्या						
	स्नातक तह उत्तर्ण गर्ने महिला	संख्या	५०	७०	१००			
	स्थानीय समिति/संरचनाको नेतृत्वदायी पदमा महिला	संख्या	४५०	७००	१०००			

नतिजा श्रृङ्खला	सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु					जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान
	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		
	विवरण		०७७/७८	०७९/८०		
	तथा अन्य लक्षित वर्गको प्रतिनिधित्व					
	आफ्नो स्वामीतवमा अचल सम्पत्ति हुने महिला	प्रतिशत	४३	५०	६०	
	जिल्ला/क्षेत्रीयस्तर व्यवसायिक खेलाडी	संख्या	६	८	१०	
	पूर्व प्रसूति सेवा ४ पटक प्राप्त गर्ने महिला	प्रतिशत	६८	७५	८०	
	जीवनपयोगी सीप प्राप्त तथा क्लब, सञ्जाल र संस्थामा आवद्ध युवा	संख्या	१५	२५९	४८५	
	१५ देखि ६० वर्षसम्मका साक्षर जनसंख्या	प्रतिशत	६०	७०	९०	
प्रतिफल २.१: आधारभूत, प्राविधिक र उच्च शिक्षामा पहुँच तथा दक्ष जनसक्तिको उत्पादनमा बढ्दि भएको हुनेछ।	विद्यालय वाहिर रहेका (५-१५ वर्ष) बालबालिका	संख्या	१७६	०	०	
	प्रारम्भिक बाल कक्षामा अध्ययनरत ४-५ वर्ष सम्मका बालबालिका	संख्या	२२३२	२५००	३०००	
	कक्षा ८ को उत्तिर्ण दर	प्रतिशत	८९	९५	९००	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)
	कक्षा १० को जिपिए औषत	संख्या	९.६	९.८	२	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन
	कक्षा १२ को जिपिए औषत	संख्या	९.६	९.८	२	- प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	कक्षा ८ सिकाई उपलब्धी दर	प्रतिशत	५९	६२	६५	- विद्यालय सुधार योजना प्रतिवेदन
	कक्षा ८ को निरन्तरता दर	प्रतिशत	६०	७०	८०	
	कक्षा १० को निरन्तरता दर	प्रतिशत	३५	४३	५०	
	बालमैत्री सिकाई विधि अवलम्बल गर्ने विद्यालय	प्रतिशत	२५	५०	७०	
	बालमैत्री आधारभूत पूर्वाधार र सुविधा (भवन, चर्पी, खानेपानी, खेलकुद मैदान, धेरावार, फर्निचर) उपलब्ध	प्रतिशत	२५	५०	७०	
	छात्रवृत्ति पाउने विद्यार्थी संख्या	संख्या	६१९६	८०००	९००००	
	बालकलब गठन भएका विद्यालय	संख्या	१४	२५	२८	
	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात (आधारभूत र मादार्थिक)	संख्या	१:३७	१:३५	१:३५	
	महिला शिक्षकको अनुपात	प्रतिशत	१६	२५	३३	
	व्यवस्थित विज्ञान र कम्प्युटर प्रयोगशाला भएका	विद्यालय	०	८	१२	
	प्राविधिक विद्यालय	संख्या	०	४	५	
	उच्च शिक्षा क्याम्पस	संख्या	०	१	१	
	विद्यालय वाहिर रहेका (५-१५ वर्ष) बालबालिका	संख्या	१७६	०	०	
प्रतिफल २.२: गुणस्तरीय आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा पहुँच अभिवृद्धि भएको हुनेछ।	विरामी पर्दा सर्वप्रथम स्वास्थ्य चौकी/प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र/अस्पताल जाने जनसंख्या	प्रतिशत	४०	५५	७०	
	२५०० ग्रामभन्दा कम जन्मतौल भएका शिशु	प्रतिशत	५	४	३	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)
	स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती गराउने गर्भवती महिला	प्रतिशत	१०	१५	१००	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन
	भाडापखालाको संकमण दर (प्रति हजारमा)	जना	४४६	३००	२५०	- प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	स्वाशप्रश्वासको संकमण (ARI) दर (प्रति हजारमा)	जना	८००	६५०	५००	
	स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी	जना	४२	४९	६०	

नतिजा श्रृङ्खला	सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु					पुष्ट्याईका आधारहरु	जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान		
	सूचक		आधाररेखा	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)					
	विवरण	इकाई	(आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	०७७/७८	०७९/८०				
प्रतिफल २.३: स्वच्छ खानेपानीमा पहुँच तथा सरसफाईको क्षेत्रमा गुणात्मक वृद्धि भएको हुनेछ।	भिटामिन ए प्राप्त गर्ने बालबालिका	प्रतिशत	१०	१९	१००	– सामाजिक सुरक्षा तथा सकारात्मक विभेद नीति र लक्षित वर्ग कार्यक्रमको निरन्तरता हुनेछ। – राजनीतिक प्रतिवद्धता तथा स्थानीय तहका सरोकारवाला बीच समन्वय, सहकार्य र साझेदारीमा बढ्दि हुनेछ।	– सामाजिक सुरक्षा तथा सकारात्मक विभेद नीति र लक्षित वर्ग कार्यक्रमको निरन्तरता हुनेछ। – राजनीतिक प्रतिवद्धता तथा स्थानीय तहका सरोकारवाला बीच समन्वय, सहकार्य र साझेदारीमा बढ्दि हुनेछ।		
	परिवार नियोजनका साधनको प्रयोग दर	प्रतिशत	२५	३०	३५				
	स्वास्थ्य विमा गर्ने परिवार	प्रतिशत	५	६५	९०				
	स्वास्थ्य शिविर	पटक	०	६	१०				
	मासिक रूपमा फलोअपमा आएका विरामी	प्रतिशत	५	३०	५०				
	स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध न्यूनतम सेवा सुविधा	प्रकार	१५	२५	३२				
	निजी तथा समुदायमा आधारित स्वास्थ्यकर्मी	प्रतिशत	५	७	१०				
	आयोडिनयुक्त नून प्रयोग गर्ने जनसंख्या	प्रतिशत	१०	१५	१००				
	धुवारहित चल्दो वा वैकल्पिक इच्छन प्रयोग गर्ने परिवार	प्रतिशत	१५	५५	८०				
	आधारभुत सुविधा (खानेपानी, शौचालय, वर्धमान वार्ड र परामर्श केन्द्र आदी) उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था	संख्या	१	३	७				
	विरामी पर्दा सर्वप्रथम स्वास्थ्य चौकी/प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र/अस्पताल जाने जनसंख्या	प्रतिशत	५०	६५	८०				
प्रतिफल २.४: लक्षित तथा विपन्न वर्ग ससक्तिकरण भई नीति निर्माण तहमा सहभागिता वृद्धि भएको हुनेछ।	२५०० ग्रामभन्दा कम जन्मतौल भएका शिशु	प्रतिशत	५	४	३	– गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) – सर्वेक्षण प्रतिवेदन – प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन	– संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बढ्दि हुनेछ। – स्थानीय सरोकारवालाको प्रतिवद्धता र सहभागिता समन्वय, सहकार्य एवं साझेदारीमा बढ्दि हुनेछ।		
	स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती गराउने गर्भवती महिला	प्रतिशत	७३	७५	८०				
	निजी धारा उपलब्ध घर परिवार	संख्या	७०००	७५००	८२७७				
	पाइपलाइनबाट वितरित पानी प्रयोग गर्ने घरधुरी	संख्या	०	३००	१०००				
	उपचार गरिएको वा सुरक्षित खानेपानी सुविधा प्राप्त घरधुरी	संख्या	०	४९९९	४९९९				
	स्वच्छ (प्यान भएको) शौचालय भएका घरधुरी	संख्या	८७०	५००	८२७७				
	सार्वजनिक शौचालय	संख्या	०	५	७				
	जोखिमयुक्त अवस्थामा सावुनपानीले हात धुने	प्रतिशत	५	२५	५०				
	फोहोर वर्गीकरण गरी विसर्जन गर्ने परिवार	संख्या	०	२०	३०				
	सक्रिय खानेपानी र सरसफाई उपभोक्ता समिति	संख्या	०	५	१०				
प्रतिफल २.४: लक्षित तथा विपन्न वर्ग ससक्तिकरण भई नीति निर्माण तहमा सहभागिता वृद्धि भएको हुनेछ।	परिवर्तित स्थानीय संरचना तथा कानून अनुसार समावेशी (महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अन्य पिढीडिएको वर्ग) समिति, संयन्त्र तथा संजाल	संख्या	१५६	१७५	२००	– गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) – सर्वेक्षण प्रतिवेदन – प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन	– संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बढ्दि हुनेछ। – संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बढ्दि हुनेछ। – सामाजिक सुरक्षा तथा सकारात्मक विभेद नीति र लक्षित वर्ग		
	लैंगिक हिंसा र छुवाछुत सम्बन्धी घटना (वार्षिक)	संख्या	७०	६	४				
	तालिम प्राप्त अपाङ्गता भएका व्यक्ति	संख्या	५	७०	१५०				
	व्यवसायिक सीपमूलक तालिम प्राप्त महिला	संख्या	२०४	४५०	९००				
	उदार, उपचार र सहयोग प्राप्त गर्ने हिंसाजन्य घटना पीडित	संख्या	०	२	३				
	लक्षितवर्गबाट उजुरी गुनासो (वार्षिक)	संख्या	१५	७	५				

नतिजा श्रृङ्खला	सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु						जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान	
	सूचक		आधाररेखा	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		पुष्ट्याईका आधारहरु		
	विवरण	इकाई	(आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	०७७/७८	०७९/८०			
	सामाजिक सुरक्षाबाट लाभान्वित लक्षित वर्ग	संख्या	७४६८	८००	९०००		कार्यक्रमको निरन्तरता हुनेछ।	
	घर व्यवहार तथा कारोबारसम्बन्धी निर्णयमा महिला सहभागी हुने परिवार	संख्या	२०५	३००	३५०			
प्रतिफल २.५: आत्मनिर्भर तथा सिर्जनशिल युवाशक्तिको विकास तथा उत्पादनमूलक कार्यमा युवा सहभागिता वृद्धि भएको हुनेछ।	वैदेशिक रोजगारीमा गएका युवा	संख्या	७९५६	५००	३००	<ul style="list-style-type: none"> - गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> - स्थानीय सरोकारवालाको प्रतिबद्धता र सहभागिता समन्वय, सहकार्य एवं साफेदारीमा वृद्धि हुनेछ। - युवामैत्री वातावरण र लगानीमा वृद्धि हुनेछ। 	
	युवाकलब, संजाल तथा संस्था	संख्या	४	७	९०			
	युवा संलग्न स्थानीय संरचना वा संयन्त्र	संख्या	७	८	९२			
	उद्यम, व्यवसाय र स्वरोजगारीमा संलग्न युवा	संख्या	२००	८००	९५००			
	कर्वडहल तथा खेलकुद मैदान	संख्या	०	६	९			
	गाउँपालिकामा संचालित खेलकुद प्रतियोगिता	संख्या	९	२७	४५			
	प्रदेश तथा राष्ट्रियस्तर खेलाडी	संख्या	६	७	९०			
	राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय खेलाडी संख्या	संख्या	०	०	९			
	कला, संस्कृति, भाषा र साहित्यमा जिल्ला, प्रदेश र राष्ट्रको प्रतिनिधित्व गर्ने सम्पत्ता	संख्या	९	२	३			
प्रतिफल २.६: स्थानीय संस्कृति तथा साहित्यको जर्नल तथा प्रवर्द्धन भएको हुनेछ।	संरक्षित कला, संस्कृति र सम्पदाका प्रकार	संख्या	०	९	२	<ul style="list-style-type: none"> - गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> - सरकारी, गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा वृद्धि हुनेछ। - स्थानीय सरोकारवालाको प्रतिबद्धता र सहभागितामा अभिवृद्धि हुनेछ। 	
	कला, भाषा र साहित्यलाई पेशाको रूपमा अवलम्बन गर्ने व्यक्ति	संख्या	९	२	३			
	स्थानीय संस्कृति, कला, सम्पदा र साहित्यसंबन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धान	संख्या	०	०	९			
	स्थानीय कला, संस्कृति, सम्पदा, भाषासाहित्यमा आधारित प्रकाशन	संख्या	०	०	९			
	१२ है महिना यातायात सुचारु सडक लम्बाई	कि.मि.	१५०	१७०	१८०			
असर ३: बजार तथा आधारभूत सेवा सुविधाको पहुँच तथा उपयोगमा वृद्धि गर्ने	प्रवर्द्धित तथा व्यवस्थित बजार	संख्या	०	९	३	<ul style="list-style-type: none"> - गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> - संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा वृद्धि हुनेछ। - समुदायको योगदान र निगरानीमा वृद्धि हुनेछ। 	
	सुरक्षित वस्तीमा बसोबास गर्ने परिवार	संख्या	६९	७५	८५			
	१२ है महिना यातायात सुचारु सडक लम्बाई	कि.मि.	१५०	१७०	१८०			
	यातायात सुचारु अन्तिम विन्दु (केन्द्र)	संख्या	४	९	९२			
प्रतिफल ३.१: सडक एवं सहायक पूर्वाधारको विस्तार र विकास एवं यातायात सुचारु भएको हुनेछ।	कालोपत्रे सडक	कि.मि.	१३	७८	११३	<ul style="list-style-type: none"> - गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> - संघीय प्रणाली अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय नीति र कानून तर्जुमा हुनेछ। - स्थानीय सरोकारवालाको प्रतिबद्धता र सहभागिता समन्वय, सहकार्य एवं साफेदारीमा वृद्धि हुनेछ। - संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा वृद्धि 	
	ग्रामेल सडक	कि.मि.	११०	११५	१२०			
	धुले सडक	कि.मि.	३०	२०	९०			
	पक्की पुल (वेली ब्रिज समेत)	संख्या	२०	३०	४०			
	गाउँ क्षेत्रमा सूचारु ४ पाँगे सार्वजनिक सवारी साधन	संख्या	१००	२००	३००			
	नियमित मर्मत संभार भएको सडकको लम्बाई	कि.मि.	०	१००	२२५			
	वायोइंजिनिरिङ्ग प्रविधी र सडक साइड वृक्षारोपण	कि.मि.	०	३०	५०			
	यातायात सुचारु अन्तिम विन्दु (केन्द्र)	संख्या	४	९	९२			

नतिजा श्रृङ्खला	सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु						जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान	
	विवरण	इकाई	आधाररेखा		लक्ष्य (सम्मको अवस्था)	पुष्ट्याईका आधारहरु		
			(आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	०७७/७८	०७९/८०			
कालोपत्रे सडक	किमी	९३	८७	९९३	हुनेछ ।			
प्रतिफल ३.२ बजार, आवास र वस्ती विकास एकीकृत, व्यवस्थित र सुरक्षित भएको हुनेछ ।	प्रवर्द्धित तथा सुरक्षित आवास क्षेत्र भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माणसंबन्धी दक्ष व्यक्ति भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि र मापदण्ड अनुसार निर्माण भएका सार्वजनिक भवन तथा संरचना भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि र मापदण्ड अनुसार निर्माण भएका आवास घर आधारभूत पूर्वाधारसहित व्यवस्थित बजार	स्थान संख्या संख्या संख्या संख्या	० ० ० ०	२ ३० ० २	४ ६० ४५ ९०० ४	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति प्रतिवेदन	- संघीय प्रणाली अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय नीति र कानून तर्जुमा हुनेछ । - स्थानीय सरोकारवालाको प्रतिवद्धता र सहभागिता समन्वय, सहकार्य एवं साझेदारीमा बढ्दि हुनेछ ।	
प्रतिफल ३.३: विद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जाको विस्तार र उपलब्धतामा बढ्दि भएको हुनेछ ।	स्थानीय विद्युत उत्पादन विद्युत ट्रान्समिसन तथा वितरण लाइन विस्तार सोलार प्रणालीसहित विद्युत सेवा पुगेका घरपरिवार सुधारिएको उर्जा (वायोग्रास/एलपि) प्रयोग गर्ने परिवार जडान सौर्य होम प्रणाली सुधारिएको वा धुवारहित चुल्हो जडान भएका परिवार	कि.वा. कि.मि. संख्या संख्या संख्या संख्या	० २० ५१०४ २० १९४ ५००	० ३० ६००० ६०० ३०० २५००	० ४० ८००० ९००० ५०० ४९९९	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- संघीय प्रणाली अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय नीति र कानून तर्जुमा हुनेछ । - स्थानीय सरोकारवालाको प्रतिवद्धता र सहभागिता समन्वय, सहकार्य एवं साझेदारीमा बढ्दि हुनेछ ।	
प्रतिफल ३.४: सूचना एवं सूचना र संचार प्रविधिको पहुँचमा बढ्दि भएको हुनेछ ।	टेलिभिजन र कम्प्युटर उपलब्ध परिवार इन्टरनेट सेवा प्रयोग गर्ने जनसंख्या मोबाइल प्रयोगकर्ता पत्रपत्रिका, टेलिभिजन र इन्टरनेट प्रयोग परिवार उचम व्यवसायमा सूचना प्रविधि प्रयोग गर्ने व्यक्ति	संख्या प्रतिशत संख्या संख्या संख्या	१२८ १० ५३७५ १३१ १२५	३०० ५० ७००० ९५०० ३००	५०० ८० ९०००० ६००० ५००	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति प्रतिवेदन	- संघीय प्रणाली अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय नीति र कानून तर्जुमा हुनेछ । - संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बढ्दि हुनेछ ।	
असर ४: बन तथा जैविक विविधता र प्राकृतिक श्रोतको संरक्षण र दिगो उपयोगमा बढ्दि गर्ने ।	रुख विरुवाले ढाकेको वा हरियाली वा वन क्षेत्र संरक्षित तथा व्यवस्थित वन क्षेत्र संरक्षित चरन क्षेत्र उत्पादित दाउरा उत्पादित गैङ्काष्ठ वन पैदावर वनमा आधारित उद्योग तथा व्यवसाय	हेक्टर हेक्टर वटा भारी केजी संख्या	२६६२ २६६२ ० ४८०००० २००० ५	२७०० ४३४९ ९० ९४०००० ४००० ७९	३००० ४७४९ २० २४०००० ५००० ९०	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- संघीय प्रणाली अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय नीति र कानून तर्जुमा हुनेछ । - संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बढ्दि हुनेछ । - वन, वातावरण नीतिको पालना हुनेछ ।	
प्रतिफल ४.१: बन तथा जडिबुटीको वैज्ञानिक व्यवस्थापन तथा काष्ठ र गैरकाष्ठ वन पैदावरको उत्पादन बढ्दि	व्यवस्थित सामुदायिक तथा कवुलियती वन क्षेत्र निजी वन क्षेत्र आयमूलक कार्य संचालित वन क्षेत्र जैविक विविधता युक्त क्षेत्र गैरकाष्ठ वन पैदावारहरुको व्यवसायिक खेती गरिएको वन	हेक्टर हेक्टर वटा वटा वटा	२६६२ १० ० ० ३	२७०० ३० ९५ ३ ७	३००० ५० २० ५ ९०	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन	- संघीय प्रणाली अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय नीति र कानून तर्जुमा हुनेछ । - संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बढ्दि हुनेछ ।	

नतिजा श्रृङ्खला	सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु						जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान	
	सूचक		आधाररेखा	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		पुष्ट्याईका आधारहरु		
	विवरण	इकाई	(आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	०७७/७८	०७९/८०			
भएको हुनेछ।	व्यवस्थित सामुदायिक तथा कवुलियती वन क्षेत्र	हेक्टर	३९४९	४३४९	४७४९	प्रतिवेदन	हुनेछ।	
	निजी वन क्षेत्र	हेक्टर	०	८०	१००		- वन, वातावरण नीतिको पालना हुनेछ।	
प्रतिफल ४.२: जल, जमीन तथा जलाधार क्षेत्रको संरक्षण र वैज्ञानिक व्यवस्थापनमा अभिवृद्धि भएको हुनेछ।	संरक्षित पानी मुहान क्षेत्र	बटा				- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- संघीय प्रणाली अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय नीति र कानून तर्जुमा हुनेछ। - संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बढ्दि हुनेछ। - स्थानीय सरोकारवालाको प्रतिवद्ता र सहभागिता समन्वय, सहकार्य एवं साझेदारीमा बढ्दि हुनेछ।	
	संरक्षित खेतबारीको क्षेत्रफल	हेक्टर	०	३००	५००			
	नदी नियन्त्रण लम्बाई	किमी	१	३	५			
	उपचार गरिएको/ संरक्षित गल्ढी र पहिरो	संख्या	०	१०	२०			
	संरक्षित भू-क्षय र बाढी संवेदनशील क्षेत्र	संख्या	१८	७	१०			
	संरक्षित र व्यवस्थित तालतलैया र सिमसार क्षेत्र	बटा	०	२	३			
	बायोइंजिनियरिङ प्रविधि प्रयोग संरचनाको लम्बाई	किमी	०	७	१०			
प्रतिफल ४.३: गाउँ क्षेत्रको पर्यावरणीय स्वच्छता, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन क्षमता र सुन्दरतामा अभिवृद्धि भएको हुनेछ।	मनोरञ्जनस्थल, पार्क र हरित क्षेत्र	संख्या	०	१०	१६	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- संघीय प्रणाली अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय नीति र कानून तर्जुमा हुनेछ। - संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बढ्दि हुनेछ। - स्थानीय सरोकारवालाको प्रतिवद्ता र सहभागिता समन्वय, सहकार्य एवं साझेदारीमा बढ्दि हुनेछ।	
	प्रयोग भएका फोहोरमैला व्यवस्थापन प्रणाली	संख्या	०	७	१०			
	कम्पोस्ट-विन र गार्वेंज-पिट प्रयोग गर्ने परिवार	संख्या	०	४००	६००			
	परम्परागत उर्जा (दाउरा) प्रयोग गर्ने घरधुरी	संख्या	४०९७	३०००	२०००			
	नियमित सरसफाइको अभ्यास गर्ने घरधुरी	प्रतिशत	५	८०	१००			
	घरभित्रको ध्रुवांमुक्त घरधुरी	प्रतिशत	५	६०	७५			
	स्थानीय विपद जोखिम न्युनीकरण तथा जलवायु अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा	पटक	०	०	१			
प्रतिफल ४.४: विपद जोखिम न्युनीकरण संयन्त्र निर्माण तथा क्षमता कमी भएको हुनेछ।	सुरक्षित, एकीकृत र व्यवस्थित वस्ती/ आवास क्षेत्र	संख्या	०	२	४	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- संघीय प्रणाली अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय नीति र कानून तर्जुमा हुनेछ। - संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बढ्दि हुनेछ। - स्थानीय सरोकारवालाको प्रतिवद्ता र सहभागिता समन्वय, सहकार्य एवं साझेदारीमा बढ्दि हुनेछ।	
	वस्ती अयोग्य स्थानमा बसोबास गरेका परिवार	संख्या	१००	२०	०			
	विपदवाट भएको वार्षिक क्षती (जग्गा, संरचना, बाल नाली, पशु र अन्य सम्पत्ति)	रु. हजार	६५००	१५००	१०००			
	सुरक्षित खुल्ला क्षेत्र र स्थान	ठाउँ	०	५	८			
	तालिम प्राप्त स्वयंसेवक	जना	०	७०	१००			
	विपद व्यवस्थापन स्थानीय कोष (हजारमा) बार्षिक	रु.	३९००	८०००	१००००			
	विपद व्यवस्थापनमा क्रियाशील संघ/ संस्थाहरु	संख्या	२	३	५			
असर ५: गापाको कार्यसम्पादनको स्तर र नागरिक सन्तुष्टि वृद्धि गर्ने।	प्रतिव्यक्ति वार्षिक बजेट लगानी (रु.हजारमा)	रु.	१२	१४	१९	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- संघीय प्रणाली अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय नीति र कानून तर्जुमा हुनेछ।	
	लक्षितवर्ग, सशक्तिकरण र क्षमता विकास कार्यक्रमबाट लाभन्वित विपन्न र पिछडिएको वर्ग	घरधुरी	२१५	७१५	११७९			
	गाउँपालिकामा उपलब्ध प्राविधिक मानव संशाधन	प्रतिशत	५९	६५	७५			

नतिजा श्रृङ्खला	सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु						जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान	
	सूचक		आधाररेखा (आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		पुष्ट्याईका आधारहरु		
	विवरण	इकाई		०७७/७८	०७९/८०			
	गाउँपालिकामाक्रियाशिल गैसस, अगैसस, विकास साफेदार	संख्या	६	९	१५	- प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बृद्धि हुनेछ ।	
प्रतिफल ५.१: स्थानीय कानून तर्जुमा, विधिको शासन र जिम्मेवारी तथा जवाफदेहिता अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।	गाउँपालिकाले स्वीकृत गरेका कानून तथा नीति	संख्या				- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- संघीय प्रणाली अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय नीति र कानून तर्जुमा हुनेछ ।	
	● ऐन	संख्या	९	१५	१८	- प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बृद्धि हुनेछ ।	
	● नियम तथा विनियम	संख्या	५	१५	१८			
	● निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड	संख्या	९	१५	१८			
	क्रियाशिल नीतिगत समिति तथा संयन्त्र (विधायन, सुशासन, लेखा, राजस्व, योजना तथा बजेट तर्जुमा, अनुगमन आदी)	संख्या	१०	१५	२५			
	अभ्यास गरिएका सामाजिक जवाफदेहिताका औजारका प्रकार (क्षात्रिपूर्ति सहिको नागरिक वडापत्र, सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, समुदाय स्कोर कार्य आदी)	प्रकार	२	४	५			
	स्थानीय कानून, नीति तथा योजना तर्जुमा प्रक्रिया नागरिक पृष्ठपोषण तथा सुभाव लिने माध्यमहरु (संचार माध्यम, सुचना पाटी, अन्तरक्रिया, लिखित प्रतिक्रिया, सुभाव पेटिक, सामाजिक सञ्जाल आदी)	प्रकार	२	४	५			
प्रतिफल ५.२: जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र सरोकारवालाको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।	गाउँपालिका पेश भएका सरकार संचालन तथा सेवा प्रवाह सम्बन्धी गुनासो अभिलेख	प्रतिशत						
	गाउँपालिका पेश भएका सरकार संचालन तथा सेवा प्रवाह सम्बन्धी गुनासो अभिलेख भएका मध्ये समाधान भएका गुनासो अभिलेख	प्रतिशत	९	१५	१८			
	गाउँपालिकामा कार्यरत मानव संशाधन	संख्या	६१	८०	९०७	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- संघीय प्रणाली अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय नीति र कानून तर्जुमा हुनेछ ।	
	गाउँपालिका तथा वडा कार्यालय भवन	संख्या	२	५	९	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बृद्धि हुनेछ ।	
	सेवा सुचारु सेवा तथा श्रोत केन्द्र (स्वास्थ्य, कृषि, पशु सेवा, शिक्षा, सूचना)	संख्या	८	१३	१६	- प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- संघीय सरोकारवालाको प्रतिवद्धता र सहभागिता समन्वय, सहकार्य एवं साफेदारीमा बृद्धि हुनेछ ।	
	गाउँपालिकामा संचालित संघीय र प्रदेश आयोजना तथा कार्यक्रम एवं इकाई	संख्या	०	५	१५			
	संचालित स्थानीय शासन, योजना तर्जुमा तथा सेवाप्रवाह सम्बन्धी क्षमता विकास कार्यक्रम (गापा आफै)	पटक	०	१०	२०			
	जवाफदेहिता क्षमता विकास र अभिवृद्धि कार्यमा सहभाग जनप्रतिनिधि र नागरिक समाज	जना	४	५०	९०४			

नतिजा श्रृङ्खला	सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु					जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान	
	सूचक		आधाररेखा	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)	पुष्ट्याईका आधारहरु		
	विवरण	इकाई	(आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)				
प्रतिफल ५.३: आयवृद्धि र श्रोत परिचालन व्यवस्थित भएको हुनेछ।	गाउँपालिकाको वार्षिक आन्तरिक आय रकम (हजारमा)	रु.	१५००	३०००	५०००	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	
	संघीय सरकारबाट राजस्व बाँडबाँडबाट प्राप्त रकम	रु. हजारमा	७५८४७	१००००	११००००	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	
	प्रदेश सरकारबाट राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम	रु. हजारमा	२५०९	५०००	१००००	- प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	
	वित्तिय समानिकरण अनुदान (संघ)	रु. हजारमा	८७५००	११००००	१६००००	- वित्तीय प्रतिवेदन	
	वित्तिय समानीकरण (प्रदेश)	रु. हजारमा	६७७९	१५०००	३००००		
	शास्तर अनुदान (संघ)	रु. हजारमा	१५३००	२००००	२६००००		
	गाउँपालिकाको कूल वार्षिक बजेट (हजारमा)	रु.	२३७८७२	२९८३८६	३७४२९६		
	गाउँपालिकाको वार्षिक वास्तविक खर्च रकम (प्रतिशत)	प्रतिशत	८८.७७	९५	९००		
	औषत वार्षिक बेरुजु रकम (हजारमा)	रु.	२५००	५००	९००		
	गैसस, अगैसस, विकास साफेदारबाट संचालित आयोजना / कार्यक्रमबाट लगानी रकम (हजारमा)	रु.	१०००	५०००	१००००		
	समुदायको लगानी तथा योगदान रकम (हजारमा)	रु.	१७९००	२००००	२४०००		
	निजी क्षेत्रको लगानी (हजारमा)	रु	०	२०००	५०००		
	गाउँपालिकाको वार्षिक आन्तरिक आय रकम (हजारमा)	रु.	१५००	३०००	५०००		
	संघीय सरकारबाट राजस्व बाँडबाँडबाटप्राप्त रकम	रु. हजारमा	७५८४७	१००००	११००००		
	प्रदेश सरकारबाट राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम	रु. हजारमा	२५०९	५०००	१००००		
प्रतिफल ५.४: योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमन सहभागितामूलक, नतिजामुखी र प्रभावकारी भएको हुनेछ।	खण्डीकृत विषयगत तथा श्रोत नक्षा सहित वस्तुगत विवरण तयारी तथा अद्यावधिक स्थानीय गैरवका आयोजना	भए/नभएको	भएको	अध्यावधि क हुने	अध्यावधि क हुने	- गाउँवस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	
	तर्जुमा भएका विषयगत रणनीतिक योजना (विषय)	संख्या	०	५	१५	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	
	नतिजामूलक ढाँचामा आवधिक योजना तर्जुमा	क्षेत्र	०	३	५	- प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	
	नतिजामूलक अनुगमन खाकामा आधारित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन योजना	भए/नभए को	नभएको	अध्यावधि क हुने	अध्यावधिक हुने	- वित्तीय प्रतिवेदन	
	कूल आयोजना मध्ये उपभोक्ता समितिबाट कार्यान्वयन भएका आयोजनाको अनुपात	प्रतिशत	१००	६०	५०		
	समयमा सम्पन्न आयोजना/कार्यक्रमको अनुपात	प्रतिशत	१०	१५	१००		
	आयोजना/कार्यक्रम अनुगमन प्रतिवेदन संख्या (पटके, मासिक, चौमासिक, वार्षिक)	पटक	१	१६	३१		
	गाउँपालिकाबाट प्रकाशित दस्तावेज र प्रतिवेदन	संख्या	०	४	६		
	टोल वस्तीमा सहभागितामूलक योजना तर्जुमा तथा अनुगमन प्रक्रियामा लक्षितवर्ग/समुदायको प्रतिनिधित्व (महिला, दलित, जनजाति र बालबालिका)	प्रतिशत	३३	४०	५०		

नतिजा श्रृङ्खला	सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु					जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान	
	सूचक		आधाररेखा (आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)			
	विवरण	इकाई		०७७/७८	०७९/८०		
	लक्षितवर्ग लक्षित बजेट	प्रतिशत	९९.७५	२२	२५		
क्र.सं.	प्रतिफल अनुसार प्रमुख आयोजना र कार्यक्रम						
१.१.१	दस्तावेजको परिच्छेद ४ मा प्रस्तुत छ ।	बजेट (रु. हजारमा)			प्रगति तथा अनुगमन प्रतिवेदन	स्थानीय सरोकारवालाको प्रतिवद्धता र सहभागिता समन्वय, सहकार्य एव साझेदारीमा वृद्धि हुनेछ ।	

३.५ नीति तथा कार्यनीति

दीर्घकालीन सोचतर्फ उन्मुख भई डुडुवा विकासको समष्टिगत लक्ष्य तथा उद्देश्य हासिल गर्न गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता विकास एवं सरोकारवालासँग समन्वय, सहकार्य र साझेदारी अभिवृद्धि गरी आवधिक योजनाको प्राथमिकता तथा रणनीति कार्यान्वयन गरिनेछ । योजनाको लक्ष्य तथा उद्देश्य प्राप्तिका लागि विषयगत क्षेत्रगत रूपमा देहायानुसारका नीति तथा कार्यनीतिहरू अवलम्बन गरी रणनीतिक कार्यक्रम तथा आयोजना कार्यान्वयन गरिनेछ ।

असर १ (आर्थिक विकास) सँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यनीतिहरू

प्रतिफल १.१ सँग सम्बन्धित (कृषि विकास)

१. भूउपयोग योजनाका आधारमा खेतीयोग्य जमिनको पहिचान गरिनेछ । पहिचान भएका खेतीयोग्य जमिनको उपयुक्तताको सम्भाव्यताका आधारमा वर्गीकरण गरी गरी सोही आधारमा कृषि कार्यलाई अधि बढाइनेछ ।
२. स्थानीयस्तरमा नै बीज वृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन गरी उन्नत एवं गुणस्तरीय खाद्यान्त बीउको समयमै उपलब्धता सुनिश्चित गरिने छ ।
३. खाद्यान्तको समुदायिक बीउ बैंक स्थापना गरी समुदायमा बीउको उपलब्धता र पहुँच वृद्धि गरिनेछ ।
४. व्यवसायिक उत्पादनको सुनिश्चितता गरी तरकारी बाली, मसलाबालीलगायत गाउँपालिकाले प्राथमिकता निर्धारण गरेका कृषि बालीमा खेती गरिएको क्षेत्रफलका आधारमा आंशिक अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ । व्यवसायिक कृषिमा संलग्न युवाहरूलाई यस्तो अनुदानमा प्राथमिकता दिइनेछ ।
५. व्यवसायिक कृषिको प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक पर्न उन्नत बीउ, मल तथा औजार, उपकरणहरूको खरीदमा आंशिक अनुदान दिने नीति लिइने छ ।
६. व्यवसायिक तरकारी पकेट खेती कार्य कम्तीमा पनि १०० कठ्ठा क्षेत्रफलमा हुने गरी कृषक समूह वा सहकारीलाई प्रवर्द्धन गर्ने र निजी उद्यमीलाई पनि प्रोत्साहन गरिने छ । यथासम्भव बाँझो जमिनलाई समेत प्रयोगमा ल्याइनेछ ।
७. मागको आधारमा कृषि संकलन केन्द्र र हाट बजारको निर्माण गरिनेछ । यसका लागि उत्पादक कृषकहरूको प्रतिनिधित्व हुने गरी हाट बजार व्यवस्थापन गरी बेगलै कार्यविधिबाट सञ्चालन गरिने छ ।
८. फलफुल एवं तरकारीको सुरक्षित भण्डारणका लागि समूह एवं सहकारीको अगुवाइमा स्थापना गरी सञ्चालन गरिने छ ।
९. गापा अन्तर्गत रहेका नदी खोला छेउका विपन्न एवम् इच्छुक घरधुरीलाई लक्षित गरी बगर खेती कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । बगर खेती कार्यक्रम सञ्चालनका लागि समूह तथा सहकारीलाई लाग्ने बीउ तथा औजारका लागि ५० प्रतिशत अनुदान उपलब्ध गराइने छ ।
१०. क्षमता विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दा गाउँपालिकाले प्राथमिकता निर्धारण गरेका मुख्य बालीहरूको उत्पादन र बजारीकरणका कार्यमा संलग्न समूह, सहकारीहरूको संस्थागत विकासमा समेत सघाउ पुग्ने गरी सञ्चालन गरिने छ ।
११. कृषिमा यान्त्रिकरणको प्रयोगलाई प्रोत्साहित गरिने छ र यस कार्यका लागि कृषक समूह र सहकारीलाई यन्त्र उपकरण खरीदमा ५० प्रतिशत अनुदान उपलब्ध गराइने छ भने निजी फर्मको हकमा २५ प्रतिशत अनुदान उपलब्ध गराइने छ ।
१२. कृषि विमालाई प्रभावकारी बनाउन जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम गरिनेछ ।

१३. उत्कृष्ट कृषकलाई नियमित रूपमा पुरस्कृत गर्दै लगिनेछ ।

१४. कृषिसम्बन्धी अनुदानका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्दा समूह तथा सहकारीहरूको हकमा ५० प्रतिशत अनुदान प्रदान गरिनेछ भने निजी व्यवसायिक फर्म तथा व्यवसायिक कृषकहरूको हकमा २५ प्रतिशत अनुदान दिइने छ ।

प्रतिफल १.२ सँग सम्बन्धित (सिंचाइ)

१. पक्की कुलो निर्माण गरी पानीको चुवाहट नियन्त्रण गरिनेछ तथा उपभोक्ता समिति, कृषक समूह वा सहकारी मार्फत अनुदानमा मर्मत सम्भार र सञ्चालन गरिनेछ ।
२. सम्भाव्यता हेरी सिंचाइ कुलो, निजी तथा समुहगत वोरिंग, थोपा सिंचाइ, फोहरा सिंचाइ प्रणालीको विकासलाई जोड दिइनेछ ।
३. पोखरी, नहर, कुलोहरू निर्माण तथा मर्मत गर्न आवश्यक मर्मत कोषको स्थापना गरिने छ ।

प्रतिफल १.३ सँग सम्बन्धित (पशुपक्षीपालन)

१. व्यवसायिक रूपमा कम्तीमा पनि समूहले २० एवम् निजीको हकमा ५ वटा उन्नत गाई/भैंसीपालन व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्न ५० प्रतिशत अनुदान प्रदान गरिने छ ।
२. उन्नत जातको खसीबाखा, माछा, कुखुरा, बंगूर लगायत व्यवसायिक पशुपालन फर्मका लागि समूह तथा सहकारीहरूलाई ७० प्रतिशतसम्म र निजीको हकमा ५० प्रतिशत अनुदान उपलब्ध गराइने छ ।
३. कृषक समूह, सहकारी र व्यवसायिक कृषि फर्मको जिम्मामा रहने गरी उन्नत जातको बोका, राँगा र साँढे वितरण गरिने छ ।
४. गोठ सुधार कार्यक्रम समूह सहकारीमार्फत ५० प्रतिशत अनुदानमा सञ्चालन गरिने छ ।
५. पशु उपचार कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा स्थानीय एग्रोभेट सहितको सहभागितामा सञ्चालन गरिने छ ।
६. कृषि तथा पशुपालन व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्न स्थानीय स्तरमा तालीम प्राप्त प्राविधिक जनशक्ति उत्पादन गर्दै जाने नीति लिइनेछ ।
७. दुग्ध संकलन केन्द्र, दुग्ध चिस्यान केन्द्र पूर्वाधारहरूको विकास कार्यमा निजी, सहकारी, गैरसरकारी संस्थाहरूसँगको समन्वयमा निर्माण एवं सञ्चालन गरिने छ ।
८. चरण क्षेत्र विकास कार्यक्रमका लागि कृषक समूह, सहकारी र व्यवसायिक कृषि फर्महरूलाई घाँसको वीउ वितरण गरिने छ ।

प्रतिफल १.४ सँग सम्बन्धित (उद्योग तथा व्यापार प्रवर्द्धन)

१. परम्परागत सीपमा आधारित साना तथा घरेलु उद्योगहरूको स्थापनामा प्रोत्साहन गरिने छ ।
२. व्यवस्थित बजारको विकासका निमित्त निजी क्षेत्रसँग समन्वय गरी पूर्वाधार विकास लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
३. हाट बजारको संख्या तथा स्तरमा वृद्धि तथा व्यवस्थापन गरिने छ ।
४. व्यवसाय सिर्जना, उद्यमशिलता विकास, प्राविधि हस्तान्तरण तथा बजारीकरणका लागि युवा लक्षित क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
५. स्थानीय श्रम, सीप र प्राविधिमा आधारित उद्योग व्यवसायको स्थापना एवं सञ्चालनलाई प्राथमिकता र प्रश्रय दिईने छ ।

६. स्थानीय उत्पादनको बजारीकरणका लागि निजी क्षेत्रसँग समेतको सहकार्यमा बजार सूचना केन्द्रको स्थापना गरिने छ ।
७. नियमित रूपमा कृषि तथा व्यापार मेला सञ्चालन गरिने छ ।

प्रतिफल १.५ सँग सम्बन्धित (पर्यटन)

१. पर्यटकीय क्षेत्रको गुरुयोजना निर्माण तथा अन्य आवश्यक पूर्वाधार विकासका लागि अन्तर स्थानीय तह लगायत प्रदेश सरकार र संघीय सरकारसँग समन्वय गरिने छ ।
२. स्थानीय धार्मिक पर्यटकीयस्थलहरूको संरक्षण, सेवा तथा सुविधा विकास र विस्तार गरी पर्यटन विकास र प्रवर्द्धन गरिने छ ।
३. पर्यटन विकासका लागि पिकनिक स्थल, पार्क, नदी तटिय क्षेत्र पर्यटक मैत्री हुने गरि निर्माण गरिने छ ।

प्रतिफल १.६ सँग सम्बन्धित (बैंक तथा वित्तीय संस्था) नीति तथा कार्यनीतिहरू

१. सहकारीसम्बन्धी शिक्षा, तालिम र सूचनाको व्यवस्था गरिने छ ।
२. बचत प्रोत्साहन, उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी वृद्धिका लागि छलफल तथा जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
३. वित्तीय साक्षरताका कार्यक्रम जनस्तरसम्म सञ्चालन गरिने छ ।
४. व्यवसाय शुरु गर्न इच्छुकहरूलाई लागत साझेदारीका आधारमा व्यवसाय विकास तालीम सञ्चालन सञ्चालन गरिने छ ।
५. सहकारीहरूको संस्थागत क्षमता सुदृढीकरणको माध्यमबाट सुशासन प्रवर्द्धन अभिवृद्धि गरिने छ ।
६. सहकारीहरूबाट प्रदान गरिने सेवामा सबैको सुलभ पहुँचका निमित्त सहजीकरण गरिने छ ।

असर २ (सामाजिक विकास) सँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यनीतिहरू

प्रतिफल २.१ (शैक्षिक विकास) सँग सम्बन्धित

१. स्थानीय सरकार, प्रदेश सरकार गैसस र समुदायसँगको सहकार्यमा विद्यालय भवन निर्माणका लागि स्रोतको व्यवस्था गरिनेछ ।
२. विद्यालय माध्यामिक शिक्षालाई गुणस्तरीय तथा प्रतिस्पर्धी गराउन नियमित अनुगमन, आधुनिक संचार प्रविधीको उपयोग, शैक्षिक क्षेत्रका अनुकरणीय नमुनाहरूको अनुसरण र स्थानीय पाठ्यक्रमको तयारी गरी लागु गरिनेछ ।
३. विद्यालय तथा दरबन्दी समायोजन तथा दरबन्दी थपका लागि प्रदेश र संघीय सरकारसँग पहल गरिनेछ ।
४. समयानुकूल शिक्षक तालिमको व्यवस्था गरी सिकाइ उपलब्धीलाई कार्यसम्पादनसँग आवद्ध गरिनेछ ।
५. अनुगमन तथा मूल्यांकनलाई सहभागितामूलक र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
६. शिक्षण सिकाइमा आधुनिक प्रविधि भित्रचाई पठनपाठनको वातावरणमा सुधार गरिनेछ ।
७. विद्यार्थी उपस्थितिलाई गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहसँग आवद्ध गरेर र दिवा खाजाको व्यवस्था गरी उपस्थिति दर बढाइनेछ ।
८. उच्च शिक्षाको लागि स्थानीयस्तरमा क्याम्पस सञ्चालन गर्न स्रोत, पूर्वाधार र सम्बन्धनका लागि पहल गरिनेछ ।

प्रतिफल २.२ (आधारभूत स्वास्थ्य) सँग सम्बन्धित

१. स्थानीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा संघसंस्था र समुदायसँगको सहकार्यमा स्वास्थ्य संस्थाको भवन निर्माणका लागि सोतको व्यवस्था गरिनेछ ।
२. मापदण्डअनुसार सबै स्वास्थ्य चौकीहरूका लागि आवश्यक भवन, घेराबार, उपकरण र औषधीको व्यवस्था गरिनेछ ।
३. स्वास्थ्य क्षेत्रमा काम गर्ने राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय संस्थासँग समन्वय गरि आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी गरिनेछ ।
४. सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा थप सेवा विस्तार गरी थप स्वास्थ्य सुविधा विस्तार गरिनेछ ।
५. कर्मचारीहरूलाई तालिम आवश्यकताअनुसार उपलब्ध गराउने र सिकेको सिप व्यवहारमा ल्याउने कुरा सुनिश्चित गरिनेछ ।

प्रतिफल २.३ (खानेपानी तथा सरसफाई) सँग सम्बन्धित

१. खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छतासम्बन्धी नीति तथा कार्ययोजना तर्जुमा गरिनेछ ।
२. खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको दीगोपनाका लागि मर्मत सम्भार कोष व्यवस्था सहित उपभोक्ता समितिको भूमिकालाई कृयाशिल गराई अपनत्व अभिवृद्धिका गरिनेछ ।
३. एक घर एक धारा र शौचालयको व्यवस्थालाई कार्यान्वयनमा ल्याई पूर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ ।
४. प्लास्टिक र सिसाजन्य फोहरलाई व्यवस्थित गर्न सचेतनात्मक तथा निरोधात्मक उपाय अवलम्बन गरिनेछ ।

प्रतिफल २.४ (लक्षित वर्ग तथा समावेशीकरण) सँग सम्बन्धित

१. महिला, आदिवासी जनजाति, दलित, अल्पसङ्ख्यक, विपन्न वर्गलाई सकारात्मक विभेद र अर्थपूर्ण सहभागिताको सुनिश्चिताका लागि लक्षित कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
२. सामाजिक कुप्रथाका रूपमा रहेका छुवाछुतलाई उन्मुलन गरि सुसभ्य समाज स्थापनालाई सबै सरोकारवालाको साभा प्रयासबाट अभियानका रूपमा अगाडि बढाइनेछ ।
३. विपन्न तथा लक्षित वर्गको लागि संस्थागत संरचना र क्षमता विकास गरि महिला, दलित, वालवालिका, जेठ नागरिक, अपांगता भएका व्यक्तिका आवश्यक अवसर र सुविधाको सुनिश्चिता गरिनेछ ।
४. अपांगता बालवालिका पुनर्स्थापना केन्द्रको स्थापना र अपांगता सुचना केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
५. बालमैत्री गाउँपालिकाको रूपमा स्थापित गर्न सबै क्षेत्रमा बाल सहभागिताको सुनिश्चितता, बालमैत्री पूर्वाधार निर्माण र बाल कल्याणकारी कोष स्थापना गरि बालमैत्री गाउँपालिका घोषणालाई सुनिश्चित गरिनेछ ।
६. जेठ नागरिकको ज्ञान र सीप हस्तान्तरणको लागि आवश्यक गतिविधी सञ्चालन गरिनेछ ।

प्रतिफल २.५ (युवा तथा खेलकुद) सँग सम्बन्धित

१. खेलमैदान निर्माण तथा स्तरोन्तती, प्रशिक्षण र खेलकुद प्रतियोगिता मार्फत स्वस्थ र अनुसांशित युवा अभियानलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२. स्थानीयता अनुकूलको रोजगारीका अवसर सृजना गर्न युवा स्वरोजगार कार्यक्रमलाई क्षमता विकास सहित स्वरोजगार र व्यवसायमा युवालाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
३. विकास निर्माण र सामाजिक रूपान्तरणमा युवा सहभागिता र परिचलनलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

प्रतिफल २.६ (कला, संस्कृति तथा भाषा) सँग सम्बन्धित

१. धार्मिक पुरातात्त्विक सम्पदा पहिचान गरि संरक्षण, प्रवर्द्धन र प्रचार प्रसार गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२. स्थानीय मौलिक स्थानीय कला, संस्कृति, सम्पदा संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न कला केन्द्र र संग्राहलय स्थापनालाई प्रदेश तथा संघीय निकायसँग सहकार्य गरिनेछ ।
४. साँस्कृति र पुरात्वात्तिक क्षेत्रको बारेमा अध्ययन र अनुसन्धानलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

असर ३: पूर्वाधार विकाससम्बन्धी नीति तथा कार्यनीतिहरू

सडक, पुल तथा यातायात (प्रतिफल ३.१ सँग सम्बन्धित)

१. रु. २५ लाखभन्दा बढी लागतका सडक, पुल, भवन, सिंचाइ र खानेपानीका आयोजना निर्माण गर्नुपूर्व आयोजनाको विस्तृत सर्वेक्षण गरी विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (डिपिआर) तयार गरी आयोजना स्वीकृती र बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
२. गाउँपालिका यातायात गुरुयोजना तर्जुमा गरी सोको प्राथमिकता अनुसार सडक (पिच, ग्रामेल, नयाँ निर्माण) निर्माण गरिनेछ ।
३. आम उपभोक्ताको (लागत) सहभागितामा संरचना निर्माण कार्यमा कम्तीमा २० प्रतिशत र ग्रामेल, माटो तथा कार्यमा कम्तीमा ३० प्रतिशत नगद, श्रम र सामग्रीको योगदान अनिवार्य जुटाई आयोजना सञ्चालन गरिनेछ ।
४. रु. २५ लाख सम्मको आयोजना मितव्ययी हुने, सहभागिता र गुणस्तर वृद्धि हुने अवस्थामा उपभोक्ता समितिबाट आयोजना निर्माण गर्न प्राथमिकता दिइने छ ।
५. आम उपभोक्ता/समुदायको सहभागिता (नगद, श्रमदान वा वस्तुगत सहयोग) परिमाण एकीन भएपछि सो अनुसार उपभोक्ता समिति मार्फत आयोजना कार्यान्वयन गरिनेछ ।
६. उपभोक्ता समितिद्वारा आयोजना निर्माण गर्नु पूर्व उपभोक्ता समितिलाई आयोजनाको प्राविधिक पक्ष (डिजाइन, इष्टिमेट, मापदण्ड, मर्मतसंभार आदि) र व्यवस्थापकीय पक्ष (उपभोक्ता समिति परिचालन, खरिद प्रक्रिया, जिम्मेवारी बाँडफाँड, रकम निकासा, कार्ययोजना, सार्वजनिक परीक्षण तथा फरफारक आदी) विषयमा व्यवस्थित रूपमा तालिम प्रदान गरी क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
७. आयोजनाको सञ्चालनको अवस्था तथा सम्पन्न भएपछि आम उपभोक्ता तथा सरोकारवालाको सहभागिता र नागरिक समाज संस्थाको सहजीकरणमा सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गरी आयोजनाको पारदर्शिता, प्रभावकारिता र जवाफदेहीता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
८. गाउँपालिकाबाट सडक तथा भवनसम्बन्धी मापदण्ड तयार तथा स्वीकृत गरी सो अनुसार सडक चौडा गरिनेछ तथा भवन निर्माणलाई नियमन गरिनेछ ।
९. गाउँपालिकाको स्थानीय दररेट (निर्माण सामग्री, ज्याला र भाडा) निर्धारण दर गरी सो अनुसार आयोजनाको इस्टिमेट तयार गरिनेछ ।
१०. संघ तथा प्रदेशस्तरको ल्याव वा कम्पनी मार्फत ल्याव टेस्टको व्यवस्था गरी आयोजनाको गुणस्तर कायम गरिनेछ ।
११. सडकको दायाँबायाँ र आयोजना स्थल वरीपरी बोटबिरुवा रोपण, वायोइन्जिनियरिङ प्रविधिको प्रयोग गरी आयोजनालाई दिगो र वातावरणमैत्री बनाइनेछ ।
१२. नयाँ संरचना अनुसार उपभोक्ता समिति परिचालन कार्यविधि परिमार्जन गरी सो अनुसार उपभोक्ता समितिद्वारा आयोजना कार्यान्वयनको व्यवस्था गरिनेछ ।
१३. पूर्वाधार विकास सम्बन्धी आयोजना निर्माण गर्दा आयोजनाको सञ्चालन मितव्ययी हुने, लागत सहभागिता तथा प्रभावकारिता वृद्धिको सुनिश्चितता हुने अवस्थामा पूर्वाधार निर्माण कार्यलाई आवश्यकता अनुसार टोल

विकास संस्था, महिला तथा आमा समूह, विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समिति, सामुदायिक र गैसस मार्फत समेत कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्थापन गरिनेछ ।

प्रतिफल ३.२ (आवास, भवन, बस्ती र बजार व्यवस्थापन) सँग सम्बन्धित

१४. एकीकृत बस्ती र बजार केन्द्र लागि जग्गा एकीकरण गरी व्यवस्थित बजार र बस्तीको विकास गरिनेछ ।
१५. बजार व्यवस्थापन र पुर्वाधार निर्माणमा स्थानीय उद्यमी तथा व्यवसायीको लागत सहभागिता सञ्चालन गरिने छ ।
१६. भूउपयोग योजना अनुसार छारिएका तथा जोखिममा रहेका बस्तीलाई स्थानान्तरण गरी एकीकृत बस्तीको विकास गरिने छ ।
१७. परम्परागत र प्राविधिक संभाव्यताको अध्ययनको आधारमा जमिनको वर्गीकरण गरी सो अनुसार जमिनको उपयोगलाई कडाइका साथ लागू गरिने छ ।
१८. सार्वजनिक जग्गाको पहिचान, लगत संकलन तथा नाप नक्साङ्गन गरी सार्वजनिक उपयोगको लागि परिचालन गरिने छ ।
१९. भूकम्प प्रतिरोधी संरचना निर्माण गर्नको लागि बस्ती विकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण मापदण्ड तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२०. सडक अधिकार क्षेत्र, भवनको मापदण्ड तयार गरी गाउँबासीलाई जानकारी दिई सोको परिपालना अभिवृद्धि गरिनेछ ।
२१. भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण प्रविधिबाटे स्थानीय समुदायलाई जानकारी दिने तथा नक्सापास अनिवार्य गरिनेछ ।
२२. बाँध, स्पर तथा नालाको निर्माण गरी जोखिममा रहेका बस्ती, पूर्वाधारहरूको संरक्षण र सुरक्षाको व्यवस्था गरिनेछ ।

प्रतिफल ३.३ (विद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जा) सँग सम्बन्धित

१. सौर्य ऊर्जा, बायोग्राउंस, सुधारिएको चुल्हो प्रवृद्धनका लागि टोल विकास संस्था तथा स्थानीय गैसस परिचालन गरी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन तथा प्रोत्साहनको व्यवस्था गरिनेछ ।
२. स्थानीय उपभोक्ता तथा गाउँपालिका र विद्युत प्राधिकरणको लागत सहभागिता केन्द्रीय प्रसारण लाईन विस्तार गरिनेछ ।

प्रतिफल ३.४ (सूचना र संचार तथा प्रविधि) सँग सम्बन्धित

१. नेपाल टेलिकम, एनसेल, स्मार्टसेल टेलिकम्युनिशन र इन्टरनेट तथा टेलिभिजन सेवा प्रदायक कम्पनीसँग समन्वय गरी टेलिफोन, इन्टरनेट विस्तार तथा क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
२. गाउँपालिकाको गतिविधि, सूचना, समाचार तथा प्रगति विवरण, सफल अभ्यासको विवरण प्रकाशन र प्रसारणको लागि स्थानीय मेडिया तथा सेवा प्रदायक परिचालन गरिनेछ ।
३. गाउँपालिकाले प्रवाह गर्ने सेवा तथा सुविधा, प्रगति विवरण, सफल अभ्यास, सेवा प्रवाहको स्तर र नागरिक सन्तुष्टि सम्बन्धी सूचना तथा विवरण प्रकाशन र प्रसारणको लागि स्थानीय मिडियाको परिचालन गरिनेछ ।
४. गाउँ कार्यपालिका सम्बन्धित सबै कार्यालयमा एकीकृत सेवा प्रवाहका लागि इन्टरनेट, CCTV क्यामेरा जडान, डिजिटल तथा अडियो नोटिस वोर्ड, ई-हाजिरी व्यवस्था गाउँ कार्यपालिका कार्यालय, बडा कार्यालय र सेवा केन्द्रहरू तथा विधालयहरूमा समेत क्रमशः पनि विस्तार डिजिटल प्रणलीका प्रविधिहरू लाई अंगिकार गरिनेछ ।

असर ४: वन, वातावरण तथा विपद्सँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यनीतिहरू

प्रतिफल ४.१ (वन तथा जैविक विविधता) सँग सम्बन्धित

१. वनजन्य तथा वनमा आधारित उत्पादनको लागि बजारको सुनिश्चितता गर्न गाउँपालिकाबाट सरोकारवालाहरू सँग समन्वय गरिनेछ ।
२. सामुदायिक तथा नीजि वनका समूहलाई वार्षिक प्रतिवेदन तयार पारी गाउँपालिकास्तरमा पेश गर्ने व्यवस्था गरी नियमनमा सघाउ पुऱ्याइनेछ ।
३. वन समूहहरूको समूहगतरूपमा सार्वजनिक परिक्षणको व्यवस्था तथा सम्बन्धित परिक्षणको प्रतिवेदन र सुझाव पालना भए नभएको समीक्षा गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
४. समुदाय, प्रशासन तथा सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गर्दै वन अतिक्रमण, चोरी शिकारी तथा वन डढेलोको सहभागितामूलक ढंगले नियन्त्रण गरिनेछ ।
५. गाउँपालिकाभित्र पाइने वनस्पतिको अभिलेख तयार गरिनेछ तथा लोपोन्मुख वनस्पति तथा वन्यजन्तु प्रजातिहरूको पहिचान र संवर्द्धन गरी पर्यावरणीय पर्यटनमा टेवा पुऱ्याइनेछ । यसका लागि विशेष कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
६. धेरै पुराना बोटविरुवाको व्यवस्थापन र नयाँ बोटविरुवा हुक्ने (regeneration) वातावरण सिर्जना गर्दै यस कार्यलाई विपन्न समुदायको जीविकोपार्जनसँग आवद्ध गरिनेछ ।
७. लोपोन्मुख प्रजातिको पहिचान र संरक्षण गरी वनको गुणस्तर र जैविक विविधता वृद्धिमा टेवा पुऱ्याइनेछ ।

प्रतिफल ४.२ (भूसंरक्षण) सँग सम्बन्धित

१. छाडा वस्तुलाई पूर्णरूपमा बन्देज लगाई छाडा छाडनेलाई आर्थिक जरिवाना गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
२. गाउँपालिकाका जोखिमयुक्त क्षेत्रहरूमा खानीजन्य वस्तुको उत्खनन् अनुमति दिनु अघि सम्भाव्यता अध्ययनलाई अनिवार्य गरिनेछ ।
३. बायोइञ्जिनियरिङ, स्थानीय साधन, स्रोत, श्रमलगायत तुलनात्मक रूपले कम खर्चका भूसंरक्षण विधिहरूको प्रयोग गरी खर्चमा मितव्यिता अपनाइनेछ ।
४. खोलानालामा प्राथमिकताका आधारमा दुवैतिर बफर जोन कायम गर्ने, तटबन्धन गर्ने तथा वृक्षारोपण गरी हरियाली बढाउदै लागिनेछ ।
५. भूसंरक्षणका लागि गाउँपालिकाको स्रोत अपुग हुने भएको हुँदा संघीय र प्रदेश सरकारसँग पहल गरी तटबन्धन र भूसंरक्षणका ठूला आयोजनाहरू कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
६. गाउँपालिकाको जोखिम क्षेत्रहरूमा गिट्टि, वालुवा, माटो तथा ग्राभलको उत्खनन्मा रोक लगाई जोखिम क्षेत्रको संरक्षणमा टेवा पुऱ्याइनेछ ।

प्रतिफल ४.३ (विपद् जोखिम व्यवस्थापन) सँग सम्बन्धित

१. जोखिमयुक्त वस्तीहरूको पहिचान र प्राथमिकीकरण गर्दै प्राथमिकताका आधारमा अल्पीकरण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
२. भूउपयोग योजना तर्जुमा गरी भूमिको अधिकतम सदुपयोग, दीगो व्यवस्थापन तथा जोखिम न्यूनीकरण गरिनेछ ।
३. समग्र गाउँपालिका क्षेत्रको संकटासन्तता, क्षमता तथा जोखिमको नक्सांकन गरी जोखिम प्रोफाइल तयार गरिनेछ ।
४. आपत्कालीन उदार सामग्रीहरू सधै अद्यावधिक हालतमा राखिनेछ, कार्यदलहरूलाई समय समयमा क्षमता विकास गरी सदैव चुस्त राखिनेछ तथा विपद्को समयमा केही समयभित्रै सो स्थानमा पुगी उदार राहत गर्न सक्ने व्यवस्थाका लागि समय समयमा कृत्रिम अभ्यासहरू गरिनेछन् ।

५. विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा अन्य क्षेत्रहरूमा स्थानीय समुदाय, राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्था तथा अन्य सरोकारवालाहरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा कार्य सञ्चालन गरिनेछ ।
६. गाउँपालिकामा अन्य शीर्षकमा खर्च हुन नसकी बाँकी रहेको रकम विपद् जोखिम व्यवस्थापन कोषमा जम्मा गरी खर्च गर्न सक्ने नीतिगत व्यवस्था गरिनेछ ।

प्रतिफल ४.४ (जलवायु परिवर्तन अनुकूलन) सँग सम्बन्धित

१. पूर्वाधारका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुअघि वातावरणीय अध्ययन (EIA, IEE) लाई अनिवार्य गरिने नीतिगत व्यवस्थालाई कडाइका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२. जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई गाउँपालिकाको योजना चक्रमा मूल प्रवाहीकरण गरिनेछ ।
३. तत्कालीन, मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन कार्यहरू पहिचान गरी अनुकूलनलाई बढी दीगो र भरपर्दो बनाइनेछ ।
४. जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका लागि परम्परागत प्रविधिको पहिचान तथा नयाँ प्रविधिहरूको समेत अवलम्बन गरी उपयुक्तताका आधारमा एकीकृत अभ्यासमा जोड दिइनेछ ।
५. सिसाजन्य र प्लाष्टिकजन्य वस्तुहरू क्रमशः निषेध गर्न वैकल्पिक उपायहरूको क्रमिक प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

असर ५: सुशासन तथा संस्थागत विकाससँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यनीतिहरू

प्रतिफल ५.१ सँग सम्बन्धित (सुशाशन तथा जवाफदेहिता)

१. चौमासिक रूपमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२. सबै कार्यालयहरूमा क्षतिपूर्तिसहितको नागरिक वडापत्र तयार गरिनेछ ।
३. कार्यविधि बनाई सेवाग्राहीको सन्तुष्टी मापन गरिनेछ ।
४. सूचना अधिकारी र गुनासो सुनुवाईको कार्यविधि तयार गरि लागू गरिनेछ ।
५. सुशासन तथा पारदर्शीतासम्बन्धी कार्यविधि तयार गरी लागू गरिनेछ ।
६. बालमैत्री, अपाइग्रामैत्री, जेष्ठ नागरिकमैत्री विकासको अवधारणा लागू गरिनेछ ।
७. गा.पा. तथा वडा कार्यालयमा सेवाग्राहीलाई प्रतीक्षाकक्षको व्यवस्था गरिनेछ ।

प्रतिफल ५.२ सँग संबन्धित (संस्थागत तथा मानव संसाधन)

१. गा.पा. तथा वडामा एकीकृत सेवा प्रवाहका लागि पूर्वाधार व्यवस्थापन गरिनेछ ।
२. सबै वडा र गापाको विषयगत शाखाको कार्यकक्ष साधन सम्पन्न गरी व्यवस्थित गरिने छ ।
३. सबै वडामा बैठक कक्ष र गा.पा.मा सभाहल व्यवस्थित गरिनेछ ।
४. सबै वडामा विद्युत् लाइनको विस्तार गर्नका लागि पहल गरिनेछ ।
५. आवश्यक कर्मचारी पदपूर्तिको लागि पहल गरिनेछ ।
६. विषयगत शाखा गठन गरी कार्य विवरण स्पष्ट गरिनेछ ।
७. सबै वडामा टेलिफोन र इन्टरनेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
८. वडासहित गा.पा.का कर्मचारीको क्षमता विकासका लागि योजना र बजेट, सूचना प्रविधि, लेखा प्रणाली अभिलेखीकरणस्थानीय सरकार सञ्चालन तथा सूचना प्रविधिसम्बन्धी तालिम सञ्चालनगरिनेछ ।
९. न्यायिक तथा विषयगत समितिहरूको क्षमता विकासका लागि तालिम गरिनेछ ।
१०. न्यायिक समितिको लागि इजलासको व्यवस्था गरिनेछ ।
११. प्रत्येक वडामा मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गरी ५ जनाका दरले मेलमिलापकर्ता तथा मध्यस्तकर्ता उत्पादन गरी सूची दर्ता गरिने छ ।
१२. प्रत्येक वडा कार्यालय र गापामा स्वच्छ खानेपानी तथा शौचालयको उचितव्यवस्थापन गरिनेछ ।
१३. विद्युत्को केन्द्रीय प्रशारण लाई जोड्न पहल गर्ने र प्रत्यक वडा कार्यालयका जडित सोलार सिस्टमको स्तर उन्नती गरिनेछ ।

१४. उत्कृष्ट जनप्रतिनिधि र कर्मचारी प्रोत्साहन कार्यक्रम ।

प्रतिफल ५.३ सँग सम्बन्धित (गा.पा. को आमदानी तथा खर्च व्यवस्थापन

१. आन्तरिक आयको सम्भावनाको अध्ययन र प्रक्षेपण गरिनेछ ।
२. आन्तरिक आयको दायरा वृद्धि गरिनेछ ।
३. आवश्यकता अनुसार संघीय, प्रदेश तथा अन्य निकायसँग बजेटका लागि पहल तथा समन्वय गरिनेछ ।
४. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तर्जुमा तथा आलेप शाखा व्यवस्थित गरिनेछ ।
५. बेरुजु असुली तथा न्यूनीकरणका लागि कार्ययोजना निर्माण गरी सो अनुसार कार्य गरिनेछ ।
६. प्रत्येक वर्ष ३ जना उत्कृष्ट करदातालाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
७. निजी क्षेत्रसँग समन्वय गरी साभा लगानीमा विकास निर्माणमा सहकार्य गरिनेछ ।
८. विकास साभेदारसँगको समन्वय तथा सहकार्यमा बजेट तर्जुमा गरिनेछ ।

प्रतिफल ५.४ सँग सम्बन्धित(योजना तर्जुमा तथा अनुगमन)

१. सहभागिमूलक र समावेशी अवधारणा अनुसार योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।
२. जनसंख्या, भूगोल र स्थानीय आवश्यकताका आधारमा स्रोत परिचालन गरिनेछ ।
३. तोकिएको समय र प्रक्रिया अनुसार वार्षिक योजना तथा तर्जुमा गरी लागू गरिनेछ ।
४. प्रत्येक वर्ष योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमनसम्बन्धी क्षमता विकास गरिनेछ । (कर्मचारी र जनप्रतिनिधि)
५. प्रत्येक वर्ष अनुगमन र मूल्याङ्कनसम्बन्धी कार्ययोजना बनाइ कार्य गरिनेछ ।

परिच्छेद ४

कार्यान्वयन योजना

४.१ स्रोत अनुमान तथा प्रक्षेपण

गाउँपालिकाको नेतृत्वमा तुर्जमा भएको आवधिक गाउँ विकास योजना गाउँ विकासका सबै सरोकारवालाहरूको सार्थक प्रयत्नबाट कार्यान्वयन हुनेछ। नतिजा तालिकामा उल्लेखित लक्ष्य प्राप्त गर्न तर्जुमा गरिएको कार्यान्वयन तथा लगानी योजनामा गाउँपालिकाले आन्तरिक र वाह्य श्रोतबाट हासिल गर्ने आयका अतिरिक्त सबै सरोकारवालाको लगानी समेत प्रक्षेपण गरी योजनाको लागि उपलब्ध अनुमानित स्रोतमा समावेश गरिएको छ। योजनाको संभाव्य श्रोत तथा स्रोतको प्रक्षेपण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ६: प्रक्षेपण गरिएको आवधिकार्थिक बजेट

बजेटका श्रोतहरू	आर्थिक प्रक्षेपण (आर्थिक वर्ष अनुसार रकम रु. हजारमा)					
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	कूल
गाउँपालिकाको आन्तरिक आय	२०००	२४००	३०००	३६००	५०००	८८९०७९
संघीय सरकारबाट राजस्व बाँडबाँड प्राप्त	१५८४७	१८७२२४	२०००००	२२८०००	२५००००	२६५०२
प्रदेश सरकारबाट राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त	२५०९	३००९	५०००	६०००	९००००	५८९०००
वित्तीय समानिकरण (संघ)	८७५००	९०५००	९९००००	९२६५००	९६००००	७७९९४
वित्तीय समानिकरण (प्रदेश)	८७७९	८९३५	९५०००	९८०००	३००००	९०५०४६०
शसर्त अनुदान	१५९३००	१९९९६०	२०००००	२४००००	२६००००	५३०००
विशेष अनुदान	०	८०००	९००००	९५०००	२००००	९६९०००
समपुरक अनुदान	०	९५०००	३००००	३६०००	८००००	२३२००
गैसस, अगैसस, विकास साफेदारबाट संचालित आयोजना / कार्यक्रमबाट लगानी	९०००	९२००	५०००	६०००	९००००	९६९०००
अन्य आयोजना तथा परियोजना	२००००	२५०००	३००००	३६०००	५००००	१०३६२०
समुदायको लगानी तथा योगदान	१७९००	२०५२०	२००००	२२०००	२४०००	९०९००
नीजि क्षेत्रको लगानी	०	९५००	२०००	२४००	५०००	८८९०७९
जम्मा	३९२०२७	५६८९४०	६३००००	७३९५००	९०४०००	३९५३६६७

४.२ कार्यक्रम तथा योजना

आवधिक योजनाको लक्ष्य प्राप्तीको लागि संचालन गर्ने विषयगत कार्यक्रम तथा योजना, भौतिक लक्ष्य, कार्यक्रम गर्ने स्थान, अनुमानित लागत तथा जिम्मेवारी सहितको कार्यविभाजन देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ०५: आवधिक योजनाको नतिजा प्राप्तिको लागि तर्जुमा गणिका कार्यक्रम तथा योजना

विषय क्षेत्रगत प्रतिफल अनुसारका रणनीतिक कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाई	योजनाको लक्ष्य		अनुमानित लागत (रु. हजार)	स्थानगत विवरण
		आधार वर्ष ०७५/०७६	कुल लक्ष्य (२०७९/८०)		
आर्थिक विकास					
प्रतिफल १.१: कृषिजन्य वस्तुको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि भएको हुनेछ।					
१.१.१. वाली बीञ्ज उत्पादन, व्यवस्थापन तथा प्रसार	पटक	०	५	२६०००	–
१.१.२. तरकारी खेती प्रवर्द्धन	पटक	०	५	७००००	–
१.१.३. फलफुल खेती विस्तार	कठा	१०००	७०००	४१०००	–
१.१.४. कृषि पूर्वाधार निर्माण	बटा	०	१०	२६५००	–
१.१.५. कृषि व्यवसाय प्रोत्साहन कार्यक्रम	पटक	०	५	३८४२०	–
१.१.६. मसला वाली प्रवर्द्धन तथा विस्तार	कठा	१६०	५००	३०००	–
प्रतिफल १.१ को जम्मा				२०४९२०	
प्रतिफल १.२ खेतीयोग्य जमिनमा पर्याप्त र नियमित सिंचाइ सेवा उपलब्ध भएको हुनेछ।					
१.२.१. सिंचाइ पूर्वाधार विस्तार	संख्या	०	१२०	६५०००	–
१.२.२. सिंचाइ पूर्वाधार मर्मत कोष स्थापना	संख्या	०	१	१००००	–
प्रतिफल १.२ को जम्मा				७५०००	
प्रतिफल १.३ आधुनिक पशुपालन व्यवसायको माध्यमबाट पशुजन्य उत्पादनमा वृद्धि भएको हुनेछ।					
१.३.१. व्यवसायिक पशुपक्षी विकास	पटक	०	५	१०५७००	–
१.३.२. व्यवसायीक क्षमता विकास	पटक	०	५	२१०००	–
१.३.३. पशु विकास पूर्वाधार निर्माण	संख्या	०	२	१५०००	–
प्रतिफल १.३ को जम्मा				१४१७००	
प्रतिफल १.४: स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योग तथा रोजगारीको सूजना भएको हुनेछ।					
१.४.१. औद्योगिक पूर्वाधार निर्माण	संख्या	२	१०	१९०००	–
१.४.२. व्यवसायिक जनसंक्षिप्त विकास	संख्या	०	३००	१२५००	–
१.४.३. कृषि तथा व्यापार मेला सञ्चालन	पटक	०	५	२५००	–
प्रतिफल १.४ को जम्मा				३४०००	
प्रतिफल १.५: गाउँपालिकामा पर्यटक आगमन र पर्यटनसम्बद्ध आम्दानीमा वृद्धि भएको हुनेछ।					
१.५.१ गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका पर्यटकीय क्षेत्रको गुरु योजना निर्माण	पटक	०	१	२०००	–
१.५.२ पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माण	एकमुष्ट	०	१	१०००००	–

विषय क्षेत्रगत प्रतिफल अनुसारका रणनीतिक कार्यक्रम तथा प्रतिफल १.५ को जम्मा	एकाई	योजनाको लक्ष्य	अनुमानित लागत	स्थानगत विवरण
प्रतिफल १.६: वित्तीय सेवामा समुदायको पहुँच सुनिश्चित भएको हुनेछ ।			१०२०००	
१.६.१ वित्तीय सेवा प्रवर्द्धन	पटक	०	५	१४६००
१.६.२ व्यवसाय विकास तालिम	जना	०	४०	६०००
प्रतिफल १.६ को जम्मा			२०६००	
आर्थिक विकास क्षेत्रको जम्मा			५७८२२०	
सामाजिक विकास				
प्रतिफल २.१: आधारभूत, प्राविधिक र उच्च शिक्षामा पहुँच तथा दक्ष जनसक्तिको उत्पादनमा बढिभ भएको हुनेछ ।				
२.१.१. विद्यालय भौतिक पूर्वाधार निर्माण	पटक	०	५	१९८१००
२.१.२. विद्यालय शैक्षिक गुणस्तर सुधार	विद्यालय	०	५६	३२६०९
२.१.३. विद्यालय जनसक्ति व्यवस्थापन	विद्यालय	०	५६	२११६०
२.१.४. वाल विकास केन्द्र व्यवस्थापन	संख्या	६	१२२	३९६००
२.१.५. शैक्षिक क्षेत्र विस्तार	संख्या	०	६	६००००
प्रतिफल २.१ को जम्मा			३५१४६९	
प्रतिफल २.२ गुणस्तरीय आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा पहुँच अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।				
२.२.१. स्वास्थ्य संस्थाका लागि भौतिक पूर्वाधार विकास	पटक	०	५	२२४९२५
२.२.२. स्वास्थ्यकर्मीहरूका लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम	पटक	५	१९	५०००
२.२.३. स्वास्थ्य सेवा विस्तार		६	६	६५००
प्रतिफल २.२ को जम्मा			२३६४२५	
प्रतिफल २.३: स्वच्छ खानेपानीमा पहुँच तथा सरसफाईको क्षेत्रमा गुणात्मक वृद्धि भएको हुनेछ ।				
२.३.१. स्वच्छ खानेपानीमा पहुँच विस्तार			१३२	१६९१००
२.३.२. खानेपानी आयोजना व्यवस्थापन तथा सुदृढीकरण	पटक	०	५	६०४८
२.३.३. सार्वजनिक शौचालय निर्माण	संख्या	१	७	२०००
प्रतिफल २.३ को जम्मा			१७७१४८	
प्रतिफल २.४: लक्षित तथा विपल वर्ग ससक्तिकरण भई नीति निर्माण तहमा सहभागिता वृद्धि भएको हुनेछ ।				
२.४.१. लक्षित वर्ग क्षमता विकास	जना	०	२२७५	१७२४०
२.४.२. लक्षित वर्ग संरचना निर्माण	संख्या	६	११	१११२०
२.४.३. लक्षित वर्ग हित प्रवर्द्धन	पटक	०	५	३५२५०
२.४.४. सामाजिक सुधार प्रोत्साहन	पटक	०	५	६६५०
प्रतिफल २.४ को जम्मा			७०२६०	
प्रतिफल २.५: खेलकुद क्षेत्रको संस्थागत विकास भइ अनुसारीत र व्यवसायिक खेलाडी उत्पादन भएको हुनेछ ।				
२.५.१. खेलकुद पूर्वाधार विकास	संख्या	०	१०	४२५००

विषय क्षेत्रगत प्रतिफल अनुसारका रणनीतिक कार्यक्रम तथा	एकाई	योजनाको लक्ष्य	अनुमानित लागत	स्थानगत विवरण
२.५.२. खेलकुद स्तरीकरण	पटक	०	८	१६०००
प्रतिफल २.५ को जम्मा			५८५००	
प्रतिफल २.६: स्थानीय कला र संस्कृतिको पहिचान र संरक्षण भएको हुनेछ ।				
२.५.३. कला तथा संस्कृति अध्ययन	पटक	०	१	५००
२.५.४. स्थानीय सांस्कृतिक संग्राहलय स्थापना	संख्या	०	१	२५००
प्रतिफल २.५ को जम्मा			३०००	
सामाजिक विकास क्षेत्रको जम्मा				८२६५३४
३.१.१. कालोपत्रे तथा पक्की सडक निर्माण	कि.मि.	५३	११३	११२५००
३.१.२. सहायक संरचना सहित ग्रामेल सडक निर्माण	कि.मि.	११०	१२०	८१००००
३.१.३. नयाँ ट्रायाक सडक निर्माण	कि.मि.	१९०	४२३	१८६४००
३.१.४. नियमित, आवधिक र आकस्मिक सडक मर्मत संभार	कि.मि.	०	२९६	८८५००
३.१.५. सडक पुल, कज्वे तथा कल्भर्ट	वटा (स्थान)	२०	४६	७५००००
३.१.६. झोलुडे पुल निर्माण र मर्मत	स्थान	३	१८	१०००००
३.१.७. वसस्टाण्ड तथा प्रतिक्षालय निर्माण	स्थान	५	१५	५०००
३.१.८. जल पर्यटन	कि.मि.	०	३	२६५०००
३.१.९. भ्यू टावर निर्माण	स्थान	०	१	१५००००
प्रतिफल ३.१ को जम्मा			२३६७४००	
प्रतिफल ३.२: बजार, आवास र वस्ती एकीकृत, व्यवस्थित र सुरक्षित भएको हुनेछ ।				
३.२.१ जग्गा एकीकरणसहित एकीकृत वस्ती निर्माण	स्थान	०	४	२०००००
३.२.२ सडक, नाली, सटर, सार्वजनिक शौचालय, पाकिङ्ग स्थल, हरियाली सहित बजार व्यवस्थापन	बजार केन्द्र संख्या	०	३	३०००००
३.२.३ सामुदायिक भवन सहित सुरक्षित आश्रय स्थल निर्माण	संख्या	०	८	१२०००
३.२.४ एकीकृत सेवा प्रवाहसहितको गाउँ कार्यपालिका तथा वडा कार्यालय भवन	संख्या	०	९	३०००००
३.२.५ हरियाली पार्क निर्माण र शान्तिबजार पार्क विस्तार	स्थान	०	५	२००००
३.२.६ भूउपयोग नीति तथा जोनिङ्गसहित भूउपयोग योजना	पटक	०	१	२०००
३.२.७ डम्पिङ्ग साइट निर्माण	स्थान	०	१	८००००

विषय क्षेत्रगत प्रतिफल अनुसारका रणनीतिक कार्यक्रम तथा		एकाई	योजनाको लक्ष्य	अनुमानित लागत	स्थानगत विवरण
३.२.८ भुकम्प प्रतिरोधी पूर्वाधार निर्माण तालिम	जना	०	६०	२०००	-
३.२.९ नक्शा पास, भूकम्प प्रतिरोधी निर्माण, सडक अधिकार क्षेत्र र मापदण्ड बारे सचेतना कार्यक्रम	पटक	०	१०	१०००	
प्रतिफल ३.२ को जम्मा				९९७०००	
प्रतिफल ३.३: विद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जाको विस्तार र उपलब्धतामा बढिए भएको हुनेछ।					
३.३.१ सोलारमा आधारीत डिप वोरीगं उत्पादन	आयोजना संख्या	३	१५	२०००००	
३.३.२ सरकारी कार्यालयमा सोलार वति विस्तार	संख्या	०	१३	१००००	-
३.३.३ विद्युतीकरण आयोजना (ट्रान्समिसन तथा वितरण लाइन निर्माण	कि.मि.	०	६०	६०००००	-
३.३.४ सौर्य उर्जा प्रणाली विस्तार	संख्या	३८१३	४९९९	२९८००	-
३.३.५ बायोग्रास प्रवर्धन तथा विस्तार	संख्या	२०	१०००	९८००	-
३.३.६ सुधारिएको धुवारहित चुल्हो प्रवर्धन	संख्या	५००	४९९९	१८००	-
३.३.७ कार्यालयमा विद्युत लाइन विस्तार तथा स्तरोन्नति	वडा संख्या	०	९	१८००	
प्रतिफल ३.३ को जम्मा				८५३२००	
प्रतिफल ३.४: सूचना एवं सूचना र संचार प्रविधिको पहुँचमा बढिए भएको हुनेछ।					
३.४.१. सूचना प्रविधि स्थापना तथा संचालन	संख्या	०	९	५७५०	-
३.४.२. डिजिटल प्रविधि विस्तार	सफ्टवेयर	०	३	३१००	-
३.४.३. टेलिफोन टावर निर्माण	संख्या	६	१०	०	-
३.४.४. जनता तथा सेवाग्रही अन्तर्क्रिया र सचेतीकरण	कृयाकलाप संख्या	०	१३५	३९००	-
३.४.५. प्राविधिक क्षमता विकास	पटक	०	१०	२२००	-
३.४.६. पत्रकार वृत्ति विकास तथा हित कोष स्थापना	पटक	०	५	१०००	-
प्रतिफल ४.१ को जम्मा				१५५००	
पूर्वाधार विकास जम्मा				४९५३९००	
वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन					
प्रतिफल ४.१: वन स्रोतको संरक्षण, मुहान संरक्षण, वैज्ञानिक व्यवस्थापन, सचिती तथा आमदानीमा बढिए भएको हुनेछ।					
४.१.१. वन क्षेत्र विस्तार तथा हरियाली प्रवर्द्धन	कठा	०	४७५	४४०००	-
४.१.२. वन क्षेत्र संरक्षण तथा सम्बर्धन	बाकिमि	०	१६०	४९०००	-
४.१.३. वन व्यवस्थापन सुधार	वन संख्या	०	१५०	२०५००	-
४.१.४. वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन	हेक्टर	०	५००	५०००	-
४.१.५. वनमा आधारीत आयार्जन प्रवर्द्धन	पटक	०	५	१३७००	-

विषय क्षेत्रगत प्रतिफल अनुसारका रणनीतिक कार्यक्रम तथा	एकाई	योजनाको लक्ष्य	अनुमानित लागत	स्थानगत विवरण
४.१.६. वन्यजन्तु नोक्सानी न्यूनीकरण	पटक	०	५	५०० -
४.१.७. वन प्राविधिक क्षमता विकास	वटा	०	१०	५०० -
प्रतिफल ४.१ को जम्मा			१२५२००	
प्रतिफल ४.२: जलाधार तथा भूमिको एकीकृत तथा व्यवस्थित उपयोगमा वृद्धि भएको हुनेछ ।				
४.२.१. भूक्षय नियन्त्रण	संख्या	०	५५	१५०००० -
४.२.२. जलाधार संरक्षण	हेक्टर	०	३९६	२३००० -
४.२.३. गहा सुधार कार्यक्रम	हेक्टर	०	२०	१०००० -
प्रतिफल ४.२ को जम्मा			१८३०००	
प्रतिफल ४.३: पर्यावरणीय स्वच्छता र जलवायु परिवर्तन अनुकूलतामा वृद्धि भएको हुनेछ ।				
४.३.१. हरियाली पार्क तथा मनोरञ्जन स्थल निर्माण	वटा	०	१६	३०००० -
४.३.२. फोहोर मैला व्यवस्थापन	स्थान	०	१२	१००० -
४.३.३. जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्यक्रम	वटा	०	८	८०० -
प्रतिफल ४.३ को जम्मा			३१८००	
प्रतिफल ४.४: विपद्जन्य क्षति नोक्सानी न्यूनीकरण भएको हुनेछ ।				
४.४.१ एकीकृत तथा सुरक्षित वस्ती निर्माण	वस्ती संख्या	१	१३	२५०००० -
४.४.२ विपद् उत्थानशिल क्षमता विकास	पटक	०	५	११८०० -
४.४.३ विपद् व्यवस्थापकीय संरचनात्मक सुधार	पटक	०	८	४२०० -
प्रतिफल ४.४ को जम्मा			२६६०००	
वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन जम्मा			६०६०००	
सुशासन तथा संस्थागत विकास				
प्रतिफल ५.१: स्थानीय कानून, नीति तर्जुमा र पालना अभिवृद्धि भएको हुनेछ (सुशासन तथा जवाफदेहिता)।				
५.१.१ सुशासन प्रवर्द्धनका लागि औजार	औजार	०	४	८८०० -
५.१.२ सुशासनका लागि क्षमता विकास	पटक	०	५	२२०० -
५.१.३ ऐन, नियम, कार्यविधि र निर्देशिका निर्माण	संख्या	२३	४०	२००० -
५.१.४ सूचना केन्द्र स्थापना तथा व्यवस्थापन	संख्या	०	१	७५० -
५.१.५ सेवाग्राही प्रतीक्षा कक्ष व्यवस्थापन	वटा	०	७	१००० -
प्रतिफल ५.१ को जम्मा			१४७५०	
प्रतिफल ५.२: गाउँपालिका तथा बडा कार्यालयको संस्थागत क्षमता, मानव संशाधन र कार्य दक्षतामा अभिवृद्धि भएको हुनेछ				
५.२.१ कार्यालय व्यवस्थापन	संख्या	०	५८	१६८५० -
५.२.२ मेलमिलाप केन्द्र स्थापना	जना	०	४०	५०० -
५.२.३ संस्थागत क्षमता विकास	पटक	०	२५	५७५० -

विषय क्षेत्रगत प्रतिफल अनुसारका रणनीतिक कार्यक्रम तथा	एकाई	योजनाको लक्ष्य	अनुमानित लागत	स्थानगत विवरण
५.२.४ सवारी साधन व्यवस्थापन	संख्या	१५	३३	२३००० -
५.२.५ कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधि प्रोत्साहन	जना	०	१५	५०० -
५.२.६ पदाधिकारी र कर्मचारी अध्ययन तथा टिम विल्डड	पटक	०	५	३६०० -
प्रतिफल ५.२ को जम्मा				५०२००
प्रतिफल ५.३: गाउँपालिकाको आन्तरिक तथा वाह्य स्रोत परिचालनमा वृद्धि भएको हुनेछ (श्रोत परिचालन)।				
५.३.१ आन्तरिक आयको संभावना अध्ययन र प्रक्षेपण	पटक	०	२	१२०० -
५.३.२ करदाता शिक्षा कार्यक्रम	पटक	०	४०	१२०० -
५.३.३ उत्कृष्ट करदाता प्रोत्साहन कार्यक्रम	जना	०	१५	१५० -
५.३.४ साम्रेदारसँग समन्वय कार्यक्रम	पटक	०	१०	२५०० -
५.३.५ आ.ले.प. शाखा स्थापना	शाखा	०	१	३०० -
५.३.६ राजस्व शाखा सुदृढीकरण	पटक	०	१	१००० -
प्रतिफल ५.३ को जम्मा				६३५०
प्रतिफल ५.४: योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमन नितिजामूलक तथा प्रभावकारी भएको हुनेछ (योजना व्यवस्थापन)।				
५.४.१ योजनासम्बन्धी क्षमता विकास	पटक	०	५	५५०० -
५.४.२ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्यक्रम	पटक	०	२०	२००० -
५.४.३ आवधिक योजना अद्यावधिक कार्यक्रम	पटक	०	२	१००० -
५.४.४ उपभोक्ता समिति प्रोत्साहन कार्यक्रम	पटक	०	१५	३०० -
प्रतिफल ५.३ को जम्मा				८८००
सुशासन र संस्थागन विकास जम्मा				७९७००
जम्मा कुल अनुमानित वजेट रु.				६२०८५०४

४.३ विषयक्षेत्र अनुसार प्रस्तावित बजेट

आवधिक योजना अनुसार विषय क्षेत्रगत ५ वर्षको बजेट प्रक्षेपण देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ। जसमा ५ वर्षको कुल बजेट रु ६ अर्व २० करोड ८२ लाख ०४ हजार अनुमान गरिएको छ। चालू आ.व.को बजेटका आधारमा वार्षिक १५ प्रतिशतका दरले आयवृद्धि हुनसक्ने आधारमा ५ वर्षको कुल अनुमानित आय गणना गर्दा गाउँपालिकाको कुल आय करीब रु. ३ अर्व ५ करोड हुने देखिन्छ। यसर्थे आवधिक योजनाको प्राथमिकताका आधारमा प्रस्तावित क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयनका लागि प्रभावकारी समन्वय एवं व्यवस्थापन गर्नुपर्ने देखिन्छ।

तालिका ८ : विषयक्षेत्र अनुसार कुल प्रस्तावित बजेट

विषय क्षेत्र	कुल अनुमानित लागत (रु. हजार)	प्रतिशत
१. आर्थिक विकास	५७८२२०	९.३१
प्रतिफल १.१ (कृषि विकास) जम्मा	२०४९२०	३.३०
प्रतिफल १.२ (सिंचाई) जम्मा	७५०००	१.२१
प्रतिफल १.३ (पशु विकास) जम्मा	९४९७००	२.२८
प्रतिफल १.४ (उद्यम तथा व्यवसाय) जम्मा	३४०००	०.५५
प्रतिफल १.५ (पर्यटन विकास) जम्मा	९०२०००	१.६४
प्रतिफल १.६ (बैंक तथा वित्तीय संस्था) जम्मा	२०६००	०.३३
२. सामाजिक विकास	८२६५३४	१३.३१
प्रतिफल २.१ (शिक्षा) जम्मा	३५९४६१	५.६६
प्रतिफल २.२ (स्वास्थ्य)	२३६४२५	३.२१
प्रतिफल २.३ (खानेपानी तथा सरसफाई) जम्मा	९७७९४८	२.८५
प्रतिफल २.४ (लक्षित वर्ग तथा समावेशीकरण) जम्मा	७०२६०	१.१३
प्रतिफल २.५ (युवा) जम्मा	५८५००	०.९४
प्रतिफल २.६ (कला संस्कृति) जम्मा	३०००	०.०५
३. पुर्वाधार विकास	४९५८९००	६६.६९
प्रतिफल ३.१ (सडक तथा यातायात) जम्मा	२३६७४००	३८.९३
प्रतिफल ३.२ (आवास तथा वस्ती) जम्मा	९९७०००	१४.७७
प्रतिफल ३.३ (विद्युत तथा उर्जा)	८५३२००	१३.७४
प्रतिफल ३.४ (सूचना तथा संचार) जम्मा	९५५००	०.२५
४. बन, बातावरण तथा विपद व्यवस्थापन	६०६०००	१.७६
प्रतिफल ४.१: (बन तथा जैविक विविधता) जम्मा	९२५२००	२.०२
प्रतिफल ४.२: (जलाधार तथा भूमि संरक्षण) जम्मा	९८३०००	२.९५
प्रतिफल ४.३: (सुन्दरता तथा स्वच्छता) जम्मा	३९८००	०.५७
प्रतिफल ४.४ (विपद व्यवस्थापन) जम्मा	२६६०००	४.८८
५. सुशासन तथा संस्थागत विकास	४४६५०	०.७२
प्रतिफल ५.१ (एन, नियम तथा कार्यविधि र जवाफदेहिता) जम्मा	९४७५०	०.२४
प्रतिफल ५.२ (संस्थागत तथा मानव संसाधन क्षमता)	९४७५०	०.२४
प्रतिफल ५.३ (श्रोत परिचालन) जम्मा	६३५०	०.१०
प्रतिफल ५.४ (योजना व्यवस्थापन)	८८००	०.१४
कुल बजेट	६२०८५०४	१००.००

४.४ श्रोत परिचालन रणनीति

आवधिक योजना अनुसार विषय क्षेत्रगत ५ वर्षको बजेट कुल बजेट रु ६ अर्व २० करोड ८५ लाख ४ हजार अनुमान गरिएको छ। गत आ.व. २०७४।७५ को यथार्थ र चालू आ.व.को अनुमानित सहित आगामी ५ वर्षको गाउँपालिकाको अनुमानित आय रु ३ अर्व ५ करोड अनुमान गरिएकोमा नपुग श्रोत रकमको परिचालनका लागि देहाय अनुसारको रणनीति अस्तित्यार गरिने छ।

- आन्तरिक श्रोत (बन पैदावर उत्पादन, खनिज र कर तथा शुल्क) दायरा र दर बढाउने
- संघीय र प्रदेश सरकारसँग अनुदान रकम बढाउन पैरवी गर्ने
- गैसस तथा विकास साभेदारसँग साभेदारी र सहकार्य गर्ने
- स्वदेश तथा विदेशमा भएका संस्था तथा व्यक्तिबाट सहयोग जुटाउने
- जनश्रम, स्थानीय स्रोत र सामग्री योगदानमा बढ़ि गर्ने

४.५ आवधिक योजना कार्यान्वयन

आवधिक योजनामा आधारित भई वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा गरी आवधिक योजनाको कार्यान्वयन गरिनेछ । यसरी वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्दा आवधिक योजनाको समग्र लक्ष्य, रणनीति तथा प्राथमिकता, नीति तथा कार्यनीति एवं कार्यक्रमलाई आधार लिईनेछ । वार्षिक रूपमा तर्जुमा गरिने कार्यक्रम तथा आयोजनाको एकीकृत योजना तथा बजेट तर्जुमाको ढाँचा अनुसूची २ मा दिईएको छ ।

४.५ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

आवधिक गाउँ विकास योजनाको प्रभाव, असर, प्रतिफलको नतिजा मापन तथा संचालित कार्यक्रमको प्रक्रिया अनुगमन गरिने छ । प्रक्रिया अनुगमन तथा प्राप्त नतिजाको मापन गर्ने जिम्मेवारी गाउँ कार्यपालिकाको हुनेछ भने यस कार्यमा सुपरीवेक्षण तथा अनुगमन समितिलाई परिचालन गर्नेछ । गाउँपालिकाको आवधिक विकास योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको जिम्मेवारी तथा विधि देहायअनुसार रहेको छ ।

- गाउँ कार्यपालिका तथा विषयगत समिति
- सुपरीवेक्षण तथा अनुगमन समिति
- जिल्ला समन्वय समिति
- विषयगत शाखा उपशाखा,, परियोजना, संघ, संस्था
- नागरिक समाज संस्था तथा तेश्रो पक्ष

आवधिक गाउँ विकास योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका औजार तथा विधि देहायअनुसार रहनेछ ।

- स्थलगत अनुगमन
- कार्ययोजना (लक्ष्य) र प्रगति विच तुलना
- नागरिक अनुगमन
- नतिजामा आधारित ढाँचा अनुसार वार्षिक समीक्षा
- नतिजामूलक ढाँचा अनुसार सहभागितामूलक मध्यावधि समीक्षा
- नतिजामूलक ढाँचा अनुसार सहभागितामूलक अन्तिम समीक्षा (तेश्रो पक्षबाट मूल्याङ्कन)

आवधिक गाउँ विकास योजनाको नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन ढाचा अनुसूची १ उल्लेख भए अनुसार प्रतिवेदन तयार गरी समिक्षा तथा पृष्ठपोषण गर्नु पर्नेछ । आवधिक तथा वार्षिक योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको प्रक्रिया देहायअनुसार हुनु पर्नेछ ।

तालिका ९: आवधिक योजनाको अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रिया

के अनुगमन गर्ने?	कसले अनुगमन गर्ने?	कहिले अनुगमन गर्ने?	कसरी अनुगमन गर्ने?
कार्यक्रम वा प्रक्रिया अनुगमन	सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन समिति, वडा समिति, सरकारी र गैसस, परियोजना	पटके, मासिक, चौमासिक र वार्षिक	<ul style="list-style-type: none"> स्थलगत अनुगमन गर्ने चौमासिक कार्ययोजनाको लक्ष्य र प्रगति विवरणको तुलना गर्ने
प्रतिफल अनुगमन	गाउँ कार्यपालिका, सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन समिति	चौमासिक, अर्धवार्षिक, वार्षिक र मध्यावधि	<ul style="list-style-type: none"> स्थलगत अनुगमन गर्ने वार्षिक कार्ययोजनाको लक्ष्य र प्रगति विवरणको तुलना गर्ने नतिजामूलक अनुगमन खाका अनुसार नतिजा मापन गर्ने
असर तह अनुगमन	सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन समिति र तेश्रो पक्ष	वार्षिक, मध्यावधि र अन्तिम वर्ष	<ul style="list-style-type: none"> सहभागितामूलक छलफल गर्ने नतिजामूलक अनुगमन खाका अनुसार नतिजा मापन गर्ने नमूना सर्वेक्षण गर्ने
प्रभाव तह अनुगमन	सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन समिति र तेश्रो पक्ष	मध्यावधि र अन्तिम वर्ष	<ul style="list-style-type: none"> नतिजामूलक अनुगमन खाका अनुसार नतिजा मापन गर्ने सहभागितामूलक छलफल गर्ने अध्ययन तथा सर्वेक्षण गर्ने

अनुसूची १: आवधिक योजनाको नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन योजना

नतिजा श्रृङ्खला	कार्य सम्पादनका सूचक तथा पुष्ट्याङ्कका आधारहरु						जिम्मेवारी	
	सूचक		आधाररेखा (आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)	अनुगमनका साधनहरु	समयावधि		
	विवरण	इकाई		०७७/७८	०७९/८०			
लक्ष्य गाउँपालिकाको योजनावद्व, न्यायोचित र दिगो विकासको आधार तयार गर्ने	प्रति परिवार वार्षिक आय ५०,००० हुने भन्दा कम आम्दानी हुने परिवार	प्रतिशत	३६	२६	१५	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- अन्तिम	
	आफ्नो उत्पादन र आम्दानीबाट वर्षभरी खान पुग्ने परिवार	प्रतिशत	४९	५०	६०	- अध्ययन प्रतिवेदन	- मध्यावधि	
	खाद्यान्न उत्पादन (वासलात) धान चामल	मे.टन	११५३७	१५०००	१७०००	- मूल्याङ्कन प्रतिवेदन	- विषयगत समिति	
	प्रति वर्षिक खाद्यान्न उत्पादन वार्षिक	केजि	२५६	३३३	३७७	- प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- तेश्रो पक्ष	
	आम्दानीको २/३ तिहाईभन्दा बढी रकम खानामा खर्च गर्ने जनसंख्या	प्रतिशत	३०	२०	१५			
	साना किसान तथा उत्पादकको औपत वार्षिक आय	रु. हजारमा	६००००	८००००	१०००००			
	जमीनको उत्पादकत्व प्रति हेक्टर (वार्षिक औपत कुल कृषि उत्पादन)	रु.	६००००	८००००	१०००००			
	वैदेशिक रोजगारीमा गएकाको संख्या	संख्या	१३०८	१०००	१००			
	स्नातक तह उत्तीर्ण जनसंख्या	जना	५९४	६५०	८९४			
	व्यवसायिक प्राविधिक सीपयुक्त दक्ष व्यक्ति	जना	४४२	८५०	१२४२			
	कम तौल भएका २ वर्षमूनीका बालबालिका	प्रतिशत	३.२	२	१			
	मापदण्डअनुसार बनेका आवास घर	संख्या	०	६०	१००			
असर १ : कृषि, पशुजन्य, औद्योगिक तथा पर्यटकीय उत्पादन एवं उत्पादनशील सेवा सुविधाको उपलब्धता, गुणस्तर र उपयोगमा वृद्धि गर्ने	पक्की सडक	किमि	५३	७५	११३			
	रुख विरुवाले ढाकेको वा हरियाली क्षेत्र	हेक्टर	२६६२	२७००	२७५००			
	गाउँपालिकाको नीति, कानून निर्णय र सेवा प्रवाहबाट सन्तुष्ट सेवाग्राही	प्रतिशत	७५	९०	१५			
	गैर कृषि पेशा (उद्यम, व्यापार र जागिर) मा निर्भर	जनसंख्या	३३००	४०००	५०००	● गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- अन्तिम	
	कृषि तथा पशुपालन व्यवसायमा संलग्न जनसंख्या	प्रतिशत	३७	३५	३०	● सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- मध्यावधि	
	कृषि उपजहरुको वार्षिक मूल्य (एकमुष्ट) हजार	रु.	१०३१००	१५००००	२०००००	● प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- वार्षिक	
	पशुपंक्ति र सोजन्य उत्पादन मूल्य (वार्षिक) हजारमा	रु.	२७४९५	५००००	१००,०००			
	उद्योग तथा व्यवसायमा संलग्न व्यक्ति	जना	७५०	१०००	१२००			
	भ्रमण गर्ने वार्षिक पर्यटक (वाह्य)	संख्या	०	०	५०			
	भ्रमण गर्ने वार्षिक पर्यटक (आन्तरिक)	संख्या	८३००	१५,०००	२०,०००			
	पर्यटन र सेवामूलक व्यवसायमा संलग्न व्यक्ति	जना	०	१०	५०			
	वैकमा खाता हुने तथा सेवा उपयोग गर्ने परिवार	प्रतिशत	४०	८०	१५			

नतिजा श्रृङ्खला	कार्य सम्पादनका सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु							
	सूचक		आधाररेखा (आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		अनुगमनका साधनहरु	समयावधि	जिम्मेवारी
	विवरण	इकाई		०७७/७८	०७९/८०			
उत्पादन र बजारीकरण सहकारीमा आवद्ध सदस्य	घरपरिवार	१५००	२५००	४०००				
प्रतिफल १.१: कृषि उपजको व्यवसायीकरण, विविधकरण र उत्पादन बढ़ि भएको हुनेछ ।	व्यवसायिक उत्पादनमा संलग्न कृषक	संख्या	१३४८	२५०	४००	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- मध्यावधि	- विषयगत समिति
	फलफुल व्यवसायिक उत्पादन क्षेत्र	कठ्ठा	१०००	२०००	४०००	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- बार्षिक	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति
	तरकारी व्यवसायिक उत्पादन क्षेत्र	कठ्ठा	१०००	१५००	२०००	- प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- अर्धवार्षिक	- सिंचाई कार्यालय वा इकाईहरु
	सक्रिय अगुवा वा व्यवसायिक कृषक	संख्या	४०	६०	९२०		- चौमासिक	
	क्रियाशिल ग्रामीण कृषि कार्यकर्ता	संख्या	२७	३५	४०			
	स्थानीय व्यवसायिक कृषि फार्म	संख्या	८	५०	१००			
	सक्रिय व्यवसायिक कृषक सूमह	संख्या	३८	९००	१५००			
	तरकारी उत्पादन	मे.ट.	१०४	१८००	२७००			
	फलफुल उत्पादन	मे.ट.	३५४	७०००	१०,०००			
	दुध उत्पादन	मे.ट.	१५००	२०००	२५००			
	मह उत्पादन	मे.ट.	६	१०	२०			
	व्यवसायिक कृषि नसरी	संख्या	३	१०	१५			
	कृषि सहकारी संस्था	संख्या	४	६	८			
	सहकारीमा आवद्ध कृषक	संख्या	१६६	५००	१०००			
	कोण्ड स्टोर/राष्ट्रिक स्टोर	संख्या	१	३	५			
	सेलार स्टोर	संख्या	०	२	३			
	कृषि उपज संकलन तथा बजार प्रवर्धन केन्द्र	संख्या	०	१	३			
प्रतिफल १.२: खेती योग्य जगीनपा सिंचाई सुविधा उपलब्ध भएको हुनेछ ।	१२ महिना सिंचाई हुने क्षेत्र	विग्रह	३१००	४०००	४५०००			
	प्रयोगमा आएका सिंचाई प्रविधि (सतह, पोखरी, ड्रिप, लिफ्ट आदी)	प्रकार	२	३	४			
	सुचारू सिंचाई आयोजना	संख्या	३०	४०	५०			
प्रतिफल १.३ आधुनिक पशुपालन व्यवसायको माध्यमबाट पशुजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर भएको हुनेछ ।	व्यवसायिक पशुपालनमा संलग्न परिवार	संख्या	१००	५००	१०००	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- मध्यावधि	- विषयगत समिति
	पशुजन्य उत्पादन विक्रि गर्ने परिवार	संख्या	२४०	५००	१०००	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- बार्षिक	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति
	व्यवसायिक पशुपालन फर्म	संख्या	८	५०	१००	- प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- अर्धवार्षिक	- पशु विकास शाखा
	व्यवसायिक उत्पादन क्षेत्र	कठ्ठा	२००	३००	५००			
	सक्रिय पशुपालन समूह	संख्या	८	२५	५०			
	चरन क्षेत्र	संख्या	३					
	नश्ल सुधार तथा उपचार केन्द्र	संख्या	०	१	१			
	क्रियाशिल ग्रामीण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता	संख्या	२७	३५	४०			
	पशुपालनसम्बन्धी उपलब्ध प्रविधि, (खोप, कृत्रिम	संख्या	१०००	३०००	४०००			

नतिजा श्रृङ्खला	कार्य सम्पादनका सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु							
	सूचक		आधाररेखा (आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		अनुगमनका साधनहरु	समयावधि	जिम्मेवारी
	विवरण	इकाई		०७७/७८	०७९/८०			
	प्रजनन, क्यासट्रेसन....) उपयोग गर्ने घरपरिवार							
	दुग्ध चिरस्यान केन्द्र/संकलन केन्द्र	संख्या	०	५	९			
प्रतिफल १.४: स्थानीय कच्चा पदार्थमा उद्योगको स्थापना एवं वजारको विकास भएको हुनेछ।	चालु लघु उद्योग	संख्या	०	५	९०	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- मध्यावधि	- विषयगत समिति
	चालु घरेलु उद्योग	संख्या	६	१५	२०	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- बार्षिक	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति
	सुचारु व्यापार व्यवसाय	संख्या	२३७	५००	७००	- प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन	- अर्धवार्षिक	- उद्योग वाणिज्य वा व्यापार संघ
	निकासीजन्य कच्चा पदार्थको परिमाण उत्पादन र वजारीकरण सहकारी संस्था	किवन्टल	२५०					
	उद्यम सृजना र विकास सम्बन्धी तालिम प्राप्त उद्यमी	संख्या	५	८	९०			
	व्यवसायिक सीपमूलक तालिम प्राप्त व्यक्ति	संख्या	४४२	६००	१०००			
प्रतिफल १.५: पर्यटकीय पूर्वाधार, सेवा तथा सुविधाको प्रवर्धन भएको हुनेछ।	व्यवस्थित पर्यटकीय स्थल	संख्या	०	६	९०	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- मध्यावधि	- विषयगत समिति
	व्यवस्थित होमस्टे र ग्रामीण पर्यटकीय गाउँ (तुल्ता)	संख्या	०		९	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- बार्षिक	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति
	उपलब्ध पर्यटकीय सेवा र सुविधाको प्रकार	संख्या	०	९	३	- प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन	- अर्धवार्षिक	- सम्बन्धित शाखा
	पर्यटकीयस्तरको होटेल तथा रेष्टरेण्ट	संख्या	१	२	३			-
	कृषि पर्यटन संचालन स्थान	संख्या	५	१२	२०			
	तालिम प्राप्त टुर गाइड	संख्या	५	१२	२०			
	व्यवस्थित बनभोज तथा पार्क	संख्या	०	१	२			
	स्तरोन्तति गरिएका पर्यटकीय सम्पदा	संस्था	०	६	१०			
	तालिम प्राप्त कुक तथा वेटर	संख्या	२	६	१२			
	बन विहार क्षेत्रको लम्बाई	कि.मि.	०	२५	५३			
प्रतिफल १.६: वित्तीय सेवा तथा सुविधाको पहुँचमा अभिवृद्धि हुनेछ।	सुचारु वित्तीय संस्था र सहकारी सेवा सुचारु बैंक शाखा तथा वित्तीय सेवा प्रदायक	संख्या	११	१६	२०	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- मध्यावधि	- विषयगत समिति
	उपलब्ध कारोबारको किसिम (बचत र लगानी, रेमिट, मुद्रा सटही, व्यवसायिक परामर्श)	संख्या	२	२	४	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- बार्षिक	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति
	प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन					- प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन	- अर्धवार्षिक	- सहकारी र वित्तीय संस्था सम्बन्धित छाता संगठन
असर २: आधारभूत स्वास्थ्य सेवा, माध्यामिक तहसम्मको शिक्षा र सामाजिक	१५ देखि ६० वर्षसम्मका साक्षर जनसंख्या	प्रतिशत	७०	८०	९०	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- अन्तिम	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति
	प्राविधिक शिक्षामा अध्ययनरत विद्यार्थी	संख्या	८०	१६०	२००	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- मध्यावधि	- विषयगत समिति
	उच्च शिक्षामा अध्ययनरत विद्यार्थी	संख्या	६२४	८००	१०००	- प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन	- बार्षिक	- शिक्षा, स्वास्थ्य,
	३० मिनेटभित्र स्वास्थ्य सेवामा पहुँच भएका	प्रतिशत	७६	८०	८९			

नतिजा श्रृङ्खला	कार्य सम्पादनका सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु							
	सूचक		आधाररेखा (आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		अनुगमनका साधनहरु	समयावधि	जिम्मेवारी
	विवरण	इकाई		०७७/७८	०७९/८०			
सुरक्षा सेवाको उपलब्धता, गुणस्तर र उपयोगमा बढ़ि गर्ने ।	जनसंख्या (घरधुरी) (गाउँघर क्लिनिकको सेवा समेत)					प्रतिवेदन		महिला बालबालिका र सम्बन्धित अन्य शाखा – तेश्रो पक्ष
	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र/अस्पताल पुग्न लाग्ने औषत समय	घण्टा	६०	४५	३०			
	सुरक्षित खानेपानीको सेवा उपयोग गर्ने जनसंख्या	संख्या	३२६६	३६००	४९९९			
	स्नातकतह उत्तीर्ण अपाइ	संख्या						
	स्नातक तह उत्तिर्ण गर्ने महिला	संख्या	५०	७०	९००			
	स्थानीय समिति/संरचनाको नेतृत्वदायी पदमा महिला तथा अन्य लक्षित वर्गको प्रतिनिधित्व	संख्या	४५०	७००	९०००			
	आफ्नो स्वामीतवमा अचल सम्पत्ति हुने महिला	प्रतिशत	४३	५०	६०			
	जिल्ला/क्षेत्रीयस्तर व्यवसायिक खेलाडी	संख्या	६	८	९०			
	पूर्व प्रसूति सेवा ४ पटक प्राप्त गर्ने महिला	प्रतिशत	६८	७५	८०			
	जीवनपर्योगी सीप प्राप्त तथा क्लब, सञ्जाल र संस्थामा आवद्ध युवा	संख्या	९५	२५९	४६५			
	१५ देखि ६० वर्षसम्मका साक्षर जनसंख्या	प्रतिशत	६०	७०	९०			
प्रतिफल २.१: आधारभूत, प्राविधिक र उच्च शिक्षामा पहुँच तथा दक्ष जनसक्तिको उत्पादनमा वृद्धि भएको हुनेछ ।	विद्यालय वाहिर रहेका (५-१५ वर्ष) बालबालिका	संख्या	१७६	०	०	– गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	– मध्यावधि	– अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति
	प्रारम्भिक बाल कक्षामा अध्ययनरत ४-५ वर्ष सम्मका बालबालिका	संख्या	२२३२	२५००	३०००	– सर्वेक्षण प्रतिवेदन	– बार्षिक	– शिक्षा शाखा र जिल्ला शिक्षा समन्वय ईकाई
	कक्षा ८ को उत्तिर्ण दर	प्रतिशत	८९	९५	९००	– प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन	– अर्धवार्षिक	– विषयगत समिति
	कक्षा १० को जिपिए औषत	संख्या	९.६	९.८	२	– कक्षा १२ को जिपिए औषत	– चौमासिक	
	कक्षा १२ को जिपिए औषत	संख्या	९.६	९.८	२			
	कक्षा ८ सिकाई उपलब्धी दर	प्रतिशत	५९	६२	६५			
	कक्षा ८ को निरन्तरता दर	प्रतिशत	६०	७०	८०			
	कक्षा १० को निरन्तरता दर	प्रतिशत	३५	४३	५०			
	बालमैत्री सिकाई विधि अवलम्बन गर्ने विद्यालय	प्रतिशत	२५	५०	७०			
	बालमैत्री आधारभूत पूर्वाधार र सुविधा (भवन, चर्पी, खानेपानी, खेलकुद मैदान, घेरावार, फर्निचर) उपलब्ध	प्रतिशत	२५	५०	७०			
	छात्रवृत्ती पाउने विद्यार्थी संख्या	संख्या	६९९६	८०००	९००००			
	बालक्लब गठन भएका विद्यालय	संख्या	१४	२५	२८			
	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात (आधारभूत र माचामिक)	संख्या	१:३७	१:३५	१:३५			
	महिला शिक्षकको अनुपात	प्रतिशत	९६	२५	३३			

नतिजा श्रृङ्खला	कार्य सम्पादनका सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु							
	सूचक		आधाररेखा (आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		अनुगमनका साधनहरु	समयावधि	जिम्मेवारी
	विवरण	इकाई		०७७/७८	०७९/८०			
व्यवस्थित विज्ञान र कम्प्युटर प्रयोगशाला भएका	विद्यालय	०	८	१२				
प्राविधिक विद्यालय	संख्या	०	४	५				
उच्च शिक्षा क्याम्पस	संख्या	०	१	१				
विद्यालय वाहिर रहेका (५-१५ वर्ष) बालबालिका	संख्या	१७६	०	०				
प्रतिफल २.२: गुणस्तरीय आधारभुत स्वास्थ्य सेवामा पहुँच अभिवृद्धि भएको हुनेछ।	विरामी पर्दा सर्वप्रथम स्वास्थ्य चौकी/प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र/अस्पताल जाने जनसंख्या २५०० ग्रामभन्दा कम जन्मतौल भएका शिशु स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती गराउने गर्भवती महिला भाडापखालाको संक्रमण दर (प्रति हजारमा) स्वाशप्रश्वासको संक्रमण (ARI) दर (प्रति हजारमा) स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी भिटामिन ए प्राप्त गर्ने बालबालिका परिवार नियोजनका साधनको प्रयोग दर स्वास्थ्य विमा गर्ने परिवार स्वास्थ्य शिविर मासिक रूपमा फलोअपमा आएका विरामी स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध न्यूनतम सेवा सुविधा निजी तथा समुदायमा आधारित स्वास्थ्यकर्मी आयोडिनयुक्त नून प्रयोग गर्ने जनसंख्या धुवारहित चुल्हो वा वैकल्पिक इच्छन प्रयोग गर्ने परिवार आधारभुत सुविधा (खानेपानी, शौचालय, वर्थिङ वार्ड र परामर्श केन्द्र आदी) उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था विरामी पर्दा सर्वप्रथम स्वास्थ्य चौकी/प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र/अस्पताल जाने जनसंख्या २५०० ग्रामभन्दा कम जन्मतौल भएका शिशु स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती गराउने गर्भवती महिला	प्रतिशत	४०	५५	७०	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन	- मध्यावधि - बार्षिक - अर्धवार्षिक - चौमासिक	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति - विषयगत समिति - जिल्ला स्वास्थ्य समन्वय ईकाई - स्वास्थ्य शाखा
प्रतिफल २.३: स्वच्छ खानेपानीमा पहुँच तथा सरसफाईको क्षेत्रमा गुणात्मक वृद्धि	निजी धारा उपलब्ध घर परिवार पाइपलाइनबाट वितरित पानी प्रयोग गर्ने घरधुरी उपचार गरिएको वा सुरक्षित खानेपानी सुविधा प्राप्त घरधुरी	संख्या	७०००	७५००	८२७७	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- मध्यावधि - बार्षिक - अर्धवार्षिक	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति - विषयगत समिति

नतिजा श्रृङ्खला	कार्य सम्पादनका सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु							
	सूचक		आधाररेखा (आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		अनुगमनका साधनहरु	समयावधि	जिम्मेवारी
	विवरण	इकाई		०७७/७८	०७९/८०			
भएको हुनेछ ।	स्वच्छ (प्यान भएको) शौचालय भएका घरघुरी	संख्या	८७०	५०००	८२७७	– प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	– चौमासिक	– खानेपानी तथा सरसफाई शाखा – जिल्ला स्वास्थ्य समन्वय ईकाई
	सार्वजनिक शौचालय	संख्या	०	५	७			
	जोखिमयुक्त अवस्थामा सावुनपानीले हात धुने	प्रतिशत	५	२५	५०			
	फोहोर वर्गीकरण गरी विसर्जन गर्ने परिवार	संख्या	०	२०	३०			
	सक्रिय खानेपानी र सरसफाई उपभोक्ता समिति	संख्या	०	५	१०			
प्रतिफल २.४: लक्षित तथा विपन्न वर्ग ससक्तिकरण भई नीति निर्माण तहमा सहभागिता वृद्धि भएको हुनेछ ।	परिवर्तित स्थानीय संरचना तथा कानून अनुसार समावेशी (महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अन्य पिछडिएको वर्ग) समिति, संयन्त्र तथा संजाल	संख्या	१५६	१७५	२००	– गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) – सर्वेक्षण प्रतिवेदन – प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	– मध्यावधि – वार्षिक – अर्धवार्षिक – चौमासिक	– अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति – विषयगत समिति – जिल्ला बाल कल्याण समिति – महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण शाखा
	लैंगिक हिंसा र छुवाछुत सम्बन्धी घटना (वार्षिक)	संख्या	९०	६	४			
	तालिम प्राप्त अपाङ्गता भएका व्यक्ति	संख्या	५	७०	१५०			
	व्यवसायिक सीपमूलक तालिम प्राप्त महिला	संख्या	२०४	४५०	१००			
	उदार, उपचार र सहयोग प्राप्त गर्ने हिंसाजन्य घटना पीडित	संख्या	०	२	३			
	लक्षितवर्गवाट उजुरी गुनासो (वार्षिक)	संख्या	१५	७	५			
	सामाजिक सुरक्षाबाट लाभान्वित लक्षित वर्ग	संख्या	७४६८	८०००	१००००			
	घर व्यवहार तथा कारोबारसम्बन्धी निर्णयमा महिला सहभागी हुने परिवार	संख्या	२००५	३०००	३५००			
	वैदेशिक रोजगारीमा गएका युवा	संख्या	७७५६	५०००	३०००			
	युवाक्लब, संजाल तथा संस्था	संख्या	४	७	१०			
प्रतिफल २.५: आत्मनिर्भर तथा सिर्जनशिल युवाशक्तिको विकास तथा उत्पादनमूलक कार्यमा युवा सहभागिता वृद्धि भएको हुनेछ ।	युवा संलग्न स्थानीय संरचना वा संयन्त्र	संख्या	७	८	१२	– गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) – सर्वेक्षण प्रतिवेदन – प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	– मध्यावधि – वार्षिक – अर्धवार्षिक – चौमासिक	– अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति – विषयगत समिति
	उद्यम, व्यवसाय र स्वरोजगारीमा संलग्न युवा	संख्या	२००	८००	१५००			
	कवर्डहल तथा खेलकुद मैदान	संख्या	०	६	९			
	गाउँपालिकामा संचालित खेलकुद प्रतियोगिता	संख्या	१	२७	४५			
	प्रदेश तथा राष्ट्रियस्तर खेलाडी	संख्या	६	७	१०			
	राष्ट्रिय अन्तरराष्ट्रिय खेलाडी संख्या	संख्या	०	०	१			
	कला, संस्कृति, भाषा र साहित्यमा जिल्ला, प्रदेश र राष्ट्रियोंको प्रतिनिधित्व गर्ने स्रष्टा	संख्या	१	२	३			
प्रतिफल २.६: स्थानीय संस्कृति तथा साहित्यको जगेन्न तथा प्रवर्द्धन भएको हुनेछ ।	संरक्षित कला, संस्कृति र सम्पदाका प्रकार	संख्या	०	१	२	– गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) – सर्वेक्षण प्रतिवेदन – प्रगति / अनुगमन	– मध्यावधि – वार्षिक – अर्धवार्षिक – चौमासिक	– अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति – विषयगत समिति
	कला, भाषा र साहित्यलाई पेशाको रूपमा अवलम्बन गर्ने व्यक्ति	संख्या	१	२	३			

नतिजा श्रृङ्खला	कार्य सम्पादनका सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु							
	सूचक		आधाररेखा (आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		अनुगमनका साधनहरु	समयावधि	जिम्मेवारी
	विवरण	इकाई		०७७/७८	०७९/८०			
	स्थानीय संस्कृति, कला, सम्पदा र साहित्यसंबन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धान	संख्या	०	०	९	प्रतिवेदन		
	स्थानीय कला, संस्कृति, सम्पदा, भाषा साहित्यमा आधारित प्रकाशन	संख्या	०	०	९			
असर ३: बजार तथा आधारभूत सेवा सुविधाको पहुँच तथा उपयोगमा वृद्धि गर्ने	१२ है महिना यातायात सुचारु सडक लम्बाई	कि.मि.	१५०	१७०	१८०	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- अन्तिम - मध्यावधि - बार्षिक	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति - विषयगत समिति - योजना र प्राविधिक शाखा - तेश्रो पक्ष
	प्रवर्द्धित तथा व्यवस्थित बजार	संख्या	०	९	३			
	सुरक्षित वस्तीमा बसोबास गर्ने परिवार	संख्या	६९	७५	८५			
	१२ है महिना यातायात सुचारु सडक लम्बाई	कि.मि.	१५०	१७०	१८०	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन		
प्रतिफल ३.१: सडक एवं सहायक पूर्वाधारको विस्तार र विकास एवं यातायात सुचारु भएको हुनेछ ।	यातायात सुचारु अन्तिम विन्दु (केन्द्र)	संख्या	४	९	१२	- प्रगति प्रतिवेदन		
	कालोपत्रे सडक	कि.मि.	५३	७८	११३			
	ग्रामेल सडक	कि.मि.	११०	११५	१२०			
	धुले सडक	कि.मि.	३०	२०	९०			
	पक्की पुल (वेली त्रिज समेत)	संख्या	२०	३०	४०			
	गाउँ क्षेत्रमा सुचारु ४ पाँग्रे सार्वजनिक सवारी साधन	संख्या	१००	२००	३००			
	नियमित र्ममत संभार भएको सडकको लम्बाई	कि.मि.	०	१००	२२५			
	वायोइन्जिनियरिङ प्रविधी र सडक साइड वृक्षारोपण	कि.मि.	०	३०	५०			
	यातायात सुचारु अन्तिम विन्दु (केन्द्र)	संख्या	४	९	१२			
	कालोपत्रे सडक	कि.मि.	५३	८७	११३			
प्रतिफल ३.२ बजार, आवास र वस्ती विकास एकीकृत, व्यवस्थित र सुरक्षित भएको हुनेछ ।	प्रवर्द्धित तथा सुरक्षित आवास क्षेत्र	स्थान	०	२	४			
	भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माणसंबन्धी दक्ष व्यक्ति	संख्या	०	३०	६०			
	भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि र मापदण्ड अनुसार निर्माण भएका सार्वजनिक भवन तथा संरचना	संख्या	०	०	४५			
	भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि र मापदण्ड अनुसार निर्माण भएका आवास घर	संख्या	०	६०	१००			
	आधारभूत पूर्वाधारसहित व्यवस्थित बजार	संख्या	०	२	४			
प्रतिफल ३.३: विद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जाको विस्तार र	स्थानीय विद्युत उत्पादन	कि.वा	०	०	०			
	विद्युत ट्रान्समिसन तथा वितरण लाइन विस्तार	कि.मि.	२०	३०	४०			
	सोलाल प्रणालीसहित विद्युत सेवा पुगेका घरपरिवार	संख्या	५९४	६००	८०००			
						- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- मध्यावधि - बार्षिक	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति

नतिजा श्रृङ्खला	कार्य सम्पादनका सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु							
	सूचक		आधाररेखा (आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		अनुगमनका साधनहरु	समयावधि	जिम्मेवारी
	विवरण	इकाई		०७७/७८	०७९/८०			
उपलब्धतामा वृद्धि भएको हुनेछ ।	सुधारिएको उर्जा (वायोग्यास/एलपि) प्रयोग गर्ने परिवार	संख्या	२०	६००	१०००	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- अर्धवार्षिक - चौमासिक	- विषयगत समिति - योजना र प्राविधिक शाखा
	जडान सौर्य होम प्रणाली	संख्या	१९४	३००	५००			
	सुधारिएको वा धुवारहित चुलो जडान भएका परिवार	संख्या	५००	२५००	४९९९			
प्रतिफल ३.४: सूचना एवं सूचना र सचार प्रविधिको पहुँचमा वृद्धि भएको हुनेछ ।	टेलिभिजन र कम्प्युटर उपलब्ध परिवार	संख्या	१२८	३००	५००	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- मध्यावधि	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति
	इन्टरनेट सेवा प्रयोग गर्ने जनसंख्या	प्रतिशत	१०	५०	८०	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- वार्षिक	- विषयगत समिति
	मोबाइल प्रयोगकर्ता	संख्या	५३१५	७०००	१००००	- प्रगति प्रतिवेदन	- अर्धवार्षिक	- सूचना तथा प्रविधि शाखा
	पत्रपत्रीका, टेलीभिजन र इन्टरनेट प्रयोग परिवार	संख्या	१३१	१५००	६०००			
	उद्यम व्यवसायमा सूचना प्रविधि प्रयोग गर्ने व्यक्ति	संख्या	१२५	३००	५००			
असर ४: बन तथा जैविक विविधता र प्राकृतिक श्रोतको संरक्षण र दिगो उपयोगमा वृद्धि गर्ने ।	रुख विरुवाले ढाकेको वा हरियाली वा बन क्षेत्र	हेक्टर	२६६२	२७००	३०००	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- अन्तिम	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति
	संरक्षित तथा व्यवस्थित बन क्षेत्र	हेक्टर	२६६२	४३४९	४७४९	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- मध्यावधि	- विषयगत समिति
	संरक्षित चरन क्षेत्र	वटा	०	९०	२०	- प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- वार्षिक	- बातावरण शाखा
	उत्पादित दाउरा	भारी	४८००००	९४००००	२४००००			- सम्बन्धित बन इकाई
	उत्पादित गैहकाल्प वन पैदावार	केजी	२०००	४०००	५०००			- तेश्रो पक्ष
	बनमा आधारित उद्योग तथा व्यवसाय	संख्या	५	७	९०			
प्रतिफल ४.१: बन तथा जडिबुटीको वैज्ञानिक व्यवस्थापन तथा काष्ठ र गैरकाल्प वन पैदावारको उत्पादन वृद्धि भएको हुनेछ ।	व्यवस्थित सामुदायिक तथा कबुलियती बन क्षेत्र	हेक्टर	२६६२	२७००	३०००	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- मध्यावधि	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति
	निजी बन क्षेत्र	हेक्टर	१०	३०	५०	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- वार्षिक	- विषयगत समिति
	आयमूलक कार्य संचालित बन क्षेत्र	वटा	०	९५	२०	- प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- अर्धवार्षिक	- बातावरण शाखा
	जैविक विविधता युक्त क्षेत्र	वटा	०	३	५			- सम्बन्धित बन इकाई
	गैरकाल्प बन पैदावारहरुको व्यवसायिक खेती गरिएक बन	वटा	३	७	९०			
	व्यवस्थित सामुदायिक तथा कबुलियती बन क्षेत्र	हेक्टर	३९४९	४३४९	४७४९			
	निजी बन क्षेत्र	हेक्टर	०	८०	१००			
प्रतिफल ४.२: जल, जमीन तथा जलाधार क्षेत्रको संरक्षण र वैज्ञानिक व्यवस्थापनमा अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।	संरक्षित पानी मुहान क्षेत्र	वटा				- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- मध्यावधि	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति
	संरक्षित खेतवारीको क्षेत्रफल	हेक्टर	०	३००	५००	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- वार्षिक	- विषयगत समिति
	नदी नियन्त्रण लम्बाई	किमी	१	३	५	- प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- अर्धवार्षिक	- बातावरण शाखा
	उपचार गरिएको/संरक्षित गल्ली र पहिरो	संख्या	०	९०	२०			- सम्बन्धित बन इकाई
	संरक्षित भ-क्षय र बाढी संवेदनशील क्षेत्र	संख्या	१८	७	९०			
	संरक्षित र व्यवस्थित तालतलैया र सिमसार क्षेत्र	वटा	०	२	३			
	वायोइन्जिनियरिङ प्रविधि प्रयोग संरचनाको लम्बाई	किमी	०	७	१०			

नतिजा श्रृङ्खला	कार्य सम्पादनका सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु						
	सूचक		आधाररेखा (आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था) ०७७/७८ ०७९/८०	अनुगमनका साधनहरु	समयावधि	जिम्मेवारी
	विवरण	इकाई					
प्रतिफल ४.३: गाउँ क्षेत्रको पर्यावरणीय स्वच्छता, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन क्षमता र सुन्दरतामा अभिवृद्धि भएको हुनेछ।	मनोरञ्जनस्थल, पार्क र हरित क्षेत्र प्रयोग भएका फोहोरमैला व्यवस्थापन प्रणाली कम्पोस्ट-विन र गार्वेज-पिट प्रयोग गर्ने परिवार परम्परागत उर्जा (दाउरा) प्रयोग गर्ने घरघुरी नियमित सरसफाइको अभ्यास गर्ने घरघुरी घरभित्रको धुवामुक्त घरघुरी स्थानीय विपद् जोखिम न्युनीकरण तथा जलवान अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा	संख्या संख्या संख्या प्रतिशत प्रतिशत पटक	० ० ४०९७ ५ ५ ०	९० ७ ४०० ८० ६० ०	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- मध्यावधि - बार्षिक - अर्धवार्षिक - चौमासिक	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति - विषयगत समिति - वातावरण शाखा - सम्बन्धित ईकाई
प्रतिफल ४.४: विपद् जोखिम न्युनीकरण संयन्त्र निर्माण तथा क्षतिमा कमी भएको हुनेछ।	सुरक्षित, एकीकृत र व्यवस्थित वस्ती/आवास क्षेत्र वस्ती अयोग्य स्थानमा बसोबास गरेका परिवार विपद्वाट भएको वार्षिक क्षती (जग्गा, संरचना, बाल नाली, पशु र अन्य सम्पत्ति) सुरक्षित खुल्ला क्षेत्र र स्थान तालिम प्राप्त स्वयंसेवक विपद् व्यवस्थापन स्थानीय कोष (हजारमा) वार्षिक विपद् व्यवस्थापनमा क्रियाशील संघ/संस्थाहरु	संख्या संख्या रु. हजार ठाउँ जना रु. ३१०० २	० ९०० ६५०० ० ० ३	२ २० १५०० ५ ७० ८००० ५	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- मध्यावधि - बार्षिक - अर्धवार्षिक - चौमासिक	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति - विषयगत समिति - वातावरण शाखा - स्थानीय प्रकोप व्यवस्थापन समिति - जिल्ला प्रकोप व्यवस्थापन समिति
असर ५: गापाको कार्यसम्पादनको स्तर र नागरिक सन्तुष्टी वृद्धि गर्ने।	प्रतिवर्तीकरणीय वजेट लगानी (रु.हजारमा) लक्षितवर्ग, सशक्तिकरण र क्षमता विकान कार्यकमाट लाभान्वित विपन्न र पिछिडेको वर्ग गाउँपालिकामा उपलब्ध प्राविधिक मानव संशाधन गाउँपालिकामाक्रियाशिल गैसस, अगैसस, विकान साफेदार	रु. रु. रु. प्रतिशत संख्या	१२ २९५ ४९ ६	१४ ७९५ ६५ ९	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- अन्तिम - मध्यावधि - बार्षिक	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति - विषयगत समिति - तश्रो पक्ष
प्रतिफल ५.१: स्थानीय कानून तर्जुमा, विधिको शासन र जिम्मेवारी तथा जवाफदेहिता अभिवृद्धि भएको हुनेछ।	गाउँपालिकाले स्वीकृत गरेका कानून तथा नीति ● ऐन ● नियम तथा विनियम ● निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड क्रियाशिल नीतिगत समिति तथा संयन्त्र (विधायन, सुशासन, लेखा, राजस्व, योजना तथा वजेट तर्जुमा, अनुगमन आदी) अभ्यास गरिएका सामाजिक जवाफदेहिताका	संख्या संख्या संख्या संख्या प्रकार	१ ५ १ १०	१५ १५ १५ १५	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- मध्यावधि - बार्षिक - अर्धवार्षिक - चौमासिक	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति - विषयगत समिति

नतिजा श्रृङ्खला	कार्य सम्पादनका सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु								
	सूचक		आधाररेखा (आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)			अनुगमनका साधनहरु	समयावधि	जिम्मेवारी
	विवरण	इकाई		०७७/७८	०७९/८०				
	औजारका प्रकार (क्षतिपूर्ति सहिको नागरिक बडापत्र, सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, समुदाय स्कोर कार्य आदी)								
	स्थानीय कानून, नीति तथा योजना तर्जुमा प्रक्रिया नागरिक पृष्ठपोषण तथा सुभाव लिने माध्यमहरु (संचार माध्यम, सुचना पाठी, अन्तर्राकिया, लिखित प्रतिक्रिया, सुभाव पेटिक, सामाजिक सञ्चालन आदी)	प्रकार	२	४	५				
	गाउँपालिका पेश भएका सरकार संचालन तथा सेवा प्रवाह सम्बन्धी गुनासो अभिलेख	प्रतिशत							
	गाउँपालिका पेश भएका सरकार संचालन तथा सेवा प्रवाह सम्बन्धी गुनासो अभिलेख भएका मध्ये समाधान भएका गुनासो अभिलेख	प्रतिशत	९	९५	९८				
प्रतिफल ५.२: जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र सरोकारवालाको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि भएको हुनेछ।	गाउँपालिकामा कार्यरत मानव संशाधन	संख्या	६९	८०	९०७	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- मध्यावधि	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति	
	गाउँपालिका तथा बडा कार्यालय भवन	संख्या	२	५	९	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- वार्षिक	- विषयगत समिति	
	सेवा सुचारु सेवा तथा श्रोत केन्द्र (स्वास्थ्य, कृषि, पशु सेवा, शिक्षा, सूचना)	संख्या	८	९३	९६	- प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- अर्धवार्षिक	- प्रशासन शाखा, मानव संशाधन विकास शाखा	
	गाउँपालिकामा संचालित संघीय र प्रदेश आयोजना तथा कार्यक्रम एवं इकाई	संख्या	०	५	९५		- चौमासिक प्रतिवेदन		
	संचालित स्थानीय शासन, योजना तर्जुमा तथा सेवाप्रवाह सम्बन्धी क्षमता विकास कार्यक्रम (गापा आफै)	पटक	०	९०	२०				
	जवाफदेहिता क्षमता विकास र अभिवृद्धि कार्यक्रम सहभागी जनप्रतिनिधि र नागरिक समाज	जना	४	५०	९०४				
	गाउँपालिकाको वार्षिक आन्तरिक आय रकम हजारमा)	रु.	१५००	३०००	४०००	- गाउँ वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल)	- मध्यावधि	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति	
प्रतिफल ५.३: आयवृद्धि र श्रोत परिचालन व्यवस्थित भएको हुनेछ।	संघीय सरकारबाट राजस्व बाँडबाँडबाट प्राप्त रकम	रु. हजारमा	७५८४७	९००००	९९००००	- सर्वेक्षण प्रतिवेदन	- वार्षिक	- विषयगत समिति	
	प्रदेश सरकारबाट राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम	रु. हजारमा	२५०९	५०००	९००००	- प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन	- अर्धवार्षिक	- स्थानीय राजश्व परामर्श समिति	
	वित्तीय समानिकरण अनुदान (संघ)	रु. हजारमा	८७५००	९९००००	९६००००	- वित्तीय प्रतिवेदन	- चौमासिक	- आलेप शाखा तथा समिति	
	वित्तीय समानीकरण (प्रदेश)	रु. हजारमा	६७७९	९५०००	३००००				
	शास्त्र अनुदान (संघ)	रु. हजारमा	१५९३००	२०००००	२६००००				
	गाउँपालिकाको कूल वार्षिक बजेट (हजारमा)	रु.	२३७८७२	२९८३८६	३७४२९६				

नतिजा श्रृङ्खला	कार्य सम्पादनका सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु									
	सूचक		आधाररेखा (आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		अनुगमनका साधनहरु	समयावधि	जिम्मेवारी		
	विवरण	इकाई		०७७/७८	०७९/८०					
गाउँपालिकाको वार्षिक वास्तविक खर्च रकम प्रतिशत)	प्रतिशत	८८.७७	९५	१००						
औषत वार्षिक वेरुजु रकम (हजारमा)	रु.	२५००	५००	१००						
गैसस, अगैसस, विकास साफेदारबाट संचालित आयोजना/ कार्यक्रमबाट लगानी रकम (हजारमा)	रु.	१०००	५०००	१००००						
समुदायको लगानी तथा योगदान रकम (हजारमा)	रु.	१७९००	२००००	२४०००						
निजी क्षेत्रको लगानी (हजारमा)	रु	०	२०००	५०००						
गाउँपालिकाको वार्षिक आन्तरिक आय रकम हजारमा)	रु.	१५००	३०००	५०००						
संघीय सरकारबाट राजस्व बाँडबाँडबाटप्राप्त रकम	रु. हजारमा	७५८४७	१००००	११००००						
प्रदेश सरकारबाट राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम	रु.हजारमा	२५७	५०००	१००००						
प्रतिफल ५.४:										
योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन अनुगमन सहभागितामूलक, नतिजामुखी प्रभावकारी हुनेछ ।	तर्जुमा, तथा भएको हुनेछ ।	खण्डीकृत विषयगत तथा श्रोत नक्शा सहित वस्तुगत विवरण तयारी तथा अद्यावधिक स्थानीय गैरवका आयोजना तर्जुमा भएका विषयगत रणनीतिक योजना (विषय) नतिजामूलक ढाँचामा आवधिक योजना तर्जुमा नतिजामूलक अनुगमन खाकामा आधारित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन योजना कूल आयोजना मध्ये उपभोक्ता समितिबाट कार्यान्वयन भएका आयोजनाको अनुपात समयमा सम्पन्न आयोजना/ कार्यक्रमको अनुपात आयोजना/कार्यक्रम अनुगमन प्रतिवेदन संख्या (पटके, मासिक, चौमासिक, वार्षिक) गाउँपालिकाबाट प्रकाशित दस्तावेज र प्रतिवेदन टोल वस्तीमा सहभागितामूलक योजना तर्जुमा तथा अनुगमन प्रक्रियामा लक्षितवर्ग/समुदायको प्रतिनिधित्व (महिला, दलित, जनजाति र बालबालिका) लक्षितवर्ग लक्षित बजेट	भए/ नभएको संख्या	भएको	भएको	अद्यावधि क हुने	अद्यावधि क हुने	- गाउँवस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति / अनुगमन प्रतिवेदन - वित्तीय प्रतिवेदन	- मध्यावधि - वार्षिक - अर्धवार्षिक - चौमासिक - अद्यावधिक हुने	- अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति - विषयगत समिति - श्रोत अनुमान तथा सिमा निर्धारण समिति - वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति
क्र.सं.	प्रतिफल अनुसार प्रमुख आयोजना र कार्यक्रम	प्रतिशत	११.७५	२२	२५					

नतिजा श्रृङ्खला	कार्य सम्पादनका सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु							
	सूचक		आधाररेखा (आ.व. ०७४/७५ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		अनुगमनका साधनहरु	समयावधि	जिम्मेवारी
	विवरण	इकाई		०७७/७८	०७९/८०			
१.१.१	दस्तावेजको परिच्छेद ४ मा प्रस्तुत छ।	बजेट (रु. हजारमा)				- प्रगति तथा अनुगमन प्रतिवेदन	- नयमित: क्रियाकलाप अनुसार	- अनु गमन तथा सुपरिवेक्षण समिति - विष यगत समिति - सम्ब न्धित शाखा

अनुसूची २: एकीकृत वार्षिक योजना तर्जुमाको ढाँचा

योजनाको विषयगत क्षेत्र	आवधिक योजना		वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम								
	नीति तथा कार्यक्रम	लक्ष्य/सूचक		आयोजना/ कार्यक्रम (स्थान समेत)	लक्ष्य		विनियोजन	कार्यान्वयन विधि	लाभान्वित जनसंख्या	प्राथमिकता क्रम	लगानी तथा कार्यान्वयन गर्ने निकाय
		इकाई	परिमाण		इकाई	परिमाण					
आर्थिक विकास											
सामाजिक विकास											
पूर्वाधार विकास											
वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन											
संस्थागत विकास तथा सुशासन											